

KONGON DEMOKRAATTINEN TASAVALTA: TILANNEKATSAUS, KESÄKUU 2020

Tiivistelmä

Tässä raportissa kuvataan Kongon demokraattisen tasavallan turvallisuusolosuhteita sekä poliittista ja humanitaarista tilannetta vuosina 2018–2020. Raportti keskittyy erityisesti keväällä 2020 tapahtuneisiin turvallisuusvälikohtauksiin ja aseellisen konfliktin vaikutuksiin siviiliväestölle.

Kongon demokraattisessa tasavallassa vuosikymmeniä käynnissä ollut aseellinen konflikti painottuu erityisesti maan itäosiin Kivujen ja Iturin provinssiin. Syksyllä 2019 ja keväällä 2020 erityisesti ADF-, CODECO-, FDLR- ja NDC-kapinallisryhmittymien suorittamat iskut ovat kohdistuneet valtion turvallisuusjoukkojen lisäksi myös alueen siviiliväestöön. Keväällä 2020 väkivalta on levinnyt myös uusille alueille maan koillisosiin. Uhrien joukossa on ollut myös tiettyjen etnisten ryhmien edustajia. Pitkään alueella toimineiden aseellisten kapinallisryhmittymien lisäksi konfliktiin osallistuu myös paikallisia, osin etnisiin perustein syntyneitä militeita ja kodinturvajoukkoja.

YK:n mukaan Kongossa vallitsee edelleen korkeimman eli kolmannen tason humanitaarinen kriisi, ja keväällä 2020 noin 15,6 miljoonaa kongolaista maan 109 territoriossa oli edelleen puutteellisen elintarviketurvan piirissä ja ruoka-avun tarpeessa. Vuonna 2020 WFP:n humanitaarista apua on tarkoitus tarjota 7,6 miljoonalle kongolaiselle. Käynnissä olevan konfliktin takia yli 5,5 miljoonaa ihmistä on joutunut pakenemaan maan sisäisesti. YK:n turvallisuusneuvoston maaliskuussa 2020 julkaiseman raportin mukaan pelkästään vuonna 2019 lähes miljoona ihmistä oli joutunut pakenemaan maan sisäisesti heikon turvallisuustilanteen vuoksi. Yli miljoona kongolaista on lisäksi paossa naapurimaissa.

Raportin laatimisessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä kuten kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten tuottamia raportteja ja tietoaaineistoja sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä.

Abstract

This report gives an overview of the security, political and humanitarian situation in the Democratic Republic of Congo between 2018–2020. The report focuses especially on the events of spring 2020 and on the effects of the ongoing armed conflict and different security incidents, such as battles and ethnic violence, towards civilians.

Since decades, Eastern Congo (The Kivus and the province of Ituri in particular) has been ravaged by foreign invasions and homegrown rebellions. During autumn 2019 and in the spring 2020, different armed groups (e.g. ADF, CODECO, FDLR and NDC) have been targeting civilians and engaging in battles with the Congolese and Rwandan security forces in the East. In the spring 2020, the violence has spread also to the northeastern parts of the country. Some of the armed groups have been increasingly targeting civilians and, in some cases, members of certain ethnic groups. Besides attacks by well established and long-standing armed groups, the conflict has seen a rise in violent attacks committed by ethnic-based militias and local self-defence groups.

The United Nations has declared a level three emergency in DRC, and there are still around 15.6 million food insecure people in 109 territories. In 2020, WFP has scaled-up its food and nutrition assistance, targeting 7.6 million people.

Due to the ongoing conflict and insecurity, over 5 million people have been forced to flee their homes and are currently internally displaced. According to a UNSC report published in March 2020, nearly one million people were internally displaced in 2019 alone. Over one million Congolese have also fled to neighbouring countries.

The report is based on different public sources, such as reports published by international organizations and research institutes and complementary news material, which the Finnish Immigration Service has had access to at the time of writing of this report.

Sisällys

1. Taustaa: yleistä Kongon demokraattisesta tasavallasta, aluejako ja väestöarviot	3
2. Poliittinen ja yhteiskunnallinen tilanne	6
3. Yleisesti ihmisoikeusloukkauksista	9
4. Yleinen turvallisuustilanne	12
4.1 Aseelliset ryhmittymät	15
4.2 Valtion turvallisuusjoukot	23
4.3 Kansainväliset joukot	24
4.4 Muutoksia alueellisessa turvallisuustilanteessa vuosina 2018–2020	25
4.5 Yksittäiset välikohtaukset maakunnittain	26
5. Humanitaarinen tilanne, maan sisäisesti siirtymään joutuneet (IDP) ja pakolaisuus	49
Lähteet:	51

Kuva 1. Kongon kartta ja nykyinen maakuntajako (ransk.). Lähde: Wikimedia Commons.

1.1.1. Taustaa: yleistä Kongon demokraattisesta tasavallasta, aluejako ja väestöarviot

Kongon demokraattinen tasavalta on tunnettu historiansa aikana monilla nimillä, muun muassa Kongon vapaavaltio (1885–1908); Belgian Kongo (1908–1960); Kongon tasavalta-Leopoldville (1960–1964); Leopoldvillen Kongo; Kinshasan Kongo (1966–1971) ja Zaire 1971–1997. Kongon johtajana ennen maan itsenäistymistä toimi Belgian Kuningas Leopold II. Kongo itsenäistyi vuonna 1960. Vuodesta 1965 Kongoa johti 32 vuotta Joseph Mobutu (Mobutu Sese Seko), joka syöstiin vallasta ensimmäisessä Kongon sodassa 1996–1997.

Ensimmäisen Kongon sodan päättymisestä lähtien valtion nimi on ollut Kongon demokraattinen tasavalta.¹

Kongo on ns. semipresidentiaalinen tasavalta, jonka presidenttinä toimii Félix Tshisekedi (24.1.2019 alkaen). Tshisekedi syrjäytti joulukuussa 2018 pidetyissä vaaleissa vuodesta 2006 valtaa pitäneen Joseph Kabilan. Kabila toimii kuitenkin edelleen senaattorina ja hänen puolueellaan on merkittävä valta Kongon aluepolitiikassa.² Lainsäädäntövaltaa käyttää Kongossa kaksikamarinen eduskunta. Senaatin 108 jäsentä valitaan maakunnista; alahuoneen 500 jäsenestä 61 valitaan enemmistövaaleilla yhden jäsenen vaalipiireistä ja 439 usean kansanedustajan vaalipiireistä suhteellisella vaalitivalla.³

Kongossa on eri arvioiden mukaan yli 200⁴ tai jopa 250⁵ etnistä ryhmää tai heimoa. Suurin osa kongolaisista (n. 80 %) kuuluu ns. alueen alkuperäisiin eli bantukansoihin. Bantuihin luetaan muun muassa Kongon suurimmat yksittäiset etniset ryhmät: lubat (noin 18 % väestöstä), mongot (n. 17 %) ja kongot (n. 12 %).⁶ Lisäksi Kongon itäosissa asuu ruandalaistaustaisia hutuja ja tutseja (n. 10 %). Muita merkittäviä banturyhmiä ovat lundat, tchokwet (engl. chokwe), tetelat, bangalat, shit, nandet, hundet, nyangat, tembot ja bembet. Ei-bantuheimoihin kuuluvia etnisiä ryhmiä ovat muun muassa sudanilaistaustaiset mangbetu-(a)zandet sekä niloottien yläryhmään kuuluvat alurit, lugbarat ja logot. Muita ei-banturyhmiä ovat hamiitteihin kuuluvat hemat (tai: himat) sekä Kongon eri pygmiheimot: mbutit, twat, bakat ja babingat.⁷

Kongon virallinen kieli on ranska. Swahili (tai: *kiswahili*) on yksi Kongon demokraattisen tasavallan neljästä kansallisesta kielestä ja sitä puhutaan erityisesti maan itä- ja eteläosissa. Kongossa puhuttua ja kouluissa opetettavaa swahilin varianttia kutsutaan myös *kingwanaksi*. Joidenkin arvioiden mukaan swahilia puhuu toisena kielenään yli 9 miljoonaa kongolaista ja sillä pystyy kommunikoimaan n. 40 % maan väestöstä, mikä tekee siitä maan puhutuimman kielen. Pääkaupunki Kinshasassa ja maan länsi- ja luoteisosissa puhutaan pääasiassa lingalaa, mutta myös muita paikalliskieliä. Lingala toimii swahilin ohella kongolaisten yhteisenä käyttökielenä, jota ymmärretään eri puolilla maata.⁸

Joidenkin arvioiden mukaan n. 80–85 % kongolaisista on kristittyjä, joista 50 % on katolilaisia ja 35 % protestantteja (mukana evankeliset). Noin 5 % kongolaisista on kimbanguisteja⁹ ja 5–10 % muslimeja. Kongossa on lisäksi pieniä määriä Jehovan todistajia, mormoneja, juutalaisia, ortodoksikristittyjä sekä helluntailaisia. Monet kongolaiset harjoittavat edellä mainittujen

¹ CIA 11.6.2020; Leclerc / CEFAN / ULaval 28.11.2016; Countries and their Cultures [päiväämätön]. Tässä raportissa käytetään Kongon demokraattisesta tasavallasta jatkossa lyhyempää nimitystä "Kongo". Kongon demokraattista tasavaltaa (ns. Kinshasan Kongo) ei kuitenkaan tule sekoittaa naapurivaltioon Kongon tasavaltaan (ns. Brazzavillen Kongo).

² CRG 23.3.2020; Jeune Afrique 13.5.2019.

³ CIA 11.6.2020.

⁴ CIA 11.6.2020.

⁵ Leclerc / CEFAN / ULaval 28.11.2016.

⁶ Leclerc / CEFAN / ULaval 28.11.2016.

⁷ Leclerc / CEFAN / ULaval 28.11.2016; CIA 11.6.2020.

⁸ Leclerc / CEFAN / ULaval 28.11.2016; CIA 11.6.2020.

⁹ Kimbanguismi on kristillisyyttä ja kongolaisuutta sekoittava uskonto; kimbanguistit lasketaan joissain lähteissä mukaan kristittyihin.

uskontojen rinnalla erinäisiä Afrikan perinteisiä eli ns. Saharan eteläpuolisen Afrikan alkuperäisiä, usein animistisiin rituaaleihin ja uskomuksiin perustuvia uskontoja.¹⁰

Kongon demokraattinen tasavalta jaettiin lokakuussa 2008 voimaan tulleella lailla No. 08/016 (*Loi organique n° 08/016 du 07 octobre 2008 portant composition, organisation et fonctionnement des Entités Territoriales Décentralisées et leurs rapports avec l'Etat et les Provinces*) Kinshasan pääkaupunkialueeseen ja 25 provinssiin (ts. maakuntaan). Lain artiklojen 4 ja 5 mukaan yksittäiset provinssit on jaettu kaupunkeihin (*villes*) ja territorioihin (*territoires*). Kaupungit on jaettu kuntiin (*communes*) ja kunnat asuinalueisiin tai kaupunginosiin (*quartiers*). Territoriot on puolestaan jaettu kuntiin (*communes*), lohkoihin tai sektoreihin (*secteurs*) tai perinteisten johtajien hallinnoimiin alueisiin (*chefferies*). Lohkot/sektorit sekä perinteisten johtamat *chefferie*-alueet on jaettu *groupement* -nimisiin hallinnollisiin alueisiin¹¹ (esim. *naapurusto* tai *asuinalue*), jotka on puolestaan jaettu kyliin (*villages*).¹² Kongossa on 33 hallinnollisen statuksen omaavaa kaupunkia, 145 territoriota, 137 kaupunkikuntaa, 174 maaseutukuntaa, 471 lohkoa tai sektoria, 264 *chefferie*-aluetta ("kuningaskuntaa") sekä 5 908 *groupement* -asujaimistoa.¹³ Kongon väestöstä noin 45 % asuu kaupunkialueilla, mikä tarkoitti Worldometers-sivuston vuoden 2019 arvion mukaan noin 39 067 608 ihmistä.¹⁴

Kongon väkiluvusta on äärimmäisen vaikeaa esittää tarkkoja arvioita, sillä maassa on suoritettu viimeisin virallinen väestönlaskenta vuonna 1984.¹⁵ YK:n arvioihin perustuvan Worldometers-sivuston mukaan Kongon väkiluku olisi tällä hetkellä noin 89 400 735¹⁶, mutta Kongon tilastokeskuksen (INS / Institut National de la Statistique) arvion mukaan asukasluku olisi arviolta 91 994 000.¹⁷ Maailman ruokaohjelma WFP:n "Humanitarian Needs Overview 2020" -katsauksen mukaan Kongon väkiluku voisi olla tällä hetkellä noin 100 miljoonaa¹⁸; CIA World Factbook -sivustolla esitetään heinäkuun 2020 väestöarvioksi jopa 101 780 263.¹⁹

INS julkaisee aika ajoin kansallisia tilastovuosikatsauksia, joista viimeisin vuonna 2017.²⁰ Näitä tilastoja ei kuitenkaan ole saatavilla sähköisessä muodossa. Tässä tilannekatsauksessa on annettu provinssikohtaiset väkilukuarviot kahden käytettävissä olevan lähteen (City Population ja CAID) perusteella. City Population -sivuston provinssikohtaiset väkilukuarviot perustuvat vuonna 2015 tehtyihin väestöarvioihin. CAID-sivustolle on kerätty territoriokohtaiset väestöarviot useisiin eri paikallislähteisiin kuten aluehallintoviranomaisten suorittamiin väestö- ja maankäyttöarvioihin perustuen. Territoriokohtaiset tiedot on päivitetty useimmissa tapauksissa 31.3.2017, mutta väestöarvioiden lähteenä on käytetty joko aluehallinnon vuoden 2016 "*Rapport annuel 2016 de l'Administration du territoire*" -raporttia, vastaavaa vuonna 2014 julkaistua raporttia tai muuta paikallisten hallintoviranomaisten toimittamaa

¹⁰ CIA 11.6.2020; Leclerc / CEFAN / ULaval 28.11.2016; Countries and their Cultures [päiväämätön].

¹¹ "*Groupement*" viittaa erinäisten asumisyksiköiden muodostamaan ryhmään tai ryhmittymään.

¹² Kombo Yetilo 2010.

¹³ INS 2017; RDC 7.10.2008; Kombo Yetilo 2010.

¹⁴ Worldometers 2020.

¹⁵ Mediacongo.net 2.11.2019.

¹⁶ Wordlometers 9.6.2020.

¹⁷ Mediacongo.net 2.11.2019.

¹⁸ WFP 3/2020a.

¹⁹ CIA 11.6.2020. Väkiluvun arvioimista saattaa vaikeuttaa konfliktin vuoksi maan sisäisesti ja maan ulkopuolelle siirtymään joutuneiden määrän jatkuva vaihtelu. Ks. tämän raportin luku 5.

²⁰ Mediacongo.net 2.11.2019; AfricaNews 1.11.2019.

alueellista väkilukuarviota. Lisäksi raportissa on ilmoitettu Kongon tilastokeskuksen vuosille 2019–2025 laatimat väestöarviot (*TROIKA - Projections démographiques 2019–25*) vuosina 2019 ja 2020.²¹

1.22. Poliittinen ja yhteiskunnallinen tilanne

Kongon demokraattista tasavaltaa pidetään yleisillä yhteiskunnallisilla ja poliittisilla mittareilla epäonnistuneena valtiona. Esimerkiksi maailman valtioiden rauhan astetta mittaavan Global Peace Index (GPI) -indeksin mukaan Kongo sijoittuu vuoden 2019 GPI-tutkimuksessa sijalle 155 sijan 163 ollessa heikoin mahdollinen sijoitus.²² Eri valtioiden turvallisuutta (*safety and security*) mittaavan indikaattorin mukaan Kongo sijoittuu sijalle 159 eli viiden turvattomimman ja vaarallisimman maan joukkoon: sijoitus on laskenut yhden pykälän vuodesta 2018.²³ Saharan eteläpuolisen Afrikan maista Kongoa heikommin GPI-tutkimuksessa sijoittuvat ainoastaan Keski-Afrikan tasavalta, Somalia ja Etelä-Sudan.²⁴

Kongo on myös yksi maailman köyhimmistä valtioista. Global Extreme Poverty -tutkimuksen mukaan vuonna 2012 noin 77,1 % kongolaisista eli äärimmäisessä köyhyydessä eli alle 1,9 dollarilla päivässä; aiempi, vuoden 2004 vertailuarvo oli 94,1 %.²⁵ Maailmanpankin arvion mukaan noin 72 % kongolaisista eli vuonna 2018 äärimmäisessä köyhyydessä.²⁶ Kansainvälisen työjärjestön (International Labour Organization / ILO) tunnuslukuihin perustuvan arvion mukaan Kongon virallinen työttömyysprosentti oli vuonna 2019 noin 4,2.²⁷ CIA World Factbookin mukaan vuonna 2012 Kongon virallinen nuorisotyöttömyys (15–24 -vuotiaat) oli 8,7 %. Aktiivisen työvoiman osuutta on omavaraistaloudesta elävässä maassa vaikea arvioida: vuonna 2017 esitetyn arvion mukaan aktiivisen työvoiman osuus noin 31 360 000.²⁸ Maailmanpankin arvion mukaan 82 % työvoimasta työskentelee maatalouden parissa; teollisuudessa 11 % ja palvelualalla noin 7 %.²⁹ Toisaalta arviot aktiivisen työvoiman osuudesta Kongon koko väestöstä vaihtelevat eri lähteiden välillä: esimerkiksi Expert-comptable -sivustolla viitataan ILO:n vuoden 2017 tilastoihin, joiden mukaan vuoden 2017 arvioiden mukaan 71,12 % kongolaisista oli tuolloin työelämän käytettävissä.³⁰ YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n vuoden 2015 arvion mukaan maatalouden parissa työskenteli tuolloin 14 646 000 kongolaista koko työvoiman ollessa noin 26 745 000.³¹

Freedom House -järjestön mukaan Kongo ei ole demokratia-asteeltaan ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen osalta toimiva valtio. Järjestö arvioi valtioiden toimintaa kahdella eri osa-alueella: poliittiset oikeudet ja kansalaisvapaudet, joiden perusteella määritellään valtion yleinen vapausaste. Poliittisten oikeuksien toteutumisen osalta Kongo saa Global Freedom Status -mittarilla arvon 4/40, jossa arvo 40 kuvaa täydellisesti toteutuvia poliittisia oikeuksia. Kansalaisvapauksien osalta Kongo saa arvon 14/60 arvon 60 ollessa paras

²¹ INS 24.5.2020.

²² IEP / GPI 6/2019, s. 9.

²³ IEP / GPI 6/2019, s. 12.

²⁴ IEP / GPI 6/2019, s. 19.

²⁵ Roser & Ortiz-Ospina 2013.

²⁶ World Bank 4.5.2020.

²⁷ GLOBALIS / Verdensbanken 2019; World Bank 2019.

²⁸ CIA 11.6.2020.

²⁹ Expert-comptable 5/2019.

³⁰ Expert-comptable 5/2019.

³¹ Europa World Plus [päiväämätön].

mahdollinen pisteytys. Kongon kokonaispistemäärä on näin ollen 18/100 (100 = paras mahdollinen demokratia-aste). Vuonna 2018 Kongon pistemäärä oli 15/100.³²

Kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen mukaan Kongon poliittinen järjestelmä on toimimaton ja korruptoitunut, eivätkä kansalaisten perusoikeudet toteudu. Myös poliittisen opposition toimintamahdollisuuksia rajoitetaan voimakeinoin.³³ Freedom Housen mukaan maan poliittista järjestelmää rapauttaa erityisesti vaalilakien ja -prosessin manipulointi sekä poliittisen eliitin korruptoituneisuus. Kansalaisvapaudet ja perusoikeudet eivät toteudu, ja korruptio läpäisee kaikki hallinnon tasot.³⁴ Kansalaisten fyysinen turvallisuus on uhattuna maan turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toisaalta aseellisten ryhmittymien suorittamien vakavien oikeudenloukkausten vuoksi. Aseelliset kapinallisryhmittymät ja paikalliset mililitat toimivat aktiivisesti eri puolilla maata, erityisesti maan itäosissa.³⁵

Kongon poliittisen järjestelmän toimintaa on viime vuosina heikentänyt erityisesti presidentinvaalien jatkuva lykkääminen. Vaalit järjestettiin lopulta joulukuussa 2018.³⁶ Félix Tshisekedi aloitti presidenttikautensa 24.1.2019 kiistanalaisina pidettyjen vaalien jälkeen. Vaaleja pidettiin yleisesti puolueellisina ja epädemokraattisina, ja niihin liittyviä väärinkäytöksiä ja sääntörikkomuksia kuten äänestäjien painostamista, väkivaltaisuuksia ja aseellisten ryhmittymien sekaantumista äänestystulokseen raportoitiin eri puolilla maata. Yli miljoonaa kongolaista ei päässyt äänestämään, sillä äänestystä lykättiin maaliskuuhun 2019 kolmella opposition perinteisellä kannatusalueella Benissä ja Butembossa Pohjois-Kivun provinssissa sekä Yumbin territoriossa Mai-Ndomben provinssissa maan länsiosassa. Virallisena selityksenä äänestyksen lykkäämiselle kyseisillä alueilla esitettiin maan itäosien ebolaepidemiaa sekä alueiden heikkoa turvallisuustilannetta. Presidentinvaalien tulokset julkaistiin kuitenkin jo heti vuodenvaihteessa 2019 ennen kuin kyseisten alueiden asukkaat olivat ehtineet antaa äänensä.³⁷ Vallanvaihto 18 vuotta Kongoa hallinneelta Joseph Kabilalta Félix Tshisekedille sujui kuitenkin rauhallisesti – ensimmäistä kertaa Kongon historiassa.³⁸ Tshisekedi ilmoitti virkaanastujaispuheessaan hallintonsa tavoitteiksi taata jokaiselle kansalaiselle perusoikeudet sekä kitkeä Kongosta kaikki yhteiskunnallinen ja etninen syrjintä. Tshisekedi lupasi myös taistella korruptiota, rankaisemattomuutta, huonoa hallintotapaa sekä tribalismia vastaan.³⁹

Presidenttikautensa aikana Tshisekedi on ryhtynyt myös toimenpiteisiin parantaakseen maan itäosien heikkoa turvallisuustilannetta⁴⁰ ja pyrkinyt luomaan poliittista yhtenäisyyttä armahtamalla poliittisia vankeja ja turvaamalla poliittisista syistä maasta paenneiden oppositio toimijoiden rauhanomaisen paluun maanpaosta. Toisaalta Tshisekediä on syytetty rankaisemattomuuden kulttuurin ylläpitämisestä: lukuisat merkittävät sotapäälliköt ja laajamittaisiin ihmisoikeusrikkomuksiin syyllystyneet sotarikolliset ovat edelleen vapaalla jalalla.⁴¹ Istuvaa presidenttiä on kutsuttu pilkallisesti myös nukkehallitsijaksi, sillä Tshisekedin hallinnolla on tiiviit yhteydet entisen presidentin Joseph Kabilan puolueen FCC:n (*Front*

³² Freedom House 4.3.2020.

³³ HRW 14.1.2020; Freedom House 4.2.2019; USDOS 13.3.2019; AI 24.1.2020; AI 8.4.2020; Bertelsmann Stiftung 2020.

³⁴ Freedom House 4.3.2020.

³⁵ USDOS 13.3.2019, s.1; HRW 14.1.2020.

³⁶ Freedom house 4.2.2019; Freedom House 4.3.2020; Bertelsmann Stiftung 2020.

³⁷ HRW 14.1.2020; Freedom House 4.2.2019. Ks. myös Bertelsmann Stiftung 2020.

³⁸ CFR 3.6.2020.

³⁹ HRW 14.1.2020.

⁴⁰ KST 14.2.2019; KST 29.4.2019; Nyenyezi Bisoka & al. / LSE 28.4.2020; The Guardian 31.1.2020.

⁴¹ AI 8.4.2020; AI 24.1.2020; HRW 14.1.2020.

Commun pour le Congo) johtamaan Kansalliskokoukseen, senaattiin sekä maan FCC-enemmistöiseen hallitukseen.⁴² Kabilan johtama koalitio FCC johtaa 22 maan 26:sta maakunnasta.⁴³ Kabilalla on lisäksi tiukka ote maan armeijasta, ja Tshisekedi onkin pyrkinyt turvaamaan monien Kabilan nimittämien sotilasjohtajien aseman.⁴⁴ Tshisekedin ponnisteluista huolimatta Kongon itäosien turvallisuustilanne on säilynyt heikkona ja jopa heikentynyt vuoden 2019 aikana.⁴⁵ Toisaalta joidenkin arvioiden mukaan poliittinen ja turvallisuustilanne on parantunut maan muissa osissa keväällä 2020.⁴⁶

Kongon ja sen naapurivaltioiden päämiehiä on syytetty pyrkimyksistä Kongon alueen balkanisointiin⁴⁷, ja joidenkin näkemysten mukaan poliittinen oppositio ja Kongon itäosissa toimivat aseelliset ryhmittymät ovat käyttäneet Afrikan suurten järvien alueen yleistä hajaannusta poliittisen epäluottamuksen luomiseen.⁴⁸ Esimerkiksi Itä-Kongossa toimivan ruandalaisista hutuista koostuvan FDLR-kapinallisryhmittymän edustajat syyttivät 12.1.2020 julkaistussa kannanotossaan Ruandan presidenttiä Paul Kagamea ja Kongon presidenttiä Félix Tshisekediä yhteisestä suunnitelmasta *"murhata Kongon itäosissa oleskelevat pakolaiset"*. Samassa lausunnossa syytettiin *"Kongon maaperälle tunkeutujia, ml. Ruandan hallitusta, yrityksestä valloittaa Kongo ja hajottamaan se pienempiin autonomisiin yksiköihin"*. Joulukuussa 2019 myös Kinshasan arkkipiispa, kardinaali Fridolin Ambongo esitti vastaavia pelkoja itäisen Kongon balkanisoinnista. Kardinaali totesi lausunnossaan, että *"on [Kongon] hallituksen tehtävä huolehtia vastuistaan ja pyrkiä suostuttelemaan naapurivaltiot, erityisesti Uganda, Ruanda ja Burundi, lopettamaan asukkaidensa 'valuttaminen' Kongon maaperälle"*.⁴⁹ Presidentti Tshisekedi on pyrkinyt parantamaan Kongon ja Ruandan tulehtuneita välejä siirtämällä maan asevoimien joukkoja maan itäosiin taistelemaan alueella toimivia aseellisia ryhmittymiä vastaan. Kongon armeija on onnistunut saavuttamaan joitakin voittoja taisteluissa kapinallisia vastaan ja saanut haltuunsa kapinallisten aiemmin hallussaan pitämiä tai valtaamia alueita.⁵⁰ Ruandan valtapoliitiikka on tulenarka puheenaihe Kongon sotien traumatisoimassa Kongossa. Joulukuussa 2019 entinen pääministeri Adolphe Muzito kehotti Kongon hallitusta julistamaan sodan Ruandaa vastaan, jotta maan itäosissa käynnissä oleva, useiden koti- ja ulkomaalaisten kapinallisryhmittymien ja militioiden ylläpitämä aseellinen konflikti ja siviiliväestön kohdistuvat väkivaltaisuuDET saataisiin loppumaan.⁵¹

Kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt ovat ilmaisseet huolensa kansalaisten perusoikeuksien toteutumisesta Kongossa. Kokoontumis- ja ilmaisunvapautta on rajoitettu mielenosoittajiin kohdistuvalla väkivallalla ja maan turvallisuusjoukkojen on raportoitu syyllistyneen rauhanomaisina alkaneiden mielenosoitusten tukahduttamiseen ylimitoitettulla

⁴² Africa Confidential 23.1.2020.

⁴³ Jeune Afrique 13.5.2019.

⁴⁴ CRG 23.3.2020; Jeune Afrique 19.5.2020.

⁴⁵ ACLED 25.7.2019; HRW 14.1.2020; AI 24.1.2020; AI 8.4.2020; UNSC 18.3.2020; The Guardian 31.1.2020.

⁴⁶ Permanent Mission on France / UN 24.3.2020; UNSC 18.3.2020.

⁴⁷ Balkanisoiminen tai balkanisatio on geopolittinen käsite, joka viittaa alun perin Balkanin niemimaan hajoamisen hallinnollisesti toisistaan erillisiin yksiköihin, ts. valtioihin. Termillä tarkoitetaan sekasortoisen alueen tai valtion hajottamista hallinnollisesti ja poliittisesti erillisiin, toisilleen usein vihamielisiin osiin. Hajottaminen tapahtuu usein etnisin perustein. Lähde: Pringle / Encyclopaedia Britannica 9.4.2018; Merriam-Webster [päiväämätön].

⁴⁸ Ks. esim. The Africa Report 23.1.2020; ARB 14.2.2020.

⁴⁹ ARB 14.2.2020.

⁵⁰ The Africa Report 23.1.2020.

⁵¹ ARB 14.2.2020, s. 22581.

voimankäytöllä. Esimerkiksi oppositiojohtaja Martin Fayulun 17.1.2020 koolle kutumat joukkokokoonnotukset kiellettiin kuudessa kaupungissa, ja Kinshasassa ja Kindussa kokoonnotukset hajotettiin väkivalloin. Viisi ihmistä loukkaantui väkivaltaisuuksissa.⁵² Toisaalta esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvosto on todennut kansalaisten kokoonnotus- ja mielipiteenvapauden toteutuneen Tshisekedin valtakaudella aiempaa paremmin.⁵³

Kansainvälinen ihmisoikeustuomioistuim ICC on pyrkinyt rankaisemaan Kongon sotien ja niitä seuranneiden konfliktien keskeisiä kapinallisjohtajia ja aseellisten ryhmittymien johtohahmoja. Heinäkuussa 2019 ICC antoi langettavan tuomion entiselle Kongon armeijan kenraalille ja sittemmin kapinallisjohtajaksi siirtyneelle Bosco Ntagandalle yhteensä 13 syytekohdasta, joihin kuului sotarikoksia ja useita rikoksia ihmisyyttä vastaan kuten murhia, raiskauksia, seksiorjuutta, siviiliväestöön kohdistunutta väkivaltaa, ryöstelyä, siviilien massasiirtoja, iskuja suojeltuihin kohteisiin ja tuhoamista sekä lapsisotilaiden värväämistä ja käyttämistä taisteluissa. Ntagandaa vastaan nostetut syytteet koskivat Iturin maakunnassa vuosina 2002 ja 2003 tapahtuneita väkivaltaisuuksia.⁵⁴ Ruandassa syntynyt Ntaganda toimi pääosin hemoista koostuneen UPC (*Union des Patriotes Congolais*, engl. *Union of Congolese Patriotes / UCP*) -kapinallisryhmittymän ja sen aseellisen siiven FPLC:n sotilasoperaatioista vastaavana johtajana⁵⁵ ja liittyi sittemmin Laurent Nkundan johtamaan CNDP (*Congrès pour la défense du peuple*) -liikkeeseen.⁵⁶ Myös UPC-ryhmittymän (myöhemmin FPLC:n / *Forces Patriotiques pour la Libération du Congo*) varsinainen johtaja Thomas Lubanga Dyilo tuomittiin vuonna 2012 14 vuoden vankeusrangaistukseen sotarikoksista, muun muassa lapsisotilaiden käyttämisestä.⁵⁷ Laurent Nkundaa ei ole vielä asetettu syytteeseen sotarikoksista, mutta tämä on pidätettynä Ruandassa.⁵⁸

1.33. Yleisesti ihmisoikeusloukkauksista

Yhdysvaltain ulkoasiainministeriön vuotta 2019 käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan merkittävimpiä Kongossa vuonna 2019 tapahtuneita ihmisoikeusloukkauksia olivat muun muassa aseellisten ryhmittymien ja valtion turvallisuusjoukkojen suorittamat laittomat ja mielivaltaiset tapot; pakotetut katoamiset ja sieppaukset, joihin ovat syyllistyneet niin ikään sekä kapinalliset että valtion turvallisuusjoukkojen edustajat; hallituksen toimesta tapahtunut kidutus, mielivaltaiset pidätykset sekä henkeä uhkaavat ja epäinhimilliset vankilaolosuhteet sekä poliittisten vankien pitäminen; mielivaltainen yksityisyydensuojan loukkaaminen muun muassa kodin ja perheen piirissä; toimittajiin kohdistuva häirintä ja uhkailu, sensuuri ja internetin katkaiseminen, internet-sivustojen sulkeminen ja sananvapauden kohdistuvat loukkaukset; kokoonnotus- ja yhdistymisvapauden kohdistuvat rajoitukset; kansallisten vaalien lykkääminen ja kansalaisten demokraattisten oikeuksien rajoittaminen; korruptio ja läpinäkyvyyden puuttuminen kaikilta hallinnon tasoilta; hallituksen välinpitämättömyyden ja tehottomuuden ruokkimat naiset ja lapset kohdistuvat oikeudenloukkaukset; lapsisotilaiden värväminen; sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin, vammaisiin ja etnisiin vähemmistöihin

⁵² AI 8.4.2020; AI 24.1.2020; HRW 14.1.2020.

⁵³ UNSC 18.3.2020, s. 6.

⁵⁴ HRW 14.1.2020; The Guardian 7.11.2019; NY Times 7.11.2019.

⁵⁵ BBC 8.7.2019; AA 8.7.2019; HRW 2.7.2019.

⁵⁶ BBC 8.7.2019.

⁵⁷ BBC 8.7.2019; NY Times 7.11.2019.

⁵⁸ Harmon Snow / Global Research 9.6.2015.

kohdistuvat oikeudenloukkaukset; ihmiskauppa, mukaan luettuna myös alaikäisiin kohdistuva pakkotyö sekä työntekijöiden oikeuksien loukkaaminen.⁵⁹

YK:n turvallisuusneuvosto (UNSC) raportoi vuonna 2019 yhteensä 6 545 ihmisoikeusloukkausta ja -rikkomusta eri puolilla maata (keskimäärin 545 rikkomusta kuukaudessa), mikä oli 4 % vähemmän kuin vuonna 2018, jolloin vastaavia rikkomuksia raportoitiin 6 831. Raportoitujen ihmisoikeusloukkausten väheneminen johtui YK:n mukaan merkittävästä muutoksesta kokoontumis- ja mielipiteen vapautteen kohdistuvissa rajoituksissa; näitä kansalaisten perusoikeuksia rajoitettiin aiempaa vähemmän. Valtion turvallisuusjoukkojen suorittamat oikeudenloukkaukset vähenivät 15 %, kun taas aseellisten ryhmittymien suorittamat oikeudenloukkaukset lisääntyivät 14 %:lla, erityisesti Manieman, Pohjois-Kivun ja Etelä-Kivun provinssissa. Mielivaltaisia tappoja ja teloituksia raportoitiin yhteensä 1 459; kuolleiden joukossa oli 324 naista ja 114 lasta. Edellä mainituista väkivallanteoista olivat vastuussa pääosin aseelliset ryhmittymät. Naisiin ja tyttöihin kohdistuva sukupuoleen liittyvä väkivalta oli merkittävä ihmisoikeusongelma myös vuonna 2019, jolloin raportoitiin turvallisuusneuvoston mukaan 1 409 konfliktiin liittyvää seksuaalista väkivaltatapausta; näistä 955:ssä tekijät olivat aseellisten ryhmittymien jäseniä. Kongon armeijan (FARDC) sotilaat olivat vastuussa 383 seksuaalirikoksesta, mikä tarkoittaa jopa 76 % kasvua edelliseen vuoteen nähden. Sotilaiden osuus seksuaalirikosten tekijöistä selittyy osin armeijan joukkojen sijoittamisella asuinalueille ilman riittävää puuttumista ja rangaistusmenettelyjä oikeudenloukkauksiin ja väärinkäytöksiin syyllistyneille sotilaille.⁶⁰

YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Kongon toimiston (ransk. BCNUDH / *le Bureau conjoint des Nations Unies aux droits de l'homme*, engl. UNJHRO / *the United Nations Joint Human Rights Office*) mukaan noin 88 % (n = 5 767) vuonna 2019 raportoiduista ihmisoikeusrikkomuksista sattui konfliktialueilla, erityisesti maan itäosissa ja niissä sai surmansa ainakin 1 359 siviiliä, mikä tarkoittaa noin 7 % kasvua edelliseen vuoteen nähden. Noin puolet (n = 2 853) Kongon itäosien konfliktimaakunnissa vuonna 2019 raportoiduista ihmisoikeusrikkomuksista ja -loukkauksista tapahtui Pohjois-Kivun provinssissa. Muutos selittyy aseellisten ryhmittymien ja militioiden aktiivisuudella ja toiminta-alueiden laajentumisella sekä toisaalta niitä vastaan käynnistettyjen sotilasoperaatioiden vahvistumisella. YK:n mukaan suurimmasta osasta vuonna 2019 raportoiduista ihmisoikeusloukkauksista olivat vastuussa valtion turvallisuusjoukkojen edustajat: jopa 54 % raportoiduista ihmisoikeusloukkauksista. Kaikista konfliktin osapuolista eniten siviiliväestöön kohdistuneita oikeudenloukkauksia on suorittanut Kongon armeija, joka oli vastuussa noin 1 649 siviiliuhrista (n. 29 % kaikista uhreista). 46 %:ssa tapauksista vastuussa olivat aseellisten ryhmittymien jäsenet. Aseellisista ryhmittymistä oikeudenloukkausten tekijöinä korostuivat paikalliset mai-mai -ryhmittymät sekä ruandalaislähtöinen FDLR: mai-mai -ryhmittymät olivat vastuussa noin 701 iskusta ja FDLR 497:stä. 48 % rikkomuksista oli Kongon kansallisen poliisin (PNC) sekä Kongon armeijan (FARDC) joukkojen yhteistyössä suorittamia. Ihmisoikeusvaltuutetun toimisto on kiinnittänyt erityistä huomiota laittomien ja mielivaltaisten tappojen ja teloitusten määrän lisääntymiseen: jopa +11 % (430 uhria). Aseellisten ryhmittymien ja paikallisten militioiden summittaisten tappojen uhriksi joutui vuonna 2019 1 029 siviiliä.⁶¹

YK on ilmaissut huolensa aikuisiin kohdistuvan konfliktiin liittyvän seksuaalisen väkivallan lisääntymisestä Kongossa vuonna 2019 (jopa + 62 % edelliseen vuoteen verrattuna):

⁵⁹ USDOS 11.3.2020, s. 1-2.

⁶⁰ UNSC 18.3.2020, s. 6.

⁶¹ BCNUDH / MONUSCO 30.1.2020.

seksuaalisen väkivallan uhriksi joutui 1 054 ihmistä, joista suurin osa naisia.⁶² Kongo on Intian ohessa tällä hetkellä maailman vaarallisin paikka olla nainen: naiset kärsivät näissä kahdessa valtiossa useimmin ns. poliittiseksi luokitellusta väkivallasta, jonka kohteena on konfliktialueiden siviiliväestö. Kongossa naisiin kohdistuvan väkivallan tekijöitä ovat useimmiten paikalliset mai-mai -ryhmittymät sekä muut aseelliset ryhmittymät.⁶³ Kongossa tapahtui vuonna 2019 eniten aseelliseen (ts. poliittiseen) konfliktiin liittyvää seksuaalista väkivaltaa.⁶⁴

Tammikuussa 2020 YK raportoi etnisten ryhmien välisistä väkivaltaisuuksista Iturin provinssissa, joissa oli syyskuun 2018 ja syyskuun 2019 välisenä aikana saanut surmansa 393 pääosin hemaheimoon kuuluvaa ihmistä; tappojen lisäksi 101 naisen ja tytön raportoitiin joutuneen raiskauksen uhriksi. Lisäksi raportoitiin 27 tappoa ja 41 raiskaustapausta, joissa epäiltyinä olivat FARDC:n sotilaat. YK:n rauhanturvaoperaatio MONUSCO ryhtyi toimenpiteisiin tilanteen stabilisoimiseksi ja oikeudenloukkausten vähentämiseksi sekä tutkintojen aloittamiseksi ja syytteeseen asettamisen varmistamiseksi sekä siviili- että sotilastuomioistuimissa.⁶⁵

BCNUDH:n (engl. UNJHRO) toukokuun lopussa 2020 julkaiseman ihmisoikeusraportin mukaan 1.10.2019 ja 31.5.2020 välisellä ajanjaksolla noin 1 300 siviiliä on saanut surmansa yksittäisissä konfliktiin liittyvissä väkivaltaisuuksissa ja siviiliväestöön kohdistuneissa iskuissa eri puolilla Itä-Kongoa. Uhriluvut ovat kääntyneet nousuun raportin viimeisinä viikkoina konfliktiin liittyvien väkivaltaisuuksien levittyä jälleen uusille alueille Kivujen ja Iturin maakunnissa. YK:n ihmisoikeusvaltuutettu Michelle Bachelet ilmaisi raportin julkaisua edeltäneen tiedotustilaisuuden yhteydessä järkytyksensä siviiliväestöön kohdistuvien raakuuksien lisääntymisestä; väkivaltaan ovat syyllistyneet sekä yksittäiset aseelliset ryhmittymät että valtion turvallisuusjoukkojen edustajat.⁶⁶ Iturissa tapahtuneisiin väkivallantekoihin liittyy YK:n mukaan entistä julmempaa, äärimmäistä väkivaltaa, johon liittyy muun muassa päiden irti leikkaamista ja ruumiiden silpomista ja häpäisemistä. Toistaiseksi iskujen kohteena olleiden yhteisöjen jäsenet ovat pidättäytyneet laajamittaisista kostoiskuista.⁶⁷ YK:n lisäksi myös kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt ovat todenneet, etteivät valtion turvallisuusjoukot ja muut viranomaiset pysty tarjoamaan siviiliväestölle riittävää suojelua aseellisten ryhmittymien tuomaa turvallisuushkaa vastaan.⁶⁸

Vuonna 2019 YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto raportoi lisäksi 778 kansalaisvapauksiin ja perusoikeuksiin kohdistunutta, demokraattiseen ilmaisuvapauteen liittyvää oikeudenloukkausta eri puolilla maata. Näiden oikeudenloukkausten määrä on laskenut, minkä on arveltu johtuvan pitkälti uuden hallinnon tekemistä muutoksista. Tästä huolimatta poliittiseen oppositioon, toimittajiin ja ihmisoikeusaktivisteihin kohdistuu edelleen rajoituksia ja oikeudenloukkauksia. Toisaalta sanan- ja ilmaisuvapauteen kohdistuvien loukkasten vähenemistä vuoden 2019 aikana voi selittää myös vuoden 2018 presidentin- ja parlamenttivaaleihin liittyneiden mielenosoitusten hiipuminen vaalien toteututtua joulukuussa 2018.⁶⁹

⁶² BCNUDH / MONUSCO 30.1.2020. UNSC:n ja UNJHRO:n (BCNUDH) uhriluvut poikkeavat jonkin verran toisistaan.

⁶³ ACLED 2020, s. 58.

⁶⁴ ACLED 2020, s. 44.

⁶⁵ UNSC 18.3.2020, s. 6.

⁶⁶ Al Jazeera 5.6.2020.

⁶⁷ Le Matin 5.6.2020.

⁶⁸ Al Jazeera 5.6.2020; HRW 14.1.2020; AI 8.4.2020; USDOS 11.3.2020; Freedom House 4.3.2020.

⁶⁹ BCNUDH / MONUSCO 30.1.2020.

1.44. Yleinen turvallisuustilanne

ACLED-konfliktitietokannan mukaan Kongossa tapahtui vuonna 2019 yhteensä 1 773 välikohtausta, joissa sai surmansa arviolta 3 660 ihmistä.⁷⁰ ACLED:in mukaan Kongon demokraattinen tasavalta oli vuonna 2019 niiden viiden valtion joukossa, joissa tapahtui eniten suoraan siviiliväestöön kohdistuneita tarkoituksellisia iskuja ja väkivallantekoja; pelkästään näissä iskuissa sai surmansa yhteensä 1 623 ihmistä.⁷¹ ACLED:in siviiliväestön kohdistuvaksi väkivallaksi (*violence against civilians*) luokittelemia erillisiä välikohtauksia tapahtui vuonna 2019 yhteensä 851; näissä sai surmansa 1 564 ihmistä. Taisteluita (*battles*) raportoitiin 710: niiden seurauksena sai surmansa yhteensä 1 970 ihmistä. Räjähde- tai muita etäiskuja (*explosions/remote violence*) raportoitiin vuonna 2019 yhteensä 11: näissä sai surmansa 15 ihmistä. Eri puolilla Kongoa tapahtuneissa väkivaltaisissa mellakoissa ja joukkokokoonnutumisissa (n = 201) kuoli vuoden 2019 aikana 111 ihmistä.⁷² Kongo kuuluu niin ikään niihin valtioihin, joissa avustustyöntekijät joutuvat useimmin ns. poliittisen väkivallan uhreiksi.⁷³

ACLED:in vuoden 2019 tilannetta käsittelevän raportin mukaan väkivallan ja yksittäisten välikohtausten määrä lisääntyi Kongossa vuosien 2018 ja 2019 välillä; myös siviiliuhrien määrä kasvoi 550:llä. ACLED:in mukaan väkivallan kasvun syinä olivat ADF (*Allied Democratic Forces*) -islamistiryhmittymän suorittamien iskujen lisääntyminen Pohjois-Kivussa sekä CODECO (*Cooperative for Development of Congo*) -kapinallisryhmittymän iskujen lisääntyminen Iturin maakunnassa. Välikohtausten lisääntyminen kertoo ACLED:in mukaan Kongon armeijan joukkojen ja MONUSCO-rauhanturvaoperaation kyvyttömyydestä taistella alueella toimivia aseellisia ryhmittymiä vastaan.⁷⁴

International Crisis Group -järjestön keväällä 2020 julkaisemien kuukausittaisten konfliktikatsausten mukaan Kongon turvallisuustilanne on heikentynyt jälleen keväällä 2020, erityisesti tammi-helmikuussa ja edelleen huhtikuussa.⁷⁵ Itä-Kongon konfliktin aktiivisimpia osapuolia kevään 2020 aikana ovat olleet Kongon armeijan (FARDC) joukkoja vastaan taisteleva CODECO-ryhmittymä Iturin provinssissa sekä ADF-islamistiryhmittymä Pohjois-

⁷⁰ ACLED 1.1.–31.12.2019. Kongon demokraattisen tasavallan turvallisuustilannetta ja erityisesti maan itäosien konflikteja tutkineet asiantuntijat ovat esittäneet kritiikkiä erilaisten konfliktitietokantojen kuten ACLED:in tapaan tarkastella uhrlukuja ja rajata siviiliväestöön kohdistuvat väkivallanteot vain poliittisen väkivallan käsitteen alle luokiteltaviin välikohtauksiin. Yksittäiset joukkomurhat ja -raiskaukset ylittävät kansainvälisen uutiskynnyksen, mutta median huomion ulkopuolelle jää merkittävä joukko yksittäisiä väkivallantekoja kuten aseellisia ryöstöjä, murtoja ja murhia, jotka saattavat vaikuttaa paikallisväestön elämään systemaattisemmin kuin yksittäisten aseellisten ryhmittymien suorittamat iskut ja hyökkäykset. Nämä tapaukset eivät kuitenkaan saa kansainvälisten uutistoimistojen huomiota, jolloin ne jäävät myös raportoimatta. Esimerkiksi ACLED-tietokannassa kerätään tietoa vain poliittiseksi väkivallaksi luokiteltavista välikohtauksista, jolloin ulkopuolelle jää joukko tapahtumia, joiden poliittista luonnetta tai yhteyksiä käynnissä olevaan konfliktiin on vaikea todentaa. Tällaisten välikohtausten tutkiminen on kuitenkin tärkeää, jotta voidaan paremmin ymmärtää ja analysoida Kongon itäosissa tapahtuvien siviiliväestöön kohdistuvien väkivaltaisuuksien luonnetta ja motiiveja (Verweijen 2019, s. 56–57).

⁷¹ ACLED 2020, s. 46–47.

⁷² ACLED 1.1.–31.12.2019.

⁷³ ACLED 2020, s. 57. Muita avustustyöntekijöille vaarallisia valtioita olivat Syyria, Somalia, Etelä-Sudan ja Jemen.

⁷⁴ ACLED 2020, s. 28.

⁷⁵ International Crisis Group 4/2020.

Kivussa. ADF on laajentanut toiminta-alueitaan keväällä 2020 myös Iturin eteläosiin, mm. Irumun territorioon.⁷⁶ Myös FDLR-kapinallisryhmittymä on jatkanut siviiliväestöön kohdistuvia iskujaan maan itäosassa. Tanganyikan provinssissa twa-heimon jäsenistä koostuvat militiat ovat jatkaneet niin ikään iskuja alueen siviiliväestöä kohtaan.⁷⁷ Keväällä 2020 Itä-Kongossa on aloittanut toimintansa myös uusi aseellinen ryhmittymä FPIC (engl. *Patriotic and Integrationist Force of Congo*), jonka vaikutusalueita on tällä Iturin maakunnan eteläosassa sijaitseva Irumun territorio.⁷⁸

Kivu Security Tracker (KST) -tutkimusryhmän julkaiseman reaaliaikaisen konfliktiseurannan mukaan vuoden 2017 jälkeen Itä-Kongossa on 16.6.2020 mennessä saanut väkivaltaisesti surmansa 3 244 ihmistä. Yhteensä erilaisten ihmisoikeusloukkausten ja väkivallanteiden kohteeksi on joutunut 8 140 henkilöä; yksittäisiä välikohtauksia on raportoitu 2 940. Sieppauksen tai tilapäisen pidätyksen kohteeksi on joutunut 4 758 ihmistä.⁷⁹ 2.3.2020 sivustolla julkaistun blogikirjoituksen mukaan tammikuussa 2020 Kongon armeijan joukot olivat julistaneet vallanneensa ADF:n päämajan "Madinan" ja surmanneensa viisi ADF:n kuudesta keskeisestä johtohahmosta. Ilmoitusta seurasi verrattain rauhallinen jakso taisteluissa, mutta Benin alueen siviiliväestöön kohdistuvat väkivaltaisuuksien lisääntyivät jälleen tammikuun loppupuolella. Esimerkiksi 28.1.2020 38 siviiliä puukotettiin kuoliaaksi Manzingin ja Mebundin kylissä; kyseinen päivä oli uhriluvultaan väkivaltaisista sitten marraskuun 2019. Benin territoriossa raportoitiin useita muita hyökkäyksiä myös seuraavina päivinä (29.–31.1.2020) sekä 11.2. ja 17.2.2020. Lisäksi Iturin provinssissa surmattiin 38 ihmistä samantyyppisissä iskuissa. Marraskuun 2019 ja helmikuun 2020 välisellä tarkastelujaksolla 393 ihmistä on saanut surmansa ADF:n suorittamissa iskuissa Pohjois-Kivun ja Iturin provinseissa.⁸⁰ Tammi–huhtikuussa 2020 surmansa sai 495 ihmistä ja 554 siepattiin. Alueella raportoitiin kolmen kuukauden tarkastelujaksolla yhteensä 218 aseellista yhteenottoa (*clashes*) joko aseellisten ryhmittymien tai kapinallisten ja valtion turvallisuusjoukkojen välillä.⁸¹

KST:n mukaan joulukuussa 2019 Kivujen alueella raportoitiin yhteensä 197 väkivaltaista siviilikuolemaa, 49 sieppausta ja 63 väkivaltaista yhteenottoa tai iskua. Joulukuu 2019 oli näin ollen siviiliuhrien osalta synkin sitten Kivu Security Tracker -hankkeen käynnistymisen kesäkuussa 2017. Siviiliuhreja raportoitiin ennätyksellisen paljon myös marraskuussa 2019. Uhrilukujen kasvu johtui islamistisen ADF-kapinallisryhmittymän suorittamista hyökkäyksistä Benin territorion siviiliväestöä vastaan: joulukuun uhreista 120 raportoitiin Benissä, ja iskujen tekijäksi määriteltiin ADF. Toisaalta Benin alueen turvattomuuden lisäksi uusi väkivallan keskittymä ilmeni Kalehen ylänkoalueella Etelä-Kivussa, jossa Kongon armeijan joukot kävivät taisteluja ruandalaistaustaisista hutu-taistelijoista koostuvaa CNRD (*The National Council for Renewal and Democracy*) -kapinallisryhmittymää vastaan. Kapinalliset joutuivat lopulta perääntymään valtaamiltaan alueilta, mutta taisteluiden yhteydessä sai surmansa lukuisia siviilejä, näiden joukossa erityisesti kapinallistaistelijoiden perheenjäseniä. KST on vahvistanut ainakin kymmenen siviiliuhria, mutta joidenkin paikallislähteiden mukaan uhriluku olisi huomattavasti korkeampi, jopa sadan luokkaa. KST:n mukaan avustustyöntekijät ovat joutuneet hyökkäysten kohteeksi useissa paikoissa, muun muassa Benin, Luberon ja Fizin terroitorioissa. Benissä ja Luberossa Pohjois-Kivussa hyökkäyksistä oli vastuussa pääosin paikallinen Mai-Mai Kyandega -ryhmittymä, joka on aktivoitunut uudestaan kesäkuun 2019

⁷⁶ ACLED 3.6.2020; ACLED 21.5.2020.

⁷⁷ International Crisis Group 4/2020; ACLED 3.6.2020

⁷⁸ ACLED 13.5.2020; GardaWorld 5.5.2020.

⁷⁹ KST 16.6.2020.

⁸⁰ KST 2.3.2020.

⁸¹ KST 1/2020, 2/2020, 3/2020, 4/2020.

jälkeen. Iskujen pelätään vaikeuttavan ebolan vastaista työtä maan itäosissa, joissa raportoitujen ebola-tapausten määrä oli jälleen nousussa joulukuussa 2019.⁸²

Iturin maakunnassa, erityisesti Djugun territoriossa on käynnissä etninen konflikti hemojen ja lendujen välillä.⁸³ Konfliktin juuret ovat jo belgialaisten siirtomaaisäntien luomissa keinoitekoisissa jakolinjoissa alueen hema- ja lendu-yhteisöjen välillä: siirtomaaisännät suosivat hemoja, jotka saivat paremmat mahdollisuudet koulutukseen, yritystoimintaan sekä työpaikkoihin. Myös Mobutun ajan maankäyttölait suosivat hemoja lendujen kustannuksella. Jakolinjat syvenivät toisen Kongon sodan aikana ja eskaloituivat etnisiksi väkivaltaisuuksiksi, jotka rauhoituivat vuonna 2007.⁸⁴ Loppuvuodesta 2017 ja alkuvuonna 2018 käynnistyi uusien väkivaltaisuuksien, massamurhien ja tuhopolttojen sarja, jonka on raportoitu jatkuneen sittemmin eri puolilla Ituria.⁸⁵ Kesäkuussa 2019 yhden viikon aikana raportoitiin lähes 230 ihmisen saaneen surmansa Djugun alueella⁸⁶ ja noin 300 000 ihmisen paenneen kodeistaan⁸⁷; elokuussa 2019 kuolleita oli jo yli 360.⁸⁸ Toukokuussa 2020 kuolleita, pääosin hemoja, oli Iturissa jo "satoja", ja 1,2 miljoonan ihmisen raportoitiin paenneen kodeistaan, näistä yli 200 000 pelkästään huhtikuun 2020 aikana.⁸⁹

YK:n alainen BCNUDH (UNJHRO) julkaisi 10.1.2020 raportin, jonka mukaan yli 700 ihmistä on tapettu ja 168 loukkaantunut hema- ja lendu-yhteisöjen välisissä väkivaltaisuuksissa joulukuun 2017 ja syyskuun 2019 välisenä aikana. Raportin mukaan lisäksi vähintään 142 ihmistä on joutunut seksuaalisen väkivallan kohteeksi, näistä suurin osa hema-yhteisön jäseniä. Joulukuusta 2018 lähtien lenduista koostuvat aseelliset ryhmittymät ovat kohdistaneet entistä järjestäytyneempiä hyökkäyksiä hemoja ja muita alueella asuvia etnisiä ryhmiä kuten alureja vastaan. Hyökkäyksillä on pyritty saamaan haltuun hema-yhteisön asuttamia maa-alueita ja niihin liittyviä luonnonvaroja. YK:n raportissa kerrotaan lukuisista raiskauksista, lasten tappamisesta sekä kokonaisten kylien tuhopoltoista ja ryöstelystä. Raportissa kerrotaan äärimmäisistä väkivallanteoista kuten uhrien päiden ja muiden ruumiinosien irti leikkaamisesta, viidakkoveitsellä viiltelystä sekä muista julmuuksista, joiden tavoitteena on aiheuttaa hema-yhteisölle pysyviä traumoja ja pakottaa nämä pakenemaan ja jättämään asujaimistonsa pysyvästi.⁹⁰ Murhien ja seksuaalisen väkivallan lisäksi UNJHRO on dokumentoinut ainakin 218 kiristystä, ryöstöä ja omaisuuden sekä Djugun territoriossa sijaitsevien koulujen ja terveyskeskusten tuhoamista. Peruspalveluihin kohdistuneet iskut ovat vaikuttaneet myös naapuriterritorion Mahagin asukkaisiin. Hemat ovat suorittaneet vastaiskuja lendu-heimon jäseniä kohtaan erityisesti joulukuun 2017 ja toukokuun 2018

⁸² KST 12/2019.

⁸³ PAX 25.3.2019; BCNUDH / MONUSCO 1/2020; UN News 10.1.2020.

⁸⁴ The New Humanitarian 5.5.2020; the New Humanitarian 13.8.2019.

⁸⁵ PAX 25.3.2019; Yle 18.6.2019; LAHT 18.6.2019; The New Humanitarian 13.8.2019; The New Humanitarian 5.5.2020.

⁸⁶ LAHT 18.6.2019.

⁸⁷ Reuters 18.6.2019.

⁸⁸ The New Humanitarian 13.8.2019.

⁸⁹ The New Humanitarian 5.5.2020.

⁹⁰ UN News 10.1.2020; BCNUDH / MONUSCO 1/2020. Ks. myös The New Humanitarian 13.8.2019 ja 5.5.2020. Tilannekatsauksessa on käytetty lähteenä ranskankielistä raporttia, joten UNJHRO: on on viitattu ranskankielisellä lyhenteellä BCNUDH (le Bureau conjoint des Nations Unies aux droits de l'homme). UNJHRO perustettiin helmikuussa 2018 ja sen muodostavat MONUSCO-rauhanturvaoperaation ihmisoikeusjaosto sekä entinen YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto Kongossa. Nämä kaksi toimijaa on integroitu UNJHRO:ksi, jonka toiminta jatkuu näiden kahden toimijan aiempien mandaattien mukaisesti. Ks. lisää: MONUSCO [päivämätön] <https://monusco.unmissions.org/en/human-rights>

välisenä aikana. Kostoiskuissa on niin ikään tuhottu lendujen asuttamia kyliä polttamalla ja hyökätty yksittäisiä lendu-heimon jäseniä vastaan. Väkivalta on saanut aikaan laajamittaista väestön siirtymistä erityisesti Djugun territoriosta lähialueille sekä naapurimaan Ugandan puolelle. UNHCR:n mukaan arviolta 57 000 alueen asukasta on paennut helmikuun 2018 jälkeen rajan yli Ugandaan ja yli 556 000 naapuriterritorioihin sekä Iturin provinssin pääkaupunkiin Buniaan.⁹¹

YK:n mukaan hemojen ja lendujen välinen konflikti alkoi joulukuussa 2017 ja väkivalta on jatkunut aaltomaisena sittemmin. Ensimmäinen väkivallan aalto raportoitiin joulukuun 2017 ja toukokuun 2018 välisenä aikana, jolloin hema- ja lendu-yhteisöjen jäsenet ottivat yhteen väkivaltaisesti. Tämän jälkeen seurasi suhteellisten rauhallinen ajanjakso kesä-elokuussa 2018. Syyskuussa 2018 väkivalta eskaloitui uudestaan ja ilmeni tällä kertaa erityisesti lendujen iskuina valtion turvallisuusjoukkoja vastaan. Turvallisuusjoukot vastasivat väkivaltaan voimakeinoin. Kolmas väkivallan aalto alkoi kesäkuussa 2019, jolloin lendu-heimon jäsenet hyökkäsivät jälleen hemoja vastaan. Näistä iskuista ei seurannut hemojen vastaiskuja tai valtion turvallisuusjoukkojen suorittamia sotilasoperaatioita. Kolmas väkivalta-aalto levisi myös naapuriterritorion Mahagin alueelle, jonka asukkaat ovat joutuneet Djugun territoriossa käynnissä olevan etnisen konfliktin välikappaleiksi.⁹² Myöskään Iturissa alueelle erityisesti helmikuun 2018 ja kesäkuun 2019 välillä sijoitetut valtion turvallisuusjoukkojen eli armeijan (FARDC) ja kansallisen poliisin (PNC) edustajat eivät ole kyenneet turvaamaan alueen siviiliväestön turvallisuutta, ja myös viranomaisten on raportoitu syyllistyneen lukuisiin ihmisoikeusloukkauksiin kuten laittomiin tappoihin ja mielivaltaisiin teloituksiin sekä pidätyksiin, väkivaltaan ja pahoinpitelyihin, seksuaaliseen väkivaltaan ja omaisuusrikoksiin.⁹³

Huomionarvoista Iturin konfliktissa on se, että vaikka väkivalta oli aluksi heimojen välistä, UNJHRO (BCNUDH) on todennut tilanteen kehittyneen suuntaan, jossa väkivalta on luonteeltaan suunnitellumpaa ja organisoidumpaa kuin konfliktin alkuvaiheessa. Kaksi viimeistä väkivalta-aaltoa on ollut selvästi koordinoituja: koska iskuja on tehty samanaikaisesti sekä Kongon armeijan tukikohtiin, maan sisällä siirtymään joutuneiden (IDP) leireihin ja hema-heimoon kuuluvien asuttamiin kyliin, YK on syksyn 2018 jälkeen arvioinut lendu-heimon toiminnan täyttävän aseellisen ryhmittymän tunnusmerkit.⁹⁴

1.4.1 4.1 Aseelliset ryhmittymät

Pohjois-Kivun turvallisuustilannetta ja alueella toimivien aseellisten ryhmittymien toimintaa on käsitelty maatietopalvelun vastauksessa: "Kongon demokraattinen tasavalta / Pohjois-Kivun ja erityisesti Benin territorion (ja kaupungin) turvallisuustilanne ja siinä tapahtuneet muutokset 2018–2019" (päivätty 19.12.2019).⁹⁵ Kattava listaus Kongossa toimivista aseellisista ryhmittymistä on luettavissa myös maatietopalvelun raportista: "Kongon demokraattinen tasavalta - turvallisuustilanne kevät 2017".⁹⁶

Itä-Kongon Etelä- ja Pohjois-Kivun maakuntien alueella on raportoitu toimivan yli 130 aseellista ryhmää tai ryhmittymää⁹⁷, näistä tunnetuimpia ugandalaistaustainen islamistiryhmittymä ADF

⁹¹ BCNUDH / MONUSCO 1/2020, s. 4.

⁹² BCNUDH / MONUSCO 1/2020, s. 5.

⁹³ BCNUDH / MONUSCO 1/2020, s. 3-4.

⁹⁴ BCNUDH / MONUSCO 1/2020, s. 6.

⁹⁵ Maatietopalvelu 19.12.2019. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁹⁶ Maatietopalvelu 21.3.2017. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁹⁷ HRW 14.1.2020. Itä-Kongossa toimivien aseellisten ryhmittymien määrää on vaikea arvioida tarkasti, ja esimerkiksi HRW:n vuoden 2019 ihmisoikeusraportissa ryhmittymien määräksi

Allied Democratic Forces), ruandalaistaustainen huturyhmittymä FDLR (*Forces démocratiques de libération du Rwanda*) sekä erilaiset paikallisen väestön intressejä puolustavat mai-mai -ryhmittymät, esimerkiksi entisessä Katangan suurprovinssissa toimiva Mai-mai Kata Katanga, Etelä-Kivussa toimiva Mai-mai Yakutumba sekä Raia Mutomboki, joka toimii pääosin Etelä-Kivussa mutta myös joissain Pohjois-Kivun osissa. Mai-mai -ryhmittymiin ideologiansa puolesta luetaan myös tällä hetkellä erittäin aktiivisesti iskuja tekevä NDC (*Nduma Defence of Congo*), jonka toiminta-alue on perinteisesti ollut Pohjois-Kivu.⁹⁸

Aseellisten ryhmittymien järjestäytyminen ja toiminnan laatu vaihtelee kylämilitoista, karjavarkaista ja paikallisista kodinturvajoukoista ammattimaisesti johdettuihin kapinallisryhmittymiin.⁹⁹ Useimmat ryhmittymät koostuvat alle 200 taistelijasta ja niihin värvätään jäseniä paikallisyhteisöistä etnisin perustein. Esimerkiksi paikalliset mai-mai -ryhmittymät syntyivät alun perin Ruandasta lähtöisin olevien tutsien sekä paikallisen tutsiväestön ja Kongon itäosia asuttavien banyamulengejen ja banyarwandojen vastaiseen taisteluun.¹⁰⁰ Osa mai-mai-ryhmittymistä taistelee ensisijaisesti tiettyä suurempaa aseellista ryhmittymää kuten ruandalaisista kansanmurhaan syyllistyneistä hututaistelijoista koostuvaa FDLR:ää¹⁰¹, Ruandan hallituksen tukemista tutsitaistelijoista koostunutta M23 -ryhmittymää¹⁰² tai ugandalaistaustaista islamistiryhmittymää ADF:ää vastaan.¹⁰³

Kongon itäosissa toimii myös ruandalais-, burundilais- ja ugandalaistaustaisia ulkomaalaisista taistelijoista koostuvia ryhmittymiä, joista vaarallisimpana on pidetty pitkään Kongon maaperällä toiminutta FDLR:ää (*Forces démocratiques de libération du Rwanda*)¹⁰⁴, joka on sittemmin jakautunut eri faktioihin (esim. FDLR/RUD, FDLR/FOCA, FLDR/Soki)¹⁰⁵ ja menettänyt vaikutusvaltaansa sisäisten ristiriitojen vuoksi.¹⁰⁶ Myös uusia ryhmittymiä syntyy säännöllisesti¹⁰⁷, ja erityisesti Kivujen alueella aseellisten ryhmittymien on todettu tyypillisesti hajoavan ja jakautuvan uusiin alaryhmittymiin ja -jaostoihin.¹⁰⁸

Kongon itä- ja pohjoisosissa toimivista aseellisista ryhmittymistä aktiivisimpia ovat tällä hetkellä ugandalaistaustainen islamistiryhmittymä ADF¹⁰⁹ sekä NDC (*the Ndouma Defence of Congo*) ja alkuperäisestä NDC-ryhmittymästä irrottautunut erillisjaosto NDC-R (*NDC-Rénove*).¹¹⁰

arvioitiin "yli 140" (HRW 17.1.2019); vuoden 2020 raportissa arvio oli "yli 130" (HRW 14.1.2020). Joidenkin arvioiden mukaan aseellisia ryhmittymiä on "yli sata" (CFR 3.6.2020).

⁹⁸ DW 13.12.2019; Africa Center 25.9.2017; CRG 12/2015.

⁹⁹ AA 31.10.2017; GRIP 3.1.2018; Verweijen 2019.

¹⁰⁰ Africa Center 25.9.2017; DW 13.12.2019; CRG 12/2015. Lisätietoa saatavilla myös maatietopalvelun raportista: "Kongon demokraattinen tasavalta - turvallisuustilanne kevät 2017" (päivätty 21.3.2017). Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

¹⁰¹ Africa Center 25.9.2017; DW 13.12.2019; CRG 12/2015.

¹⁰² DW 13.12.2019; Africa Center 25.9.2017; CRG 12/2015. M23 antautui lopulta YK:n rauhanturvaoperaatio MONUSCO:n ja Kongon armeijan (FARDC) yhteisoperaation seurauksena vuonna 2013 (DW 13.12.2019; Africa Center 25.9.2017).

¹⁰³ GRIP 3.1.2018.

¹⁰⁴ KST [päiväämätön]; CRG 12/2015; DW 13.12.2019; Africa Center 25.9.2017.

¹⁰⁵ KST [päiväämätön].

¹⁰⁶ Global Security 19.1.2019; IBT 22.2.2017a; KST [päiväämätön]; Jeune Afrique 22.3.2017; Jeune Afrique 8.1.2016; AA 31.10.2017; CRG 12/2015.

¹⁰⁷ LAHT 18.6.2019.

¹⁰⁸ KST [päiväämätön]; Jeune Afrique 8.1.2016; AA 31.10.2017; CRG 12/2015; Africa Center 25.9.2017.

¹⁰⁹ ACLED 3.6.2020; ACLED 21.5.2020; KST 4/2020.

¹¹⁰ CRG 13.5.2020; KST 4/2020.

Aseelliset ryhmittymät Itä-Kongossa

Keskeisimpiä Itä-Kongossa toimivia kapinallisryhmittymiä ovat muun muassa:

- ADF (*Allied Democratic Forces*) tai ADF-NALU (*the Allied Democratic Forces - National Army for the Liberation of Uganda*);
- APCLS (*Alliance des patriotes pour un Congo libre et souverain*);
- CNPSC (*Coalition nationale du peuple pour la souveraineté du Congo*);
- CNRD (*Conseil national pour le renouveau*);
- entisistä M23-kapinallisista koostuva Busumba;
- FNL (*Front national de libération*) -ryhmittymän eri alajaostot (FNL Nibizi, FNL Nzabampema);
- FDC-Guide (*Forces de défense du Congo*) sekä FDC:n erillisjaosto Guides-MAC (*Mouvement acquis au changement*);
- ruandalaistaustaisen FDLR-ryhmittymän (*Forces démocratiques de libération du Rwanda*) eri alajaostot (FDLR-FOCA, FDLF-RUD);
- FOREBU/FPB (*Forces républicaines du Burundi / Forces populaires burundaises*);
- FRPI (*Front de Résistance Patriotique de l'Ituri*);
- usein johtajansa mukaan nimetyt paikalliset kodinturvajoukot (Local Defence Groups, esim. LD Kashumba, LD Mahinduzi, LD Mbilize, LD Ngengwe, LD Zone);
- Itä-Kongon eri etnisten ryhmittymien intressejä puolustamaan syntyneet paikalliset nai-mai -ryhmittymät, mm. Mai-Mai Yakutumba ja Mai-Mai Mazembe;
- nyanga-yhteisöön liitetty NDC-ryhmittymä (*Nduma Defence of Congo*) ja sen eri alajaostot NDC Sheka ja NDC-R (*Nduma Defence of Congo-Rénové*);
- hututaistelijoista koostuvat Nyatura-vastamilitiat.¹¹¹

Tässä kappaleessa on kuvattu tarkemmin muutamien, erityisesti Itä-Kongossa toimivien ja tällä hetkellä vaikutusvaltaisimpien aseellisten ryhmittymien syntyä, toimintatapoja sekä vaikutusaluetta. Itä-kongossa toimii jopa 130 aseellista ryhmittymää, joista lisätietoja on saatavilla esimerkiksi Maatietopalvelun vastauksesta "Kongon demokraattinen tasavalta / Pohjois-Kivun ja erityisesti Benin territorion (ja kaupungin) turvallisuustilanne ja siinä tapahtuneet muutokset 2018–2019" (päivätty 19.12.2019)¹¹², Maatietopalvelun raportista: "Kongon demokraattinen tasavalta - turvallisuustilanne kevät 2017"¹¹³ sekä Kivu Security Tracker -sivustolta.¹¹⁴

ADF (*Allied Democratic Forces*)

Pääasiassa Pohjois-Kivun provinssissa operoiva ADF oli alun perin Ugandan hallitusta vastustava oppositioryhmittymä, jonka perusti vuonna 1995 äärikonservatiivinen Jamil Mukulu.¹¹⁵ Ryhmittymän muodostivat Amon Bazira-nimisen kapinallisjohtajan johtama ugandalaisen NALU-ryhmittymän jäsenet sekä islamilaisen *Salaaf Tabliq* -uudistusliikkeen ugandalaisen haaran taistelijat.¹¹⁶ Tabliq-kapinalliset kuuluvat ugandalaiseen bakonjo-

¹¹¹ KST [päiväämätön]; CRG 2.3.2017. Kivu Security Tracker (KST) -tutkimusryhmä pitää yllä kattavaa listaa alueella toimivista ryhmittymistä sekä niiden alajaostoista: <https://kivusecurity.org/about/armedGroups>

¹¹² Maatietopalvelu 19.12.2019. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

¹¹³ Maatietopalvelu 21.3.2017. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

¹¹⁴ KST [päiväämätön].

¹¹⁵ KST [päiväämätön]; Political Handbook of the World 2018–2019, s. 1646.

¹¹⁶ Political Handbook of the World 2018–2019, s. 1646; Beevor / IISS 16.1.2019.

heimoon, joka on sukua Kongon nande-heimolle.¹¹⁷ Tabliq-kapinallisilla oli alun perin yhteyksiä kansainvälisiin ja erityisesti sudanilaisiin islamistiryhmittymiin, jotka rahoittivat sen toimintaa.¹¹⁸ ADF:n kerrotaan saaneen vaikutusvaltaa vasta vuonna 1997, kun sen joukkoihin liittyi entisen Zairen armeijan sotilaita ja Ruandan kansanmurhaan syyllistyneitä interahamwe-äärihutuja.¹¹⁹

ADF:n päätukikohdat sijaitsevat Rwenzorin vuoristoalueella ja Semulikin laaksossa Benin territoriossa. ADF:n organisaatiorakenteesta tiedetään vähän, mutta järjestöllä tiedetään olevan äärimmäisen tiukka sisäinen kuri. Ryhmittymällä on ollut pitkään yhteyksiä muihin alueella toimiviin kapinallisryhmittymiin, ml. Mbusa Nyamwisin johtaman RCD (*Rassemblement congolais pour la démocratie*) -ryhmittymän erillisjaostoon *Rassemblement congolais pour la démocratie-Kisangani/Mouvement pour la libération* (RCD-K/ML) sekä paikallisiin, erityisesti M'Vuba- ja Pakombe-yhteisöjen perinteisiin johtajiin.¹²⁰

Joidenkin lähteiden mukaan ADF:n johtajilla on kytköksiä ulkomaalaisiin islamistisiin verkostoihin, mutta esimerkiksi International Crisis Group -järjestön mukaan ADF:ää johdetaan paikallisesti. Ryhmittymä taistelee usein rinnakkain paikallisten militioiden kanssa ja hyödyntää paikallistason konflikteja kannattajien hankinnassa.¹²¹ Ryhmittymän joukkojen vahvuudesta ei ole tarkkaa tietoa, sillä se on lisännyt värväystoimia Ugandassa menetettyään joukkojaan taisteluissa ja Kongon turvallisuusjoukkojen suorittamissa pidätyksissä.¹²² ADF:n taistelutaktikat poikkeavat joistain alueella aikaisemmin vaikuttaneista kapinallisryhmittymistä: vaikka sen iskujen kohteena ovat Kongon armeijan joukot, se toimii myös yhteistyössä paikallisten militioiden kanssa ja suorittaa siviiliväestön kohdistuvia joukkomurhia, erityisesti yöaikaan.¹²³

ADF:stä on tullut viimeisten vuosien aikana aktiivisin ja eniten kuolonuhreja Kongon maaperällä aiheuttanut yksittäinen kapinallisryhmittymä. Esimerkiksi vuonna 2018 ryhmittymän suorittamissa iskuissa sai surmansa vähintään 249 ihmistä. Ryhmän ebola-työntekijöihin ja terveydenhuoltoyksiköihin kohdistamat iskut heikentävät myös ebola-epidemian vastaista työtä Kongon itäosissa ja saattavat aiheuttaa näin ollen myös välillisesti lisää siviilikuoolemia.¹²⁴ Vaikka ADF:n perinteistä toiminta-aluetta on ollut Benin territorio Pohjois-Kivussa, ryhmittymä on laajentanut iskujaan myös Iturin provinssin eteläosiin, mm. Irumun territorioon.¹²⁵

NDC; NDC-Rénové ja NDC Sheka

NDC eli *Nduma Defence of Congo* -ryhmittymän perusti entinen mineraalivälittäjä Sheka Ntabo Ntaberi Bisien alueella Walikalen territoriossa Pohjois-Kivussa. NDC on yksi merkittävimmistä nyanga-heimon jäseniin yhdistetyistä mai-mai -ryhmittymistä itä-Kongossa. NDC:n juuret ajoittuvat vuoteen 2007, jolloin Sheka perusti Ruandan tutsien uudelleen asuttamista vastustavan MC45-ryhmittymän. MC45:tä seurasi NDC, joka perustettiin tammikuussa 2008. NDC oli alun perin pieni paikallismilitia, mutta on sittemmin laajentunut alajaostoineen yhdeksi itä-Kongon merkittävimmistä kapinallisryhmittymistä. Vaikka NDC:n virallisia tavoitteita ovat olleet muun muassa kaivostyöläisten työehtojen ja -olojen parantaminen, ryhmä ja sen eri alajaostot ovat syyllistyneet lukuisiin vakaviin

¹¹⁷ Beevor / IISS 16.1.2019.

¹¹⁸ Beevor / IISS 16.1.2019; Political Handbook of the World 2018–2019, s. 1646.

¹¹⁹ Political Handbook of the World 2018–2019, s. 1646.

¹²⁰ KST [päiväämätön].

¹²¹ International Crisis Group 4.12.2019.

¹²² KST [päiväämätön].

¹²³ International Crisis Group 4.12.2019.

¹²⁴ Beevor / IISS 16.1.2019.

¹²⁵ ACLED 3.6.2020; ACLED 21.5.2020.

ihmisoikeusloukkauksiin ja -rikkomuksiin erityisesti ruandalaistaustaisia ja sellaisina pitämiään "ulkopuolisia" vastaan.¹²⁶ Ruandalaisvastaisesta agendastaan huolimatta NDC on viime vuosina keskittänyt hyökkäyksiään Kongon armeijan joukkoja vastaan ja tehnyt yhteistyötä myös hututaistelijoista koostuvan FDLR-ryhmittymän kanssa. Ryhmittymän on kerrottu solmineen liittolaisuussuhteita jopa tutsijohtoisten ex-CNDP -verkostojen kanssa, mikä kertoo Congo Research Groupin analyysin mukaan kongolaisten kapinallisryhmittymien ideologisesta joustavuudesta ja intressien ristiriitaisuudesta.¹²⁷

NDC jakautui vuosina 2014–2015 Shekan "oikean käden" Guidon Shimiray Mwisian johdolla kahdeksi pääasialliseksi alajaostoksi: NDC-Sheka ja NDC-R (ts. NDC-Guidon). NDC:n riveistä kummunnut tyytymättömyys Shekan johtajuuteen loi pohjan Shimirayn johtamalle NDC-Rénové -kapinaliikkeelle¹²⁸. Virallisesti NDC-R perustettiin vuonna 2015 ja sen johtajana toimii entinen Kongon armeijan komentaja Shimiray.¹²⁹ NDC:n hajoamisen jälkeen Shekan jaosto on menettänyt vaikutusvaltaansa ja sotilaallista voimaansa, ja alajaostojen välisten yhteenottojen heikentämä Sheka antautui MONUSCO:lle vuonna 2017. Lähteiden mukaan on epäselvää, onko Shekan johtama ryhmittymä vielä olemassa.¹³⁰ Sotarikosoikeudenkäynti Shekaa vastaan alkoi marraskuussa 2018 ja jatkui vuonna 2019. Shekaa syytetään lukuisista sotarikoksista kuten joukkoraiskauksista, lapsisotilaiden värväämisestä, murhista sekä useista muista konfliktiin liittyvistä rikoksista. Ihmisoikeusjärjestöt ovat pitäneet positiivisena oikeudenkäynnissä esitettyjen todisteiden laajuutta, mutta ovat samalla ilmaisseet huolensa oikeusprosessin hitaudesta, todistajien uhkailusta sekä yleisesti sotarikosoikeudenkäynteihin liittyvän valitusprosessin puuttumisesta.¹³¹

Myös NDC-R:n johtajaa, Guidon Shimirayta ja hänen johtamaansa militiaa syytetään lukuisista sotarikoksista kuten murhista, joukkoraiskauksista ja lapsisotilaiden värväämisestä. Kansallinen sotilastuomioistuin antoi kesäkuussa 2019 Shimiraysta pidätysmääräyksen. Pidätysmääräyksestä huolimatta NDC-R on jatkanut ihmisoikeusloukkauksia Pohjois-Kivussa ja on YK:n mukaan toiminut yhteistyössä korkeassa asemassa olevien Kongon armeijan komentajien kanssa. Kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt ovat kritisoineet Kongon viranomaisia kyvyttömyydestä saattaa Shimiray oikeuden eteen.¹³²

NDC-R pitää tällä hetkellä hallussaan suurempaa maa-aluetta kuin yksikään muu Itä-Kongossa toimiva aseellinen ryhmittymä. NDC:stä on tullut eräänlainen Kongon keskushallinnon ja Ruandan tutsihallituksen paikallinen tukijoukko taistelussa Ruandan kansanmurhasta syytettyjen äärihutujen perustamaa FDLR-ryhmittymää vastaan. Vahvistettuaan asemiaan aiemmin Shekan tukikohtana tunnetussa Walikalen territoriossa Guidon joukkoineen on alkanut suorittaa iskuja FDLR:ää vastaan keskeisillä kaivosalueilla. NDC-R on tehnyt yhteistyötä useiden paikallisten nande- ja kobo-heimojen jäsenistä koostuvien militioiden kanssa ja on sittemmin laajentanut vaikutusalueitaan myös Luberon territorioon.¹³³ NDC-R:ää on syytetty myös yhteistyöstä Kongon armeijan (FARDC) joukkojen

¹²⁶ KST [päiväämätön]; CRG 13.5.2020.

¹²⁷ CRG 13.5.2020, s. 14.

¹²⁸ NDC-Rénovéhen viitataan joissain lähteissä myös perustajansa mukaan: NDC-Guidon, Mai-Mai Guidon tai Ndime Ndime (CRG 13.5.2020, s. 18).

¹²⁹ CRG 13.5.2020.

¹³⁰ KST [päiväämätön]; CRG 13.5.2020, s. 18.

¹³¹ USDOS 11.3.2020, s. 13.

¹³² AI 8.4.2020; HRW 14.1.2020

¹³³ KST [päiväämätön]; KST 4/2020.

kanssa.¹³⁴ NDC-R:n ja kilpailevien militioiden välisissä taisteluissa on kuollut erityisen paljon siviileitä kevään 2020 aikana.¹³⁵

FDLR (*Forces démocratiques de libération du Rwanda*)

FDLR (engl. *Democratic Forces for the Liberation of Rwanda*) on yksi jäsenmäärältään suurimmista Kongon maaperällä toimivista aseellisista ryhmittymistä. Kapinallisryhmittymän perusti vuonna 2000 joukko vuoden 1994 Ruandan kansanmurhaan syyllistyneitä ja rajan yli silloiseen Zaireen pakenneita hutuja, joukossaan entisiä Ruandan armeijan sotilaita sekä interahamwe-äärihutuja.¹³⁶ FDLR on syyllistynyt laajamittaisiin sotarikoksiin, etnisiin joukkomurhiin ja -raiskauksiin sekä lapsisotilaiden pakkorekrytointeihin Pohjois- ja Etelä-Kivujen alueella. FDLR:n joukkojen tämänhetkisestä vahvuudesta ei ole tarkkaa tietoa. Parhaimmillaan FDLR:llä on ollut jopa 7000–8000 taistelijaa, mutta ryhmittymän vahvuus, varustelu ja sotilaallinen toimintakyky ovat heikentyneet 2010-luvun aikana. FDLR:n tämänhetkiseksi vahvuudeksi on arvioitu enää noin 500–1000 taistelijaa.¹³⁷

FDLR on sittemmin jakaantunut kahteen alajaostoon (FDLR-RUD ja FDLR-FOCA). Vuonna 2016 FDLR:stä irtaantui joukko taistelijoita, jotka perustivat erillisen CNRD-ryhmittymän.¹³⁸ Vaikka FDLR onkin menettänyt vaikutusvaltaansa ja alueellisia tukikohtia itäisessä Kongossa, ryhmittymän on raportoitu syyllistyneen siviiliväestöön kohdistuneisiin väkivaltaisuuksiin myös keväällä 2020.¹³⁹ Esimerkiksi 24.4.2020 ryhmittymän taistelijat surmasivat 16–17 siviiliä ja haavoittivat lukuisia muita Virungan kansallispuistossa Pohjois-Kivussa.¹⁴⁰

Kongon armeija FARDC ja YK-operaatio MONUSCO ovat suorittaneet useita sotilasoperaatioita FDLR:ää vastaan.¹⁴¹ Joulukuussa 2019 uutisoitiin yli 300 FDLR-taistelijan antautuneen Kongon armeijalle Etelä-Kivussa. Yksi ryhmittymän keskeisistä johtohahmoista, Asifiwe Nshimiyimana Manudi, pidätettiin niin ikään joulukuussa 2019.¹⁴² Ryhmittymän varsinainen johtaja Sylvestre Mudacumura sai surmansa Kongon armeijan operaatiossa syyskuussa 2019.¹⁴³ Kansainvälinen rikostuomioistuin ICC oli asettanut pidätysmääräyksen Mudacumuraa vastaan: FDLR-johtajaa epäiltiin lukuisista sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan.¹⁴⁴

CODECO (*Coopérative pour le développement du Congo*)

CODECO (*Coopérative pour le développement du Congo*) on lendu-heimoon kuuluvista taistelijoista koostuva kapinallisryhmittymä, joka toimii pääasiallisesti Iturin maakunnassa. CODECO on aloittanut toimintansa vuonna 2017. CODECO:n kohteena ovat ensisijaisesti

¹³⁴ KST [päiväämätön]; CRG 13.5.2020; USDOS 11.3.2020, s. 12-13.

¹³⁵ KST 4/2020.

¹³⁶ UNSC 29.10.2014; KST [päiväämätön]; Vlassenroot & al. / RVI 2016; Global Security 19.1.2019.

¹³⁷ Global Security 19.1.2019; IBT 22.2.2017a; KST [päiväämätön].

¹³⁸ KST [päiväämätön].

¹³⁹ Radio Okapi 15.6.2020. Radio Okapi -uutissivusto raportoi Kongon itäosissa sattuneista välikohtauksista. Hakusanalla "FDLR" tulee lukuisia tuloksia keväällä 2020 tapahtuneista välikohtauksista, esim. 2.6.2020, 18.5.2020, 27.4.2020; 25.4.2020.

¹⁴⁰ Garda World 24.4.2020; International Crisis Group 4/2020; NY Times 25.4.2020; Radio Okapi 24.4.2020.

¹⁴¹ Global Security 19.1.2019.

¹⁴² AA 6.12.2019.

¹⁴³ AA 6.12.2019.

¹⁴⁴ AA 6.12.2019; IBT 22.2.2017a; KST [päiväämätön].

Iturin maakunnan muut heimot, erityisesti hemat ja alurit.¹⁴⁵ CODECO perustettiin alun perin jo vuonna 1978, jolloin se oli lendujen maataloustoimintaa ja maanviljelijöiden asemaa edistävä etujärjestö. YK:n mukaan hämmennystä on herättänyt, miten alun perin uskonnollis-maataloudellinen järjestö on pystynyt aseistautumaan ja kouluttamaan taistelijoita, jotka ovat suorittaneet niinkin laajamittaisia iskuja kuin mitä on raportoitu vuosina 2019 ja 2020.¹⁴⁶ Toukokuussa 2020 uutisoitiin ryhmittymän johtajan Justin Ngudjolon CODECO:n saaneen surmansa Kongon armeijan iskussa, minkä jälkeen ryhmän sisäiset valtataistelut ovat jälleen eskaloituneet myös siviiliväestöön kohdistuneiksi väkivaltaisuuksiksi.¹⁴⁷

CODECO:n suorittamat iskut ovat lisääntyneet keväällä 2020.¹⁴⁸ YK:n mukaan ryhmän jakautumisen jälkeen on niin ikään epäselvää, ketkä ovat todellisuudessa vastuussa CODECO:n suorittamista äärimmäisen väkivaltaisista iskuista, joiden tavoitteeksi on epäilty pysyvien traumojen aiheuttamista paikallisessa hema-yhteisössä näiden karkottamiseksi alueelta.¹⁴⁹

Mai-Mai Nyatura

Mai-Mai Nyatura (kinyarwandaksi: "iskeä lujaa") tai pelkästään "Nyatura" oli alun perin kongolaisista hututaistelijoista koostunut ryhmittymä, joka perustettiin vuonna 2010. Nykyään Nyatura on eräänlainen sateenkaarikoalitio, jonka alla toimii lukuisia erillisiä aseellisia ryhmittymiä.¹⁵⁰ Nyatura-ryhmittymät toimivat erityisesti Masisin, Rutshurun ja Luberon territorioissa Pohjois-Kivussa ja taistelevat ruandalaistaustaisten kongolaisten intressejä vastustavia mai-mai-ryhmittymiä vastaan.¹⁵¹ Nyatura on tehnyt historiansa aikana yhteistyötä muun muassa FDLR-kapinallisryhmittymän ja Kongon armeijan (FARDC) kanssa taistellessaan tutsitaistelijoista koostunutta M23-kapinallisryhmittymää sekä CNDP-ryhmää vastaan.¹⁵² Nyatura-ryhmittymän alla toimivat joukot ovat ottaneet kevään 2020 aikana yhteen muun muassa NDC-kapinallisryhmittymän kanssa.¹⁵³

APCLS (Alliance des patriotes pour un Congo libre et souverain)

APCLS (engl. *Alliance of Patriots for a Free and Sovereign Congo*) perustettiin virallisesti vuonna 2010¹⁵⁴, ja siitä on kehittynyt yksi aktiivisimmista Itä-Kongossa toimivista aseellisista ryhmittymistä. APCLS oli alun perin osa PARECO (*Patriotes Résistants Congolais*) -ryhmittymää, josta se erosi Goman rauhansopimuksen jälkeen vuonna 2008. APCLS:n pääasiallista toiminta-alueetta on Masisin territorio Pohjois-Kivussa. APCLS koostuu pääosin hunderyhmittymään kuuluvista taistelijoista, ja ryhmittymän ideologia perustuu tutsien vastaiseen taisteluun. APCLS luokitellaan nationalistiseksi mai-mai-ryhmittymäksi, ja sen pääasiallisia vastustajia ovat erilaiset tutsiryhmittymät kuten sittemmin hajonnut M23 sekä toinen mai-mai-

¹⁴⁵ Le Matin 5.6.2020.

¹⁴⁶ The New Humanitarian 13.8.2019.

¹⁴⁷ The New Humanitarian 5.5.2020.

¹⁴⁸ ACLED 3.6.2020; ACLED 21.5.2020; International Crisis Group 5/2020; 4/2020; 3/2020; 2/2020; 1/2020.

¹⁴⁹ The New Humanitarian 13.8.2019; The New Humanitarian 5.5.2020.

¹⁵⁰ Ks. esim. KST [päiväämätön]; Jeune Afrique 22.3.2017. Lisätietoa Kivujen alueella toimivista Nyatura-alaryhmittymistä, ks. KST [päiväämätön].

¹⁵¹ Jeune Afrique 22.3.2017.

¹⁵² IBT 22.2.2017b.

¹⁵³ International Crisis Group 2/2020; KST 4/2020.

¹⁵⁴ TRAC-ajatushautomon mukaan APCLS on perustettu jo vuonna 2006 (TRAC [päiväämätön]).

ryhmittymä NDC.¹⁵⁵ APCLS on tehnyt yhteistyötä FDLR-ryhmittymän kanssa; välit Kongon armeijaan ja Nyatura-ryhmittymiin ovat olleet epävakaita ja vaihdelleet vuosien varrella liittolaisuudesta vihamielisyyteen.¹⁵⁶

APCLS:n oman ilmoituksen mukaan sen vahvuus on noin 1500 taistelijaa järjestäytyneenä neljään erilliseen prikaatiin. Virallisten tietojen mukaan APCLS rahoittaa toimintaansa toiminta-alueensa kulta- ja kasserittiilouhouksista saamallaan tuloilla, mutta joidenkin lähteiden mukaan toiminnan rahoitus tulee pääosin varakkailta hunde-poliitikoilta, maanomistajilta ja yrittäjiltä. TRAC-ajatushautomon mukaan APCLS koordinoi iskujaan FDLR:n kanssa.¹⁵⁷

CNRD (Conseil national pour la renaissance et la démocratie)

CNRD on yksi lukuisista aseellisista ryhmittymistä, jotka irtautuivat ruandalaistaustaisesta FDLR-ryhmittymästä toukokuussa 2016 pitkittyneiden sisäisten poliittisten ristiriitojen seurauksena. CNRD:n vastuulle jäivät FDLR:n Etelä-Kivun yksiköt; Pohjois-Kivussa toimineet joukot pysyivät pääosin emoryhmittymän alaisuudessa. CNRD on ottanut toistuvasti yhteen FDLR-FOCA-ryhmittymän kanssa. CNRD:n toimintaideologia oli alun perin maltillisempi kuin FDLR:llä ja se kannatti muun muassa ruandalaisten pakolaisten välitöntä palauttamista kotimaahansa yhteistyössä Ruandan hallituksen kanssa. CNRD:n neuvottelevampi tyyli toimi alkuun sen hyödyksi ja ryhmittymä sai tukea useilta Nyatura-ryhmittymiltä ja Kongon armeijalta, mutta sittemmin ryhmä on menettänyt tukijoitaan, ja vuoden 2017 loppupuolella Kongon viranomaiset pidättivät lukuisia CNRD:n vanhempia komentajia. Samoihin aikoihin ryhmittymä menetti hallussaan pitämiään maa-alueita Pohjois-Kivussa. Vuoden 2017 loppupuolella CNRD:n vahvuudeksi arvioitiin noin 500 taistelijaa, jotka pitivät hallussaan alueita Etelä-Kivussa, erityisesti Itombwen kukkuloiden ja Kilembwen alueen välillä Fizin territorion länsiosassa sekä Pohjois-Kivussa Mweson kylän pohjoispuolella.¹⁵⁸

16.12.2019 uutisoitiin Kongon hallituksen luovuttaneen lähes 300 Ruandan hallitusta vastaan taistellutta CNRD-kapinallista Ruandaan. Asiasta uutisoitiin sen jälkeen, kun kongolaismediat olivat raportoineet 1 951 CNRD-taistelijan ja muiden jäsenten pidätyksestä lukuisissa joulukuussa 2019 järjestetyissä sotilasoperaatioissa Kalehen yläköalueella Etelä-Kivun provinssissa.¹⁵⁹

ISIS (Islamic State)

Myös terroristijärjestö ISIS on laajentanut toimintaansa Keski-Afrikkaan. ISIS otti nimiinsä Kamangon kaupungissa Benin territoriossa lähellä Uganda rajaa 18.4.2019 tapahtuneen iskun, jossa sai surmansa kolme Kongon armeijan sotilasta ja viisi muuta haavoittui. Kansainvälisten uutislähteiden mukaan ISIS on pyrkinyt solmimaan liittolaisuuksia erityisesti Pohjois-Kivun alueella toimivan ADF-islamistiryhmittymän kanssa. ADF on julkaissut tavoitteekseen syrjäyttää Ugandan valtaapitävä hallitus ja luoda islamilainen valtio. ADF on samalla pyrkinyt luomaan yhteyksiä muihin islamistiryhmittymiin.¹⁶⁰

ISIS toimii Kongossa nimellä ISCAP (*Islamic State Central Africa Province*), joka toimii paitsi Kongon itäosissa, myös Mosambikin pohjoisosissa. Kongossa toimiva solu operoi lähellä Ugandan rajaa, ja siihen kuuluu entisiä Ugandan hallitusta vastustavia ADF-

¹⁵⁵ KST [päiväämätön]; KST 4/2020.

¹⁵⁶ KST [päiväämätön].

¹⁵⁷ TRAC [päiväämätön].

¹⁵⁸ KST [päiväämätön].

¹⁵⁹ Karuhanga / The New Times 16.12.2019.

¹⁶⁰ The Defense post 18.4.2019; YLE 19.4.2019; CGP 26.5.2020.

muslimikapinallisia, joiden entinen johtaja, ugandalainen Jamil Mukulu, odottaa tällä hetkellä oikeudenkäyntiä kansainvälisessä rikostuomioistuimessa Tansaniassa. Kongossa toimivat ISCAP-taistelijat ovat vähemmän aktiivisia kuin Mosambikissa toimivat uskonveljensä, mutta ovat suorittaneet lukuisia iskuja Kongon turvallisuusjoukkoja vastaan ja saaneet runsaasti mediahuomiota ja rahoitusta julkisten tiedotteidensa avulla.¹⁶¹

CGP-ajatushautomon mukaan ISIS:llä on erinomaiset toiminta- ja leviämismahdollisuudet myös Afrikassa, missä se voi saada haltuunsa uusia alueita ja taistella tehokkaasti valtion turvallisuusjoukkoja vastaan. ISIS:in laajenemista tukevat monet tekijät, muun muassa monien Afrikan valtioiden heikko hallinto ja korruptoitunut ja toimimaton viranomaisjärjestelmä; oikeudenloukkauksiin syylistyvät turvallisuusjoukot sekä toisaalta nopea väestönkasvu ja historialliset narratiivit siirtomaa-aikoja edeltäneistä islamilaisista valtioista.¹⁶²

1.4.2 4.2 Valtion turvallisuusjoukot

Kongon armeija (FARDC)

Kongon armeija (*Forces armées de la république démocratique du Congo*) ja valtiollinen sotilastiedustelupalvelu toimivat Kongon puolustusministeriön alaisuudessa, ja niiden vastuulla on ensisijaisesti maan ulkoisesta turvallisuudesta huolehtiminen. Käytännössä FARDC vastaa pääosin maan sisäisestä turvallisuudesta. Armeijan vahvuudesta on vaikea löytää tarkkaa tietoa: arviot joukkojen koosta vaihtelevat noin 80 000 ja 130 000 sotilaan välillä; näistä 63 000–103 000 maa-, noin 7 000 meri- ja noin 2 000–2 500 ilmavoimien sotilaita. Presidentin turvallisuudesta vastaavan kansalliskaartin vahvuudeksi on esitetty noin 8 000–15 000 sotilasta.¹⁶³

Kongon armeijan joukot ovat kärsineet merkittäviä tappioita erityisesti maan itäosissa käynnissä olevaan aseelliseen konfliktiin liittyvissä taisteluissa. HRW:n ja CRG:n elokuussa 2019 julkaiseman raportin mukaan kesäkuun 2017 ja kesäkuun 2019 välisellä kahden vuoden tarkastelujaksolla yhteensä 723 Kongon armeijan sotilasta sai surmansa Pohjois- ja Etelä-Kivussa käydyissä taisteluissa.¹⁶⁴ FARDC kärsii heikosta johtajuudesta, operatiivisen suunnittelun ongelmista, heikosta hallinnosta ja logistisista haasteista. Lisäksi armeijan joukkojen koulutus on puutteellista, ja sotilaiden on raportoitu toistuvasti syyllistyneen vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja -rikkomuksiin, erityisesti maan itäosissa ja Kasain konfliktialueella. Esimerkiksi 24.2.2019 armeijan sotilaat teloittivat 19 Kamuina Nsapu -militian jäsentä, jotka olivat olleet 300 helmikuussa FARDC:lle antautuneiden kapinallisen joukossa. Mielivaltaisiin teloituksiin syyllistyneitä vastaan aloitettiin oikeudenkäynti heinäkuussa Keski-Kasain provinssin pääkaupungin Kanangan sotilastuomioistuimessa.¹⁶⁵

Yhdysvaltain ulkoasiainministeriön vuotta 2019 käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan valtion turvallisuusjoukkojen edustajia on myös tuomittu väärinkäytöksistä ja ihmisoikeusloukkauksista, mutta rankaisemattomuus on edelleen merkittävä ongelma. Vuoden 2019 ensimmäisen puolikkaan aikana langetettiin tuomio 32:lle Kongon armeijan sotilaille erilaisista ihmisoikeusloukkauksen tunnusmerkit täyttävistä virkarikoksista. Vuonna 2018 vastaavia tuomioita annettiin 120 sotilaille.¹⁶⁶

¹⁶¹ CGP 26.5.2020.

¹⁶² CGP 26.5.2020.

¹⁶³ CIA 11.6.2020.

¹⁶⁴ USDOS 11.3.2020, s. 12.

¹⁶⁵ USDOS 11.3.2020, s. 3.

¹⁶⁶ USDOS 11.3.2020, s. 3-4.

Hallituksen joukot ovat syyllistyneet maan itäosissa ja Kasain alueella tappoihin, kidutukseen, omaisuuden tuhoamiseen ja seksuaaliseen väkivaltaan. Turvallisuusjoukkojen edustajat ovat olleet vastuussa myös ihmisten pakkokatoamisista sekä mielivaltaisista pidätyksistä.¹⁶⁷ Turvallisuusjoukkojen ja militioiden on myös raportoitu tekävän yhteistyötä ja esimerkiksi vaihtavan tietoja ja aseita.¹⁶⁸

Kongon poliisi PNC (Police nationale congolaise)

Kongossa ensisijainen toimeenpaneva lainvalvontaviranomainen on Kongon kansallinen poliisi PNC, joka toimii sisäministeriön alaisuudessa. Kongon poliisia on syytetty lukuisista vakavista ihmisoikeusloukkauksista ja -rikkomuksista kuten mielivaltaisista pidätyksistä, laittomista tapoista, teloituksista, pahoinpitelyistä sekä erityisesti naisiin ja lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista.¹⁶⁹ Yhdysvaltain ulkoasiainministeriön vuotta 2019 käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan Kongon poliisin edustajille langetettiin vuoden 2019 alkupuoliskolla 102 langettavaa tuomiota erinäisistä virkarikoksista ja ihmisoikeusrikkomuksista; vuonna 2018 vastaavia tuomioita annettiin 66.¹⁷⁰

Tiedustelupalvelu ANR (Agence nationale de renseignements)

Kongon tiedustelupalvelu ANR vastaa valtion sisäisestä ja ulkoisesta tiedustelusta ja toimii suoraan presidentin alaisuudessa.¹⁷¹ Kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen mukaan ANR on syöllistynyt lukuisiin ihmisoikeusloukkauksiin ja mielivaltaiseen väkivaltaan toimintansa puitteissa. Valtaan nousunsa jälkeen Kongon uusi presidentti Félix Tshisekedi erotti tehtävistään ANR:n johtajan Kalev Mutondon ja ANR:n sisäisestä turvallisuudesta vastaavan yksikön johtajan Roger Kibelisan. HRW:n mukaan Mutondon ja Kibelisan johtajuusaikana ANR on syöllistynyt poliittiseen oppositioon, ihmisoikeus- ja kansalaisaktivisteihin sekä muihin hallinnon vastustajiin kohdistuneisiin vakaviin oikeudenloukkauksiin. ANR:n on raportoitu syöllistyneen muun muassa seuraaviin ihmisoikeusrikkomuksiin: pitkittyneet pidätysajat, mielivaltaiset pidätykset ja pakkokatoamiset; fyysinen väkivalta ja pahoinpitely sekä pidätyksen- ja vankeudenaikainen kidutus. Pidätettyjä on lisäksi estetty näkemästä omaisiaan.¹⁷²

1.4.3 4.3 Kansainväliset joukot

MONUSCO (ent. MONUC)

Kongon demokraattisessa tasavallassa on toiminut vuodesta 1999 YK:n rauhanturvaoperaatio MONUC (engl. *United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of the Congo*). Vuonna 2010 operaation nimeksi tuli MONUSCO (engl. *the United Nations peacekeeping and stabilization force in the Democratic Republic of Congo*). Marraskuussa 2019 MONUSCO:n henkilövahvuus oli noin 20 000, näistä yli 15 000 sotilasjoukkoja.¹⁷³ Maaliskuussa 2020 julkaistun tiedotteen mukaan MONUSCO:lla on edelleen noin 18 500 työntekijää Kongossa, näistä yli 14 000 rauhanturvaajia ja muuta

¹⁶⁷ USDOS 11.3.2020; Freedom House 4.3.2020.

¹⁶⁸ Freedom House 4.3.2020; USDOS 11.3.2020; AI 8.4.2020; HRW 14.1.2020; KST [päiväämätön]; CRG 13.5.2020; USDOS 11.3.2020, s. 12-13.

¹⁶⁹ USDOS 11.3.2020; Freedom House 4.3.2020; Le Matin 5.6.2020.

¹⁷⁰ USDOS 11.3.2020, s. 3-4.

¹⁷¹ USDOS 11.3.2020, s. 1.

¹⁷² HRW 22.3.2019.

¹⁷³ CIA 11.6.2020.

sotilashenkilöstöä. Siviilityöntekijöitä oli maaliskuussa 2020 noin 3 000.¹⁷⁴ YK:n turvallisuusneuvosto on jatkanut MONUSCO:n mandaattia toistuvasti¹⁷⁵; viimeksi joulukuussa 2019 päätöslauselmalla 2502. Uusin mandaatti on voimassa 20.12.2020 asti.¹⁷⁶

AFP-uutistoimiston mukaan MONUSCO:a on suunniteltu lakkautettavaksi vuoden 2022 loppuun mennessä kolmen vuoden siirtymäajalla. Alustavan suunnitelman mukaan vuonna 2020 rauhanturvaajien määrä pysyisi samana; vuonna 2021 YK-sotilaiden olisi tarkoitus vetäytyä Tanganyikan ja Kasain maakunnista, minkä jälkeen rauhanturvaoperaatio keskittyisi Kivujen ja Iturin kriisiprovinssisiin. Kolmantena vuonna eli vuonna 2022 joukot pyrittäisiin kotiuttamaan myös maan itä- ja koillisosista.¹⁷⁷

1.4.4 4.4 Muutoksia alueellisessa turvallisuustilanteessa vuosina 2018–2020

ACLED-konfliktitietokannan mukaan vuoden 2018 aikana Kongon demokraattisessa tasavallassa tapahtui noin 622 siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa (*violence against civilians*). Vuonna 2019 vastaavia siviiliväestöön kohdistuneita iskuja tapahtui arviolta 851. Väkivallasta vastuussa olivat ACLED:in mukaan ensisijaisesti muut siviilit tai tunnistamattomaksi jääneiden aseellisten ryhmittymien edustajat. Yksittäisistä kapinallisryhmittymistä eniten siviiliväestöön kohdistunutta väkivaltaa suoritti ADF (*Allied Democratic Forces*). Huomionarvoista väkivallan alueellisessa jakautuneisuudessa on maan itäosissa tapahtuneiden väkivaltaisten iskujen määrä. Vuonna 2018 siviiliväestöön kohdistuneista iskuista yli puolet (n = 314) tapahtui Pohjois-Kivun provinssissa; myös vuoden 2019 väkivallatilastojen mukaan yli puolet koko maassa raportoiduista väkivallanteoista tapahtui Pohjois-Kivussa (n = 460). Etelä-Kivun provinssissa raportoitiin ACLED-tietokannan mukaan vuonna 2018 yhteensä 117 yksittäistä siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa; vuonna 2019 vastaavia välikohtauksia sattui 175.¹⁷⁸ Kivu Security Tracker (KST) -sivuston mukaan siviiliväestöön kohdistuneissa väkivallanteoissa kuoli Kivujen alueella vuonna 2019 vähintään 720 ihmistä; tapoista olivat vastuussa aseelliset ryhmittymät ja valtion turvallisuusjoukkojen edustajat. Lisäksi yli 1 275 ihmistä joutui sieppauksen ja/tai lunnasvaatimusten kohteeksi. Väkivallan keskus oli myös vuonna 2019 Benin territorio Pohjois-Kivussa, jossa sai surmansa noin 253 siviiliä yli 100 aseellisten ryhmittymien suorittamassa iskussa. Ainakin 257 siviiliä joutui sieppauksen uhriksi Rutshurun territoriossa Pohjois-Kivun provinssissa, useimmiten sieppaajina olivat aseellisten ryhmittymien edustajat.¹⁷⁹

Iturin maakunnassa siviiliväestöön kohdistuneita iskuja raportoitiin vuonna 2018 yhteensä 44 ja vuonna 2019 yhteensä 97. Iturissa tapahtui eniten siviiliväestöön kohdistuneita iskuja kesä-heinäkuussa 2019 (yhteensä 44 välikohtausta).¹⁸⁰ Väkivalta paheni kesäkuussa 2019, jolloin aseelliset ryhmittymät suorittivat tappoiskuja alueen kyliin: iskuissa sai surmansa yli 200 siviiliä, ja noin 300 000 ihmistä joutui pakenemaan kodeistaan väkivallan seurauksena. Ainakin 28 maan sisäisesti siirtymään joutunutta surmattiin Iturin alueella pelkästään syyskuussa 2019.¹⁸¹ Entisen Suur-Kasain eli nykyisten Kasain maakuntien (Kasai, Keski-Kasai ja Itä-Kasai) sekä Sankurun ja Lomamin provinssien muodostamalla alueella tapahtui vuoden 2018 aikana 20 erillistä siviiliväestöön kohdistunutta iskua; vuonna 2019 vastaavia iskuja raportoitiin niin ikään

¹⁷⁴ UN / MONUSCO 3/2020.

¹⁷⁵ WFUNA / WIMUN 7.1.2020; UNSC 18.3.2020.

¹⁷⁶ UNSC 19.12.2019.

¹⁷⁷ Jeune Afrique 6.11.2019; RTBF 6.11.2019.

¹⁷⁸ ACLED 1.1.2018–31.12.2019.

¹⁷⁹ HRW 14.1.2020.

¹⁸⁰ ACLED 1.1.2018–31.12.2019.

¹⁸¹ HRW 14.1.2020.

20.¹⁸² Kasain maakunnissa vuosien 2016 ja 2017 aikana eskaloitunut etninen väkivalta oli huipussaan lokakuun 2016 ja elokuun 2017 välisenä aikana, jolloin raportoitiin yhteensä 66 yksittäistä väkivallantekoa, joista pääasiallisessa vastuussa olivat valtionturvallisuusjoukot sekä etniset Kamuina Nsapu- ja Bana Mura -militiat sekä yksittäiset siviiliväestön edustajat.¹⁸³

International Crisis Group -järjestön mukaan Kongon turvallisuustilanne heikkeni marraskuussa 2019 ja jälleen tammikuussa 2020. Syksyllä 2019 järjestö varoitti konfliktin pahenemisen ja väkivallan eskaloitumisen mahdollisuudesta ("conflict risk alert").¹⁸⁴ Pelkästään joulukuussa 2019 lähes 200 siviiliä sai surmansa Pohjois- ja Etelä-Kivujen maakunnissa sattuneissa väkivaltaisuuksissa. KST:n mukaan väkivalta on jatkunut vuoden 2020 alkupuolella Kivujen lisäksi myös Iturin provinssissa.¹⁸⁵

YK:n turvallisuusneuvoston (UNSC) 18.3.2020 julkaiseman tilannekatsauksen mukaan Tilanne Kongon pahimmilla konfliktialueilla on säilynyt jännitteisenä ja levottomuudet ovat jatkuneet myös keväällä 2020. Raportin tarkastelujaksolla 26.11.2019–16.3.2020 joidenkin aiemmin epästabiilien alueiden tilanne oli rauhoittunut ja esimerkiksi Kasain, Keski-Kasain, Kwilun, Mai-Ndomben ja Sankurun provinssien tilannetta pidetään tällä hetkellä yleisesti ottaen hyvänä, jos kohta viranomaistoiminnan heikkous ja valtion turvallisuudesta vastaavien toimijoiden poissaolo lisää väkivaltaisuuksien uudelleen puhkeamisen mahdollisuutta. Erityisen positiivisesti yleinen turvallisuustilanne on kehittynyt Kasain maakuntien alueella, missä paikallisten militioiden iskut ovat lähes loppuneet. Väkivallan väheneminen parantaa turvallisuusneuvoston mukaan myös MONUSCO-joukkojen mahdollisuuksia vetäytyä alueelta suunnitelmien mukaisesti.¹⁸⁶

Kasain maakunnissa (Kasai ja Keski-Kasai) vuonna 2016 alkanut etninen konflikti on käytettävissä olevien lähteiden mukaan rauhoittunut jonkin verran vuoden 2017 loppupuolella¹⁸⁷ sekä 2018 presidentin- ja paikallisvaalien jälkeen, mutta konfliktin ei voida katsoa vielä päättyneen, sillä alueella toimivat aseelliset ryhmittymät, *Kamuina Nsapu* ja sen vastamilitia *Bana Mura* sekä niiden liittolaiset olivat edelleen aktiivisia. Myös Kongon armeijan (FARDC) ja poliisin joukot olivat keväällä 2019 edelleen valmiustilassa.¹⁸⁸

1.4.5 4.5 Yksittäiset välikohtaukset maakunnittain

ACLED-tietokannassa on raportoitu 1.1.2019–31.5.2020 eri maakunnissa tapahtuneista välikohtauksista, joissa väkivalta on kohdistunut myös siviiliväestöön. Yksittäisinä välikohtauksina on tässä raportissa huomioitu seuraavat tapahtumatyypit: taistelut (*battles*), siviiliväestön kohdistuva väkivalta (*violence against civilians*) sekä räjähd- ja etäiskut (*explosion / remote violence*). Lisäksi on mainittu yleisesti muista merkittävistä välikohtauksista kuten väkivaltaisista mellakoista, mikäli niihin on liittynyt siviiliuhreja.¹⁸⁹

¹⁸² ACLED 1.1.2018–31.12.2019.

¹⁸³ ACLED 1.1.2016–31.12.2017.

¹⁸⁴ International Crisis Group 1/2020.

¹⁸⁵ ARB 14.2.2020, s. 22587; KST 12/2019.

¹⁸⁶ UNSC 18.3.2020, s. 6.

¹⁸⁷ UNICEF 5/2018.

¹⁸⁸ MONUSCO 7.6.2019; OHCHR 19.3.2019; UNSC 7.3.2019; OCHA 10/2019. Ks. myös OFPRA 23.4.2019, s. 11.

¹⁸⁹ Kunkin maakunnan kohdalla on kuvattu tilannetta yleisellä tasolla vuonna 2019 (1.1.–31.12.2019) ja keväällä 2020 (1.1.–31.5.2020). Joidenkin maakuntien osalta on raportoitu myös yksittäisiä välikohtauksia tarkastelujaksolla 1.1.–31.5.2020.

Pohjois-Kivu¹⁹⁰:

Pohjois-Kivun (ransk. Nord-Kivu) provinssissa (ts. maakunnassa) oli vuoden 2015 väestöarvion mukaan noin 6 655 000¹⁹¹ ja vuoden 2017 arvion mukaan noin 6 134 830 asukasta.¹⁹² Kongon tilastokeskuksen esittämien väestöarvioiden mukaan (2019–2025) Pohjois-Kivussa oli vuonna 2019 noin 7 781 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 8 147 000.¹⁹³ Maakunnan pääkaupunki on Goma ja siihen kuuluvat Benin, Luberon, Masisin, Nyiragongan, Rutshurun sekä Walikalen territoriot.¹⁹⁴

ACLED-konfliktitietokannan mukaan Pohjois-Kivu oli vuonna 2019 Kongon väkivaltaisimman maakunta, ja vuoden aikana raportoitiin 394 taistelua, kymmenen etä- tai räjähdyskuu, kymmeniä väkivaltaisia joukkomellakoita, omaisuuden tuhoamista, ryöstelyä ja tuhopolttoja sekä 460 siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Näissä välikohtauksissa sai surmansa yhteensä 1826 ihmistä.¹⁹⁵ 1.1.–31.5.2020 välisellä tarkastelujaksolla raportoitiin yhteensä 200 taistelua, yksi (1) räjähdyskuu, kymmeniä väkivaltaisia mellakoita, omaisuuden tuhoamista ja ryöstelyä sekä 196 siviiliväestöön suoraan kohdistunutta väkivaltaista iskuja. Näissä välikohtauksissa sai surmansa yhteensä 1129 ihmistä.¹⁹⁶

Aseellisten militioiden iskut siviiliväestöä kohtaan lisääntyivät tammikuun 2020 loppupuolella Benin territoriossa. Kongon armeijan Lokakuun lopussa 2019 ADF-kapinallisryhmittymää vastaan aloittamissa sotatoimissa tapahtui vuoden 2019 loppupuolella edistystä, mutta turvallisuusjoukot eivät onnistuneet estämään siviiliväestöön kohdistuneita väkivaltaisia iskuja ja hyökkäyksiä. 9.1.2020 armeija onnistui saamaan haltuunsa ADF:n tukikohdan Madinassa, joka sijaitsee Benin, Erengetin ja Semulikin välisellä kolmiomaisella alueella; operaatiossa sai surmansa 40 kapinallista, näiden joukossa viisi kuudesta tunnetusta ADF-johtajasta sekä 30 ryhmittymän taistelijaa. 70 sotilasta haavoittui sotatoimissa, osa vakavasti.¹⁹⁷ YK:n turvallisuusneuvoston (UNSC) 18.3.2020 julkaiseman tilannekatsauksen mukaan ADF hajautui sittemmin useampiin eri alajaostoihin, mutta on onnistunut siitä huolimatta jatkamaan siviiliväestöön ja Kongon armeijan joukkoihin kohdistuneita kuolettavia iskujaan Benin territoriossa ja Iturin provinssissa. Raportin mukaan tarkastelujaksolla 26.11.2019–16.3.2020 ADF surmasi vähintään 300 siviiliä, näistä 92 naista ja 12 lasta, sekä yli 40 Kongon armeijan

¹⁹⁰ Pohjois-Kivun turvallisuustilannetta ja siinä tapahtuneita muutoksia ja yksittäisiä välikohtauksia on tarkasteltu maatietopalvelun kyselyvastauksessa "Kongon demokraattinen tasavalta / Pohjois-Kivun ja erityisesti Benin territorion (ja kaupungin) turvallisuustilanne ja siinä tapahtuneet muutokset 2018–2019" (päivätty 19.12.2019), joka kattaa ajanjakson 2018–2019 (joulukuun alkupuoli). Tässä tilannekatsauksessa on Pohjois-Kivun osalta raportoitu merkittävimmistä keväällä 2020 sattuneista välikohtauksista.

¹⁹¹ City Population 30.9.2017. Tässä tilannekatsauksessa esitetyt väestöarviot perustuvat käytettävissä oleviin lähteisiin, joiden arviot eroavat toisistaan huomattavasti. Esimerkiksi City Population -sivustolla Kongon demokraattisen tasavallan väestöarvio vuodelle 2015 oli yhteensä 86 026 000, ja maakuntakohtaiset väkiluvut on arvioitu suhteessa siihen. Toisaalta territorioiden asukaslukujen osalta on käytetty lähteenä CAID-sivustoa, jolla esitetyt vuoden 2016 tunnuslukuihin perustuvat territoriokohtaiset väestöarviot poikkeavat joissain tapauksissa merkittävästi City Population -sivuston arviosta. Lisäksi on esitetty Kongon tilastokeskuksen (INS) vuonna 2017 julkaisemat maakuntakohtaiset väestöarviot vuosille 2019–2020 sekä mahdollisesti muita relevantteja lähteitä.

¹⁹² CAID 31.3.2017a.

¹⁹³ INS 24.5.2020.

¹⁹⁴ CAID 31.3.2017a.

¹⁹⁵ ACLED 1.1.–31.12.2019.

¹⁹⁶ ACLED 1.1.–31.5.2020.

¹⁹⁷ International Crisis Group 1/2020; ARB 14.2.2020, s. 22587.

sotilasta. Aikaisemmillä tarkastelujaksoilla ADF:n iskut olivat keskittyneet Benin ja Erengetin väliselle tieosuudelle, mutta Madinan leirin valtauksen jälkeen monet iskut tapahtuivat Pohjois-Kivun ja Iturin maakuntien raja-alueella. FARDC ja MONUSCO ovat sittemmin vahvistaneet joukkojaan alueella.¹⁹⁸

FARDC:n tiedottaja syytti Madinan valtauksen jälkeen paikallisia aseellisia ryhmittymiä ja mai-mai -militioiden alajaostoja yhteistyöstä ADF-kapinallisten kanssa.¹⁹⁹ Paikallinen ihmisoikeusjärjestö CEPADHO (*Study Centre for the Promotion of Democracy, Peace and Human Rights*) raportoi yli 300 siviilin joutuneen ADF-kapinallisten suorittamien kostoiskujen kohteeksi Kongon armeijan aloitettua ryhmittymän vastaiset sotatoimet lokakuun lopussa 2019.²⁰⁰

22.–30.1.2020 välisellä noin viikon jaksolla ADF-kapinalliset suorittivat useita iskuja siviiliväestöä vastaan Pohjois-Kivussa. 22.1.2020 tapahtuneissa iskuissa sai surmansa kuusi; 28.1. 36 ja 30.1.2020 ainakin 21 siviiliä. 6.–31.1.2020 välisellä jaksolla valtion turvallisuusjoukot ottivat yhteen paikallisten mai-mai -ryhmittymien kanssa, ja väkivaltaisia iskuja ja hyökkäyksiä raportoitiin Benin ja Luberon territorioissa. Iskuissa sai surmansa 15 ihmistä. 15.–23.1.2020 välisellä ajanjaksolla tapahtui useita iskuja Rutshurun territoriossa; näissä iskuissa sai surmansa 12 ihmistä. Paikallisen mai-mai -ryhmittymän jäsenet hyökkäsivät 6.–7.1.2020 välisenä yönä Benin territoriossa sijaitsevaan ebola-hoitoyksikköön: iskussa kuoli kolme ihmistä.²⁰¹ Africa Research Bulletin (ARB) -julkaisussa todetaan, että paikallisten ihmisoikeustoimijoiden mukaan 28.–30.1.2020 välillä ADF:n epäiltiin tappaneen jopa 60 ihmistä useisiin Benin territorion kyliin kohdistuneissa iskuissa. Iskuja kuvailtiin äärimmäisen raa'oiksi, ja tapetut naiset oli usein raiskattu väkivaltaisesti ennen surmaamista.²⁰²

Myös joulukuussa 2019 raportoitiin kymmeniä (jopa satoja) ihmishenkiä vaatineista iskuista siviiliväestöä vastaan maan itäosissa. ADF-kapinallisryhmittymä jatkoi hyökkäyksiään siviilikohhteisiin vastauksena armeijan suorittamiin sotilasoperaatioihin, jotka alkoivat maan itäosissa lokakuussa 2019. Lisäksi valtion turvallisuusjoukot tappoivat 4.12.2019 FDLR-kapinallisryhmittymän johtajan Rutshurun territoriossa.²⁰³ ADF:n suorittamissa iskuissa sai joulukuussa surmansa vähintään 97 siviiliä. 29.–30.12.2019 välisenä yönä kapinalliset tappoivat 18 ihmistä Apetina-Sanan kylässä, Oïchan kaupungin länsipuolella Benin territoriossa. Alueen siviiliväestö jatkoi jo aiemmin aloittamiaan mielenosoituksia YK:ta ja MONUSCO-rauhanturvaoperaatiota vastaan. Mielenosoittajien mielestä YK on epäonnistunut alueen siviiliväestön suojelemissa. 2.12.2019 valtion turvallisuusjoukot estivät väkijoukkoa tunkeutumasta YK:n tukikohtaan Benissä. Sotilaat yrittivät estää väkijoukon etenemisen ampumalla. Ainakin kolme ihmistä sai surmansa voimankäytön seurauksena.²⁰⁴

ACLED-konfliktitietokannan mukaan Pohjois-Kivussa tapahtui kevään 2020 aikana (1.1.–31.5.2020) lukuisia yli 10 siviiliuhria vaatineita välikohtauksia, alla näistä merkittävimmät²⁰⁵:

¹⁹⁸ UNSC 18.3.2020, s. 4.

¹⁹⁹ ARB 14.2.2020, s. 22587.

²⁰⁰ ARB 14.2.2020, s. 22587; AA 31.1.2020.

²⁰¹ International Crisis Group 1/2020.

²⁰² ARB 14.2.2020, s. 22587.

²⁰³ International Crisis Group 12/2019.

²⁰⁴ International Crisis Group 12/2019.

²⁰⁵ Tässä raportoitu yksittäisinä välikohtauksina kevään 2020 osalta vain yli 10 kuolonuhria vaatineet iskut ja välikohtaukset. Alle 10 kuolonuhria vaatineet välikohtaukset nähtävissä ACLED-tietokannassa [excel] 1.1.–31.5.2020.

24.5.2020 ADF-kapinalliset tappoivat viidakkoveitsin ja ampumalla 10–17 siviiliä, ml. 5 naista, Kechelen ja Makutanon kyliin kohdistuneissa iskuissa. Molemmat kylät sijaitsevat n. 10 kilometrin päässä Eringetistä (Benin territorio). Hyökkääjät myös ryöstelivät ja polttivat taloja.

12.5.2020 ADF-kapinalliset tappoivat neljä ihmistä, näistä 3 naisia, lähellä Eringetiä. Lisäksi hyökkääjät sieppasivat 7 ihmistä, joista 5 batwa-heimon jäseniä, ja tappoivat nämä sittemmin. Siepattujen ruumiit löydettiin 14.5.2020 Eringetin lähistöltä.

24.4.2020 noin 60 aseistautuneen hyökkääjän ryhmittymä tappoi 13 metsänvartijaa ja 5 siviiliä Virungan kansallispuistossa Rutshurun territoriossa. Metsänvartijat olivat olleet matkalla auttamaan siviilejä, mutta joutuivat kapinallisten väijytykseen. Iskun tekijöiksi epäiltiin FDLR-ryhmittymää.

17.2.2020 ADF-kapinalliset surmasivat 10–15 ja sieppasivat 5–10 siviiliä Halungupan, Hulebon ja Manzalaon kylissä Kilyan lähellä Benistä Kasindiin vievän tien varrella Ruwenzorissa Benin territoriossa. Kapinalliset ryöstelivät omaisuutta ja hyökkäsivät myös paikalliseen terveyskeskukseen.

12.2.2020 ADF-kapinalliset tappoivat 13 siviiliä Mukondin kylään suuntautuneessa ratsiassa Ruwenzorin lähellä.

30.1.2020 ADF-kapinalliset surmasivat 21 ihmistä Mamoven, Mulilyan, Avelin ja Matumbin kylissä Oichan kaupungin länsipuolella Benin territoriossa. Siviilien omaisuutta myös poltettiin iskun yhteydessä.

29.1.2020 ADF-kapinalliset surmasivat 36 ihmistä useissa Benin territoriossa tapahtuneissa siviilikohteisiin suuntautuneissa iskuissa. Osa uhreista oli raiskattu ja mutiloitu.

28.1.2020 ADF-kapinalliset hyökkäsivät Manzingin kylään Benin territoriossa ja surmasivat 38 paikallista asukasta.

22.1.2020 ADF-kapinalliset surmasivat 11 siviiliä Mayi-Moyan kylään kohdistuneessa iskussa lähellä Benin kaupunkia.²⁰⁶

Lisäksi keväällä 2020 raportoitii seuraavista Kongon armeijan (FARDC) ja kapinallisten (erit. ADF ja FDLR) tai eri kapinallisryhmittymien välisistä taisteluista (yli 10 kuolonuhria, näiden joukossa myös siviilejä):

28.5.2020 Kongon armeijan joukot ja ADF-kapinalliset ottivat yhteen Eringetin lähellä Benin territoriossa. Taisteluissa sai surmansa 10 kapinallista ja kolme Kongon armeijan sotilasta. Lisäksi kolme sotilasta loukkaantui vakavasti.

26.5.2020 ISIS (ISCAP) -taistelijat ottivat yhteen Kongon armeijan joukkojen kanssa Otokaka-Makembin kylässä lähellä Eringetiä (Benin territorio). Yhteenotossa kuoli 23 Kongon armeijan sotilasta ja 7 kapinallista. Joidenkin raporttien mukaan kyse oli ADF-kapinallisista.

28.4.2020 FARDC ja ADF-kapinalliset ottivat yhteen Kambi ya Yassa Benin territoriossa. Taisteluissa sai surmansa 25 kapinallista ja 6 sotilasta.

²⁰⁶ ACLED 1.1.–31.5.2020.

19.4.2020 FDLR-taistelijat ottivat yhteen Kongon ja Ruandan armeijan joukkojen kanssa yrittäessään valloittaa takaisin aiemmin hallussaan pitämää Kazorohon kylää Tongon alueella Rutshurun territoriossa. Iskussa kuoli 18 ja loukkaantui 5 kapinallista. Hyökkäyksen yhteydessä pidätettiin korkea-arvoinen FDLR-komentaja.

18.4.2020 FDLR-kapinalliset ja Kongon ja Ruandan armeijan joukot ottivat yhteen Kazohoron kylässä (ks. yllä). Yhteenotossa sai surmansa ainakin 15 sotilasta. Kolme Ruandan armeijan ajoneuvoa tuhoutui iskussa.

15.4.2020 Kongon armeijan joukot ottivat yhteen FDLR-kapinallisten kanssa Kilingassa Gihondon alueella Rutshurun territoriossa. 43 kapinallista sai surmansa, näiden joukossa korkea-arvoinen komentaja.

3.4.2020 Nyatura-Domi -ryhmittymän jäsenet hyökkäsivät NDC-R -kapinallisryhmittymän asemapaikkaan Kamudokan kylässä Rutshurun territoriossa. Nyatura-Domi ajoi NDC-R:n joukot kylästä; iskussa sai surmansa 12 NDC-R -taistelijaa.

19.–23.3.2020 FARDC ja ADF-kapinallisryhmittymä kävivät taisteluja Kamangon, Eringetin ja Mbaun alueiden välisellä alueella. FARDC onnistui saamaan haltuunsa ADF:n merkittävän tukikohdan alueella ("World Space"). Taistelujen seurauksena sai surmansa 37 ADF-kapinallista ja 12 Kongon armeijan sotilasta.

13.3.2020 raportoitiin Kongon armeijan ja CODECO-kapinallisryhmittymän välisistä taisteluista Benin kaupungissa. Taistelut olivat osa FARDC:n sotilasoperaatiota, jossa pyrittiin ajamaan kapinalliset pois Benin kaupungin itäosista ja Semuliki-joen rannoilta. 19 CODECO-kapinallisen ja 8 sotilaan raportoitiin saaneen surmansa välikohtauksissa, joskin kuolonuhrien määrän odotettiin kasvavan taistelujen jatkuessa alueella.

6.–7.3.2020 FARDC ja ADF ottivat yhteen Semuliki-joen varrella, Benin kaupungista itään. 13 kapinallisen ja 4 sotilaan raportoitiin saaneen surmansa välikohtauksissa.

3.3.2020 Nyatura-Domi-militian jäsenet ja sen CMC-ryhmittymään kuuluvat liittolaiset hyökkäsivät NDC-R -kapinallisryhmittymää vastaan Katsirussa. 18 ihmistä sai surmansa iskussa, näistä 13 NDC-Guidon ryhmän jäseniä ja kaksi Nyatura-Domi -taistelijaa. Kuolleiden joukossa oli myös kolme siviiliä.

11.2.2020 APCLS-taistelijat ottivat yhteen NDC-R (Guidon) ryhmittymän kanssa Kinumbin kylässä Kinundun alueella Masisin territoriossa. 8 APCLS-taistelijaa sekä neljä naista ja yksi lapsi sai surmansa iskussa.

9.2.2020 APCLS-kapinallisryhmittymä otti yhteen NDC-Guidon (NDC-R) ryhmän kanssa Mashangon kylässä Masisin territoriossa. Välikohtauksessa sai surmansa 10 NDC-kapinallista. Myös neljä naista ja yksi lapsi sai surmansa ammuskeluissa.

3.2.2020 FDLR-koalitiion kuuluva Nyatura-Domi -ryhmittymä ja NDC-R -taistelijat ottivat yhteen NDC-R:n leiriin Kahirassa Masisin territoriossa suuntautuneen hyökkäyksen seurauksena. 24 NDC-R-ryhmittymän oheisjäsentä (mukana naisia ja lapsia) kuoli iskussa. Myös 7 varsinaista NDC-R-taistelijaa sai surmansa.

3.2.2020 Nyatura Jean-Marie ja NDC-R (Guidon) kapinallisryhmittymät ottivat yhteen Kitson kylässä Masisin territoriossa. 14 ihmistä sai surmansa välikohtauksessa, näiden joukossa myös naisia ja lapsia.

22.1.2020 NDC-R (Guidon), Nyatura-Domi- ja FDLR-ryhmittymät ottivat yhteen Mukakan, Kinyamugenzin ja Bumbashan kylissä Rutshurun territoriossa. NDC-R surmasi 18 ihmistä näiden ollessa palaamassa Katsiruun.

9.1.2020 FARDC valloitti takaisin ADF-kapinallisryhmittymän Madinan tukikohdan Benissä. Iskuissa sai surmansa 40 kapinallista ja 30 Kongon armeijan sotilasta. Lisäksi 70 sotilaan raportoitiin loukkaantuneen taisteluissa.²⁰⁷

Etelä-Kivu:

Etelä-Kivun maakunnassa oli vuoden 2015 arvion mukaan noin 5 772 000²⁰⁸ ja vuoden 2017 arvion mukaan 6 530 904 asukasta.²⁰⁹ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Etelä-Kivussa oli vuonna 2019 noin 6 749 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 7 066 000.²¹⁰ Provinssi jakautuu seuraaviin territorioihin: Fizi, Idjwi, Kabare, Kalehe, Mwenga, Shabunda, Uvira ja Walungu.²¹¹

ACLED-konfliktitietokannan mukaan vuonna 2019 Etelä-Kivussa raportoitiin yhteensä 170 taistelua, kymmeniä väkivaltaisista mellakoita, yksi (1) räjähdysku, kymmeniä siviiliväestön koteihin kohdistuneita ryöstöjä ja tuhotekoja sekä 175 siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Näissä iskuissa ja välikohtauksissa sai surmansa yhteensä 522 ihmistä.²¹² Kevään 2020 aikana raportoitiin 82 taistelua, kymmeniä väkivaltaisista mellakoita, omaisuuden tuhoamista, ryöstelyä ja tuhopolttoja sekä 76 siviiliväestöön kohdistunutta väkivaltaista iskuja. Näissä väkivaltaisuuksissa sai surmansa yhteensä 218 ihmistä.²¹³

Etelä-Kivun maakunnan yleinen turvallisuustilanne jatkui heikkona keväällä 2020. Heikon turvallisuustilanteen syynä olivat sekä paikallisten heimojen väliset etniset väkivaltaisuuudet että ulkomaalaisten kapinallisryhmittymien läsnäolo alueella. FARDC suoritti iskuja CNRD-ryhmittymää vastaan Kalehen territoriossa 26.11.2019. CNRD:n taistelijat hajaantuivat iskujen seurauksena ja asettuivat lähelle MONUSCO:n tilapäistä tukikohtaa alueella. Joulukuussa 2019 FARDC siirsi noin 362 CNRD-ryhmittymän varsinaista taistelijaa sekä 1471 liittämisjäsentä Ruandan puolelle.²¹⁴

Fizin ja Uviran territorioissa väkivaltaisuuudet jatkuivat banyamulenge-heimon muodostamien ryhmittymien ja toisaalta bembe-, bafulero- ja banyindy-heimon edustajista muodostuneiden militioiden välillä. YK:n turvallisuusneuvoston mukaan väkivallan aste oli kuitenkin matalampi kuin vuoden 2019 jälkimmäisellä puoliskolla. 31.1.2020 MONUSCO siirsi alueelle kolme tukikohtaa (Mikenge, Bijombo ja Kipupu), jotka tarjosivat suojelua 3720:lle alueen heimoihin kuuluvalla siviilillä. Rauhanturvaajien läsnäolo helpotti alueen asukkaiden päivittäistä elämää ja väkivallan pelkoa. Rauhanturvaajat muun muassa saattoivat alueella oleskelevia siviilejä viljelysmaailleen ja toreille sekä tarjosivat suojelua alueella työskenteleville avustustyöntekijöille.²¹⁵

Etelä-Kivun ylänköalueella Fizin ja Uviran territorioissa raportoitiin vuoden 2019 aikana yhteenottoja banyamulenge-heimoon kuuluvien sekä siihen liitoksissa olevien

²⁰⁷ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²⁰⁸ City Population 30.9.2017.

²⁰⁹ CAID 31.3.2017b.

²¹⁰ INS 24.5.2020.

²¹¹ CAID 31.3.2017b.

²¹² ACLED 1.1.–31.12.2019.

²¹³ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²¹⁴ UNSC 18.3.2020, s. 4.

²¹⁵ UNSC 18.3.2020, s. 4–5.

kodinturvajoukkojen sekä paikallisten mai-mai -ryhmittymien välillä. Mai-mai -ryhmittymiä on muodostunut "aidoiksi kongolaisiksi" itsensä mieltävien heimojen kuten bafulirojen, banyindujen sekä babembejen yhteisöistä. Alueen siviiliväestö joutuu usein etnisten taistelujen tulilinjalle. Etniset jännitteet purkautuivat taisteluina ylänköalueella erityisesti helmikuussa 2019, ja noin 200 000 alueen asukasta joutui pakenemaan kodeistaan taistelujen tieltä kevään 2019 aikana.²¹⁶

Keväällä 2020 on raportoitu seuraavista merkittävistä välikohtauksista Etelä-Kivussa (tässä lueteltu yli 10 siviiliuhria vaatineet iskut):

23.–26.6.2020 välisellä ajanjaksolla banyamulenge-heimon jäsenistä koostuvien aseellisten ryhmittymien (Ngumino ja Twiganeho) muodostama koalitio otti yhteen Kongon armeijan kanssa Kakengen ja Ilungun sekä muissa alueen kylissä Minembwen lähellä Mwengan territoriossa. Iskuissa sai surmansa 21 sotilasta, 5 kapinallista sekä kaksi siviiliä. Kolme sotilasta, 7 kapinallista ja yksi siviili loukkantui välikohtauksissa.

31.5.2020 Mai-mai Biloze Bishambuke kävi taisteluja paikallisen banyamulenge-ryhmittymän kanssa Kangwan, Kamombon, Karungan ja Kabarun kylissä Fizin territoriossa. 13 banyamulenge-taistelijaa sai surmansa ja kaksi siepattiin. Mai-mai -taistelijoita kuoli kaksi ja yksi loukkaantui. Viisi kuolonuhria raportoitiin Cakiran kylässä; myös kaksi siviiliä (naisia) loukkaantui. Välikohtauksen taustalla oli etninen ja maanomistukseen liittyvä vihanpito alueella.

24.–25.4.2020 Mai-mai Yakutumba -kapinallisryhmittymä ja FARDC ottivat yhteen Minembwen lähistöllä Mwengan territoriossa. Taisteluissa sai surmansa 4 sotilasta ja 8 kapinallista. Lisäksi 11 sotilasta haavoittui ja kaksi mai-mai -taisteijaa vangittiin.

3.2.2020 Nyatura- ja NDC-R -kapinallisryhmittymät ottivat yhteen Nyangen kylässä Kahiran alueella Shabundan territoriossa. Välikohtauksessa sai surmansa 14 siviiliä. Lisäksi useita naisia ja omaisuutta joutui hyökkääjien käsiin.

12.1.2020 Ruandan armeijan sotilaat ja CNRD-kapinallisryhmittymän jäsenet ottivat yhteen Kasikassa Mwengan territoriossa. 20 CNRD-kapinallista sai surmansa taisteluissa.

5.1.2020 Ruandan armeija ja CNRD-kapinalliset ottivat yhteen Muuzissa Mwengan territoriossa. Taisteluissa sai surmansa 16 kapinallista ja kaksi vangittiin.

5.1.2020 Gumino-kapinalliset kävivät taisteluja paikallista mai-mai -ryhmittymää vastaan Masangossa Uviran territoriossa. 10 taistelijaa sai surmansa ja 16 loukkaantui.²¹⁷

Ituri:

Iturin maakunta sijaitsee Kongon koillisosassa Ugandan rajalla. Iturin maakunta muodostuu seuraavista territorioista: Aru, Djugu, Irumu, Mahagi ja Mambasa.²¹⁸

²¹⁶ HRW 14.1.2020.

²¹⁷ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²¹⁸ CAID 31.3.2017c. Käytettävissä olevien lähteiden välillä on merkittävä ristiriita. City Population -sivustolla esitetty arvio poikkeaa huomattavasti territorioiden yhteenlasketusta väestöarviosta, jonka mukaan Iturin maakunnassa olisi lähes 9 miljoonaa asukasta. On kuitenkin muistettava, että Kongossa ei ole suoritettu virallista väestönlaskentaa sitten vuoden 1984, ja väestöarvot vaihtelevat valtavasti: ks. esim. <https://www.mediacongo.net/article->

Arviot Iturin maakunnan väkiluvusta vaihtelevat suuresti. CAID-sivuston territoriokohtaisten asukaslukujen mukaan laskettuna koko maakunnan väkilukuarvio oli vuonna 2017 noin 8 997 687²¹⁹; toisaalta City Population -sivuston mukaan Iturin väestöarvio oli vuonna 2015 vain noin 3 650 000.²²⁰ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Iturissa oli vuonna 2019 noin 4 195 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 4 392 000.²²¹ YK:n MONUSCO-rauhanturvaoperaation ja UNJHRO -järjestön (ransk. BCNUDH) vuonna 2020 julkaisemassa raportissa viitataan puolestaan Kongon terveysministeriön vuonna 2015 esittämään arvioon, jonka mukaan Iturissa olisi ollut tuolloin noin 5 281 533 asukasta.²²²

Iturin väestö jakaantuu seuraaviin etnisiin ryhmittymiin ja heimoihin: Mahagin territoria asuttavat pääasiallisesti alurit (28 % Iturin maakunnan väestöstä); Irumun ja Djugun territorioissa valtaväestöä ovat lendut (24 %) ja hemat (18 %). Lugbarat (12 %), ovat keskittyneet Arun territorion alueelle.²²³

YK:n ihmisoikeusvaltuutetun Kongon toimiston (ransk. BCNUDH) 1.1.2019–31.5.2020 käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan Iturin maakunnassa sai edellä mainitulla tarkastelujaksolla surmansa vähintään 531 siviiliä; näistä 375 maaliskuun jälkeen. Iturissa väkivaltaisuuksia levisivät uusille alueille sen jälkeen, kun alueen aktiivisin ja vaikutusvaltaisin kapinallisryhmittymä CODECO jakautui useampiin alaryhmiin ryhmittymän johtajan Ngudjolo Duduko Justin saatua surmansa 25.3.2020.²²⁴

YK:n turvallisuusneuvoston maaliskuussa 2020 julkaiseman turvallisuuskatsauksen mukaan Iturin turvallisuustilanne heikkeni alkuvuodesta 2020, kun Pohjois-Kivusta ja erityisesti Benin territorion alueelta eri puolille Itä-Kongoa hajaantuneet ADF-ryhmittymän taistelijat ovat siirtyneet Iturin puolelle Irumun ja Mambasan territorioihin ja jatkaneet sittemmin iskuja alueen siviiliväestöä kohtaan. Noin 250 000 siviiliin on arvioitu joutuneen pakenemaan kodeistaan vuoden 2020 alkupuolella tämän kehityksen seurauksena. Lisäksi Djugun ja Mahagin territorioissa myös muut aseelliset ryhmittymät ovat jatkaneet siviiliväestöön ja valtion turvallisuusjoukkoihin kohdistuvia iskujaan. Kehityksen suunta on ollut siviiliuhrien määrän osalta positiivinen: alueella on raportoitu marras- ja maaliskuun välisellä tarkastelujaksolla (26.11.2019–16.3.2020) vähemmän siviiliuhreja kuin aikaisemmillä vastaavilla noin neljän kuukauden ajanjaksoilla: 39. MONUSCO on tukenut Iturin maakuntahallitusta pyrkimyksissä parantaa eri heimojen, erityisesti alurien ja lendujen välistä rinnakkaiseloä konfliktialueella. Tavoitteessa on onnistuttu jossain määrin, ja esimerkiksi 21.2.2020 kapinallisryhmittymät vetäytyivät Mahagin territoriossa joitain kuukausia aikaisemmin valtaamistaan ja hallussa pitämistään kylistä. Myös paikallishallituksen ja FRPI (*Force de résistance patriotique de l'Ituri*) -kapinallisryhmittymän väliset neuvottelut etenivät YK:n raportin tarkastelujaksolla, ja merkittävä askel tilanteen rauhoittamisessa tapahtui 28.2.2020, kun paikallishallinnon virkamiehet ja FRPI allekirjoittivat rauhansopimuksen, jonka tarkoituksena oli lopettaa 20 vuotta Irumun territoriossa jatkunut aseellinen konflikti. Rauhansopimuksen mukaisesti alue pyritään tyhjentämään FRPI-

actualite-58889-population-la-rdc-compte-une-estimation-de-plus-de-91-millions-d-habitants-ins.ht
[ml](https://actualite-58889-population-la-rdc-compte-une-estimation-de-plus-de-91-millions-d-habitants-ins.ht)

²¹⁹ CAID 31.3.2017c.

²²⁰ City Population 30.9.2017.

²²¹ INS 24.5.2020.

²²² BCNUDH / MONUSCO 1/2020, s. 8.

²²³ BCNUDH / MONUSCO 1/2020, s. 8.

²²⁴ Al Jazeera 5.6.2020.

taistelijoista, joista osa on vetäytynyt alueelta jo ennen varsinaisen rauhansopimuksen syntymistä. Tavoitteena on yli 1200 taistelijan demobilisointi.²²⁵

ACLED-konfliktitietokannan mukaan vuonna 2019 Iturissa tapahtui 88 taistelua sekä 100 siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Lisäksi raportoitiin 38 strategic development -välikohtausta, joissa ryöstettiin ja tuhottiin siviiliväestön omaisuutta. Näissä välikohtauksissa sai surmansa noin 983 ihmistä.²²⁶ 1.1.–31.5.2020 välisellä noin viiden kuukauden tarkastelujaksolla Iturissa tapahtui yhteensä 78 taistelua, yksi (1) räjähdde- tai etäisku sekä 70 siviiliväestöön kohdistunutta väkivaltaista iskuja, joista suurin osa Mambasan, Irumun, Djugun ja Mahagin territorioissa. Lisäksi raportoitiin yhdestä strategic development -välikohtauksesta, jossa paikallinen radioasema joutui tuhopolton kohteeksi. Syyksi hyökkäykseen epäiltiin radioaseman näkyvää ebola-työtä.²²⁷ Näissä iskuissa kuoli ACLED:in mukaan yhteensä 779 ihmistä.²²⁸

International Crisis Group -järjestön kuukausittaisen konfliktiseurannan mukaan taistelut valtion turvallisuusjoukkojen ja aseellisten ryhmittymien välillä eskaloituivat joulutammikuussa 2019–2020. CODECO-kapinallisryhmittymän suorittamiksi epäillyissä iskuissa sai surmansa kolme ihmistä Djugun territoriossa 27.–28.2.2020. Turvallisuusjoukot ja CODECO (Cooperative for Development of Congo) -kapinallisryhmittymän jäsenet ottivat yhteen Djugun ja Mahagin territorioissa 1.–22.1.2020; väkivaltaisuuksissa kuoli ainakin 43 ihmistä.²²⁹ Esimerkiksi 22.2.2020 CODECO:n taistelijat tappoivat seitsemän ihmistä ja sieppasivat 15 muuta Uchassa ja Djedjassa Bahema-Nordin hallintoalueella Djugun territoriossa. Hyökkäyksen yhteydessä taloja poltettiin ja omaisuutta ryöstettiin.²³⁰ CODECO oli vastuussa myös muista yksittäisistä siviiliväestöön kohdistuneista hyökkäyksistä eri puolilla Iturin provinssia tammikuussa 2020, näissä iskuissa sai surmansa yhteensä yli 10 ihmistä.²³¹

Kongon armeija aloitti marraskuun loppupuolella sotilasoperaation FDLR-kapinallisryhmittymästä irrottautunutta CNRD (engl. *National Council for Renewal and Democracy*) vastaan. Operaation aikana pidätettiin noin 2000 ryhmittymän jäsentä ja siihen liitoksissa olevaa henkilöä. 16.–21.12.2019 välisellä ajanjaksolla armeija palautti 361 ryhmittymän taistelijaa Ruandaan.²³² ARB-julkaisun mukaan kansanedustaja David Uma oli raportoinut CODECO:n vallanneen Mokambo-heimon asuttamat Aren ja Musongwan alueet Mahagin territoriossa. Satoja taistelijoita oli tunkeutunut paikallisiin kyliin ja ahdistellut alueen asukkaita ruuan toivossa.²³³

ACLED-konfliktitietokannan mukaan Iturin maakunnassa siviiliväestöön kohdistuneista iskuista olivat pääosin vastuussa CODECO- ja ADF-kapinallisryhmittymien sekä paikallisten mai-mai -militioiden jäsenet.²³⁴ Keväällä 2020 (1.1.–31.5.2020) raportoitiin seuraavista, yli 10 kuolonuhria vaatineista välikohtauksista:

²²⁵ UNSC 18.3.2020, s. 5.

²²⁶ ACLED 1.1.–31.12.2019.

²²⁷ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²²⁸ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²²⁹ International Crisis Group 1/2020.

²³⁰ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²³¹ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²³² International Crisis Group 12/2019.

²³³ ARB 14.2.2020, s. 22857.

²³⁴ ACLED 1.1.–31.5.2020.

26.5.2020 ADF-kapinalliset surmasivat ainakin 40 siviiliä Sambokon ja Tikamaibon kyliin suuntautuneissa koordinoituissa iskuissa Walese Vonkutun perinteisellä hallintoalueella Irumun territoriossa. Hyökkääjät myös ryöstelivät ruokaa ja arvoesineitä.

23.5.2020 FARDC ampui 13 CODECO-kapinallista Lingan lähellä sijaitsevalla tieosuudella Djugun territoriossa. Myös yksi sotilas sai surmansa välikohtauksessa ja kuusi muuta haavoittui. Armeija takavarikoi kuolleilta kapinallisilta aseita ja viidakkoveitsiä.

16.5.2020 ampuma-asein ja viidakkoveitsin varustautuneet CODECO-kapinalliset tappoivat 21 siviiliä, näistä 4 naisia ja 6 lasta, sekä haavoittivat viittä ihmistä hema-heimon asuttamaan Wadabun kylään kohdistuneessa iskussa Djugun territoriossa.

7.5.2020 FARDC otti haltuunsa CODECO:n tukikohdan Besessä Salibokon kaupungin lähellä Djugun territoriossa. Tukikohdan valloitusta oli edeltänyt sarja yhteenottoja, joissa sai surmansa 23 kapinallista, ja 12 vangittiin. Lisäksi armeija takavarikoi kapinallisten aseita.

5.5.2020 FPIC (*Patriotic and Integrationise Force of Congo*) -kapinallisryhmittymä otti yhteen FARDC:n joukkojen kanssa sotilasleirissä Marabossa Irumun territoriossa. Välikohtauksessa sai surmansa 4 kapinallista, 4 Kongon armeijan sotilasta sekä kaksi siviiliä (lasta). Ainakin kaksi sotilasta ja 6 kapinallista loukkaantui iskussa. Lisäksi kaksi kapinallista vangittiin. Joidenkin lähteiden mukaan kapinallisia kuoli 8–12. FPIC-taistelijat ryöstivät aseita ja polttivat taloja välikohtauksen aikana.

26.4.2020 FARDC ja CODECO-kapinalliset ottivat yhteen Kabakaban, Esasin ja Liseyn kylissä Djugun territoriossa. Välikohtauksissa sai surmansa 12 kapinallista, kaksi Kongon armeijan sotilasta ja kaksi siviiliä. FARDC onnistui ajamaan loput kapinalliset pois alueelta.

24.4.2020 CODECO-kapinalliset surmasivat ainakin 21 siviiliä ja haavoittivat kuutta muuta Ngurahin kylään kohdistetussa iskussa Mahagin territoriossa.

13.4.2020 CODECO-kapinalliset ottivat yhteen Kongon armeijan ja poliisin joukkojen kanssa Mwangin alueella Irumun territoriossa. Välikohtauksessa sai surmansa 3 sotilasta, 2 poliisia ja 10 kapinallista. Paikallinen siviiliväestö pakeni taistelujen tieltä kohti Buniaa.

12.–13.4.2020 välisenä yönä CODECO-kapinalliset tappoivat 22 hema-heimoon kuuluvaa siviiliä ampuma-asein ja viidakkoveitsillä Kolin, Dyadan ja Dzathin kylissä Djugun territoriossa. Ainakin 4 siviiliä loukkaantui ja 4 katosi hyökkäysten yhteydessä. Hyökkääjät myös ryöstelivät asukkaiden koteja ja omaisuutta.

12.4.2020 CODECO-kapinalliset ottivat yhteen Kongon armeijan joukkojen kanssa Djugun territoriossa. Yhteenotoissa sai surmansa 40 kapinallista ja 4 sotilasta. FARDC takavarikoi kapinallisten aseita.

10.4.2020 FARDC ja CODECO ottivat yhteen Nyapalan kylässä Djugun territoriossa. Välikohtauksessa sai surmansa 11 sotilasta; 10 sotilasta haavoittui.

10.4.2020 FARDC ja CODECO kävivät taisteluja Dyaron, Liprin ja Tcheibin kylissä Djugun territoriossa kapinallisten yritettyä saada haltuunsa edellä mainittuja alueita. Välikohtauksissa raportoitiin yhteensä 33 kuolonuhria. Lukuisia ihmisiä haavoittui, ja armeija takavarikoi kapinallisten aseita.

10.4.2020 FARDC ja CODECO kävivät taisteluita Dalassa lähellä Bunian kaupunkia. Viranomaiset onnistuivat karkottamaan kapinalliset alueelta näiden viillettyä kurkut auki 17 siviililtä ja tapettua kaksi armeijan sotilasta.

8.4.2020 FARDC ja CODECO ottivat yhteen Dyaron ja Lonjangon kylissä Budun kaupungin lähellä Djugun territoriossa. Armeijan kerrottiin pyrkineen saamaan haltuunsa aiemmin kapinallisten valtaamat keskeiset tukikohdat. Ensimmäinen uhrilukuarvio oli 14, näistä 11 kapinallisia, 1 taistelijoiden pappi sekä 2 sotilasta. FARDC pidatti lisäksi kolme kapinallista ja takavarikoi näiden aseita ja ajoneuvoja.

27.3.2020 CODECO ja FARDC kävivät taisteluita Mambisan kaupungin läheisyydessä Djugun territoriossa. Väliaikaiseksi uhriluvuksi arvioitiin 17; lisäksi useita siviilejä haavoittui iskuissa. Kapinallisten hyökkäyksen syyksi epäiltiin erään CODECO-johtajan tappoa (25.3.2020) seuranneita kostotoimia.

15.–16.3.2020 CODECO-kapinalliset hyökkäsivät Degon, Bananan ja Tshuban kyliin Djugun kaupungin lähistöllä Djugun territoriossa. Iskuissa kuoli 17 siviiliä ja useita raportoitiin kadonneiksi. Hyökkääjät myös ryöstelivät ja polttivat taloja ja muita kohteita.

14.3.2020 FARDC ja CODECO-kapinalliset ottivat yhteen Tchelessä Irumun territoriossa. Välikohtauksessa sai surmansa 12 kapinallista ja yksi armeijan upseeri.

10.3.2020 CODECO-kapinalliset suorittivat iskuja Mazen, Panzan ja Vidzan kyliin Djugun territoriossa. 10 ihmistä, näiden joukossa yksi sotilas, sai surmansa iskuissa.

1.3.2020 FARDC sai haltuunsa Kparanganzan kylän Irumun territoriossa 40 km Buniasta pohjoiseen. Haltuunotto tapahtui armeijan otettua yhteen CODECO-kapinallisten kanssa. Välikohtauksessa sai surmansa 9 kapinallista, 3 sotilasta ja yksi korkearvoinen sotilasjohtaja.

28.2.2020 CODECO-kapinalliset hyökkäsivät siviilikohteisiin Digenin kylässä Bazabon alueella Djugun territoriossa. Iskuissa sai surmansa 24–25 ihmistä ja loukkaantui 2–12.

19.2.2020 FARDC ja FPIC-kapinallisryhmittymä ottivat yhteen Sezabon kylässä Irumun territoriossa. Taisteluissa kuoli 9 kapinallista ja yksi sotilas. Lisäksi kaksi sotilasta loukkaantui iskuissa ja kaksi kapinallista pidätettiin.

7.2.2020 ADF-kapinallisryhmittymä surmasi ainakin kahdeksan ihmistä, joista puolet naisia, Makusassa, Mambasan territoriossa lähellä Pohjois-Kivun rajaa. Kapinalliset sieppasivat samalla 20 ihmistä; 12 ruumista löydettiin kaksi päivää myöhemmin.

2.2.2020 ADF-kapinalliset tappoivat ainakin 15 henkilöä Matumbin kylässä Mambasan territoriossa. Uhriluvun epäiltiin kasvavan raportoidusta.

20.1.2020 FARDC surmasi 12 CODECO-kapinallista Djogon ja Lindan kylissä Djugun territoriossa. Lisäksi 8 kapinallista vangittiin.

16.1.2020 tunnistamattomaksi jääneet asemiehet tappoivat yhdeksän ihmistä ja haavoittivat useita siviilejä Angolossa Mahagin territoriossa.

5.1.2020 Kongon armeijan ja kapinallisten välisissä taisteluissa sai surmansa 16 kapinallista Ngongon ja Liprin kylissä. Lisäksi kolme kapinallista pidätettiin.²³⁵

²³⁵ International Crisis Group 1/2020; Radio Okapi 6.1.2020. ACLED 1.1.–31.5.2020.

Ala-Uele (Bas-Uélé):

Ala-Uelen provinssi sijaitsee Kongon pohjoisosassa Keski-Afrikan tasavallan rajalla ja sen asukaslukuksi arvioitiin vuonna 2015 noin 1 138 000²³⁶ ja vuonna 2017 noin 1 504 734.²³⁷ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Ala-Uelessa oli vuonna 2019 noin 1 308 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 1 370 000.²³⁸ Provinssiin kuuluvat seuraavat territoriot: Aketi, Ango, Bambesa, Bondo, Buta ja Poko.²³⁹

ACLED-konfliktitietokannan mukaan Ala-Uelen maakunnassa sattui vuonna 2019 yksi (1) taistelu ja 15 siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa tai vastaavaa hyökkäystä. Välikohtauksissa sai surmansa yhteensä seitsemän (7) ihmistä.²⁴⁰ 1.1.–31.5.2020 välisellä ajanjaksolla tapahtui kolme (3) taistelua sekä 15 siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa, näistä yksi luokiteltiin "strategic development" -kategorian alle, vaikka tekijänä olikin LRA-kapinallisryhmittymä ja iskun kohteena alueen kalastajayhteisö. Kevään 2020 iskuissa sai surmansa yhteensä viisi (5) henkilöä²⁴¹ Merkittävimmän uhan alueen siviiliväestölle aiheutti kapinallisryhmittymä LRA (*Lord's Resistance Army*).²⁴²

10.2.2020 LRA-kapinallisryhmittymä sieppasi 12 siviiliä Kpokossa Angon territoriossa. 22.1.2020 LRA-kapinalliset hyökkäsivät fulaniheimon asuttamaan kylään Api-joen lähellä Samungun lähistöllä. Kapinalliset ryöstivät paikallisten omaisuutta ja tappoivat karjaa.²⁴³ 14.12.2019 tunnistamattomaksi jääneen aseellisen ryhmittymän edustajat hyökkäsivät Mayangun kylään Angon territoriossa. Iskussa haavoittuneiden ja kuolonuhrien määrä ei ollut ACLED:in tiedossa, mutta uhrit olivat etniseltä ryhmältään fulaneja.²⁴⁴

Équateur:

Équateurin provinssi sijaitsee Kongon luoteisosassa ja sen asukaslukuksi arvioitiin vuonna 2015 noin 1 528 000 asukasta²⁴⁵ mutta vuonna 2017 jo 5 572 282.²⁴⁶ Toisaalta väestöarvioissa on myös Équateurin provinssin osalta merkittäviä eroja: Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien ennusteiden mukaan Équateurissa oli vuonna 2019 noin 1 773 000 asukasta; vuoden 2020 väestöennuste on 1 856 000.²⁴⁷ Équateurin provinssin muodostavat seuraavat territoriot: Basankusu, Bikoro, Bolomba, Bomongo, Ingende, Lukolela ja Makanza.²⁴⁸

Équateurin provinssi on ollut pitkään Kongon rauhallisimpia alueita, ja vuonna 2019 siellä raportoitiin vain yhteensä kaksi (2) siviiliväestöön kohdistunutta väkivaltaista iskua, joissa sai surmansa yksi henkilö.²⁴⁹ ACLED-konfliktitietokannan mukaan viimeisellä noin viiden kuukauden tarkastelujaksolla (1.1.–31.5.2020) Équateurin provinssissa raportoitiin vain yksi (1)

²³⁶ City Population 30.9.2017.

²³⁷ CAID 31.3.2017d.

²³⁸ INS 24.5.2020.

²³⁹ CAID 31.3.2017d.

²⁴⁰ ACLED 1.1.–31.12.2019.

²⁴¹ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²⁴² ACLED 1.1.–31.12.2019; ACLED 1.1.–31.5.2020.

²⁴³ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²⁴⁴ ACLED 1.1.–31.12.2019.

²⁴⁵ City Population 30.9.2017.

²⁴⁶ CAID 31.3.2017e.

²⁴⁷ INS 24.5.2020.

²⁴⁸ CAID 31.3.2017e.

²⁴⁹ ACLED 1.1.–31.12.2019.

siviiliväestön kohdistunut isku, jonka tekijäksi ilmoitettiin Kongon armeijan (FARDC) sotilas. Tässä iskussa sai surmansa yksi henkilö.²⁵⁰

Ylä-Katanga (Haut-Katanga):

Ylä-Katangan maakunta sijaitsee Kongon kaakkoisosassa Sambian rajalla. Maakuntaan kuuluvat seuraavat territoriot: Kambove, Kasenga, Kipushi, Mitwaba, Pweto ja Sakania. Provinssin väkiluvuksi arvioitiin vuonna 2017 noin 3 003 827.²⁵¹ City Population -sivuston mukaan vuonna 2015 Ylä-Katangan väkiluku oli noin 4 617 000, eli väkiluku olisi näiden lähteiden mukaan pienentynyt vuosien 2015 ja 2017 välillä.²⁵² Toisaalta Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Ylä-Katangassa oli vuonna 2019 noin 5 462 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 5 719 000.²⁵³

Ylä-Katangan maakunnassa raportoitiin vuonna 2019 viisi (5) taistelua, yhdeksän (9) siviiliväestöön kohdistunutta väkivaltaista iskua tai hyökkäystä sekä kaksi (2) strategiseksi toimeksi luokiteltua hyökkäystä, joissa kohteena oli siviiliväestö tai alueella toimivat avustustyöntekijät. Näissä iskuissa sai surmansa yhteensä 20 ihmistä.²⁵⁴ 1.1.–31.5.2020 välisellä ajanjaksolla raportoitiin seitsemän (7) taistelua sekä kuusi (6) siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa, joissa sai surmansa yhteensä 43 ihmistä.²⁵⁵

1.1.–31.5.2020 välisellä tarkastelujaksolla Ylä-Katangan maakunnassa tapahtuneista iskuista eniten kuolonuhreja raportoitiin seuraavissa välikohtauksissa:

3.5.2020 tunnistamattomaksi jääneet aseistautuneet miehet (osa siviiliasuissa, osa univormuissa) raiskasi naisen, tappoi kuusi siviiliä ja haavoitti ainakin neljää yksityiskoteihin suuntautuneissa ryöstöissä Annexin alueella Lubumbashissa. Hyökkääjät veivät mukanaan raiskatun naisen lapsen. Välikohtausten uhriluku saattaa kasvaa tutkimusten edetessä.

27.–28.3.2020 Bakata Katanga -militian jäsenet ottivat yhteen Kongon poliisin ja armeijan joukkojen kanssa Likasissa. Yhteenotto tapahtui sen jälkeen, kun militia oli hyökännyt paikalliseen pidätyskeskukseen. Ennen näitä välikohtauksia Bakata Katanga oli ottanut yhteen armeijan joukkojen kanssa Lubumbashissa, Kasumbalesassa ja Kakandassa. Näissä iskuissa sai surmansa yhteensä 30 ihmistä; lisäksi lukuisia ihmisiä loukkaantui.²⁵⁶

Ylä-Lomami (Haut-Lomami)

Ylä-Lomamin maakunta sijaitsee Kongon etelä-/kaakkoisosassa entisen Katangan suurmaakunnan alueella. Ylä-Lomami muodostuu seuraavista territorioista: Bukama, Kabongo, Kamina, Kanyama ja Malemba-Nkulu.²⁵⁷ Vuonna 2015 Ylä-Lomamin väkiluvuksi arvioitiin noin 2 957 000²⁵⁸, ja vuonna 2017 noin 3 470 989.²⁵⁹ Vuonna 2015 Ylä-Lomamin

²⁵⁰ ACLED 1.1.-31.5.2020.

²⁵¹ CAID 31.3.2017f.

²⁵² City Population 30.9.2017.

²⁵³ INS 24.5.2020.

²⁵⁴ ACLED 1.1.-31.5.2019.

²⁵⁵ ACLED 1.1.-31.5.2020.

²⁵⁶ ACLED 1.1.-31.5.2020.

²⁵⁷ CAID 31.3.2017g.

²⁵⁸ City Population 30.9.2017.

²⁵⁹ CAID 31.3.2017g.

väkiluvuksi arvioitiin noin 2 957 000.²⁶⁰ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Ylä-Lomamissa oli vuonna 2019 noin 3 498 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 3 663 000.²⁶¹

Ylä-Lomamin maakunnassa ei raportoitu tapahtuneen siviiliväestöön kohdistuneita väkivaltaisia iskuja vuonna 2019. Strategic development -kategorian alle luokiteltiin välikohtaus, jossa aseistautuneet miehet ryöstelivät ja tuhosivat omaisuutta. Iskussa ei raportoitu kuolonuhreja.²⁶² 1.1.–31.5.2020 välisellä ajanjaksolla raportoitiin yksi (1) siviiliväestön kohdistunut väkivallanteko, jossa kuoli yksi ihminen.²⁶³

Ylä-Uele (Haut-Uélé):

Ylä-Uelen maakunta sijaitsee Kongon koillisosassa Etelä-Sudanin rajalla. Provinssi koostuu seuraavista territorioista: Dungu, Faradje, Niangara, Rungu, Wamba ja Watsa.²⁶⁴ Alueen asukaslukuksi arvioitiin vuonna 2015 noin 1 864 000,²⁶⁵ ja vuonna 2017 noin 2 861 653.²⁶⁶ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Ylä-Uelessa oli vuonna 2019 noin 2 142 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 2 242 000.²⁶⁷

Ylä-Uelen maakunnassa tapahtui vuonna 2019 yhteensä 7 taistelua sekä 34 siviiliväestöön kohdistunutta väkivaltaista iskuja tai hyökkäystä. Lisäksi raportoitiin kuusi (6) omaisuuden tuhoamista tai ryöstelyä (luokiteltu kategoriaan "strategic development"). Useimmista vuonna 2019 Ylä-Uelessa sattuneista väkivallanteoista oli vastuussa Lord's Resistance Army (LRA) -kapinallisryhmittymä. Iskuissa sai surmansa yhteensä 21 ihmistä.²⁶⁸ Keväällä 2002 (1.1.–31.5.2020) vastaavia välikohtauksia raportoitiin yhteensä 13: näistä kolme (3) taisteluita ja 10 siviiliväestön kohdistunutta väkivallantekoa; näissä välikohtauksissa sai surmansa yhteensä kahdeksan ihmistä. Lisäksi raportoitiin yksi strategic development -välikohtaus, jossa Etelä-Sudanin armeijan sotilaat ryöstelivät omaisuutta Faradjen territoriossa sijaitsevista yksityiskodeista.²⁶⁹

Kasai:

Kasain maakunta sijaitsee Kongon eteläosassa entisen Suur-Kasain alueen länsiosassa. Kasain maakunta muodostuu seuraavista territorioista: Dekese, Ilebo, Kamonia, Luebo ja Mweka. Maakunnan asukaslukuksi arvioitiin vuonna 2015 noin 2 801 000²⁷⁰ ja vuonna 2017 noin 5 484 099.²⁷¹ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Kasain maakunnassa oli vuonna 2019 noin 3 263 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 3 417 000.²⁷²

²⁶⁰ City Population 30.9.2017.

²⁶¹ INS 24.5.2020.

²⁶² ACLED 1.1.–31.12.2019.

²⁶³ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²⁶⁴ CAID 31.3.2017h.

²⁶⁵ City Population 30.9.2017.

²⁶⁶ CAID 31.3.2017h.

²⁶⁷ INS 24.5.2020.

²⁶⁸ ACLED 1.1.–31.12.2019.

²⁶⁹ ACLED 1.1.–31.12.2019.

²⁷⁰ City Population 30.9.2017.

²⁷¹ CAID 31.3.2017i.

²⁷² INS 24.5.2020.

Kasain maakunnassa käynnistyi elokuussa 2016 etnis-poliittinen konflikti, jossa luba-heimon jäsenistä koostuvat *Kamuina Nsapu* -militiat alkoivat taistella valtion turvallisuusjoukkoja vastaan näiden surmattua alueen perinteiseksi johtajaksi nimitetyn Jean-Pierre Mpandin. VäkivaltaisuuDET eskaloituivat etnisiksi puhdistuksiksi, joissa *Kamuina Nsapu* -militiat sekä alueen pende-, tshokwe- ja tetele-heimon jäsenistä koostuneet *Bana Mura* -vastamilitiat ja valtion turvallisuusjoukkojen edustajat suorittivat äärimmäisiä väkivallantekoja alueen siviiliväestöä vastaan. Vuosien 2016 ja 2017 aikana sai surmansa yli 3 400 ihmistä. Konflikti levisi myös muihin entisen Suur-Kasain maakuntiin ja jatkui väkivaltaisena noin vuoden verran pakottaen lähes 1,5 miljoonaa ihmistä pakenemaan tilapäisesti maan sisäisesti tai Kongon naapurimaahan Angolaan.²⁷³ Kesällä 2017 avustujärjestöt pystyivät aloittamaan avustustoiminnan alueella, ja lokakuusta 2018 lähtien alueen turvallisuustilanteen on katsottu parantuneen. Tilanne jatkuu kuitenkin epävakana ja humanitaarinen kriisi heikentää erityisesti naisten ja lasten turvallisuutta Kasain maakuntien alueella.²⁷⁴ Vuonna 2019 YK ilmaisi huolensa Kasain konfliktin seuraamuksista ja rankaisemattomuudesta sekä *Bana Mura* -militioiden vankeina olevista naisista ja lapsista. Konfliktin jälkeiset rangaistukset ovat kohdistuneet pääosin *Kamuina Nsapu* -militioiden jäseniin, mutta *Bana Mura* -militioiden sekä Kongon armeijan ja poliisin joukkojen suorittamat ihmisoikeusloukkaukset ja -rikkomukset ovat jääneet vähemmälle huomiolle.²⁷⁵

Kasain maakunnassa tapahtui ACLED:in mukaan vuonna 2019 viisi (5) taistelua sekä kuusi (6) siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Lisäksi raportoitiin *Kamuina Nsapu* -militian suorittamasta kouluhyökkäyksestä ja mielivaltaisista pidätyksistä, jotka luokiteltiin strategic development -toimiksi. Näissä iskuissa sai surmansa yhteensä 53 ihmistä.²⁷⁶ 1.1.–31.5.2020 välisellä ajanjaksolla Kasain maakunnassa sattui yksi (1) taistelu, jossa ei raportoitu kuolonuhreja.²⁷⁷

Keski-Kasai (Kasai-Central):

Keski-Kasain maakunta sijaitsee entisen Suur-Kasain maakunnan eteläosassa. Keski-Kasai muodostuu seuraavista territorioista: Demba, Dibaya, Dimbelenge, Kazumba ja Luiza. Vuonna 2015 maakunnassa arvioitiin olevan noin 3 317 000 asukasta²⁷⁸; vuonna 2017 väkiluvuksi arvioitiin jopa 6 019 806.²⁷⁹ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Keski-Kasain maakunnassa oli vuonna 2019 noin 3 864 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 4 045 000.²⁸⁰

Keski-Kasaissa raportoitiin vuonna 2019 kolme (3) taistelua sekä kahdeksan (8) siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Lisäksi maakunnassa tapahtui lukuisia väkivaltaisia mellakoita sekä strategic development -toimiksi luokiteltuja omaisuuden ryöstö- ja -tuhoamisvälikohtauksia, joihin syyllistyivät sekä aseelliset militiat että valtion

²⁷³ IRRI 1/2018; BBC 26.6.2018; World Vision 20.9.2018; La Libre Afrique 10.7.2019. Lisätietoa Kasain maakuntien tilanteesta vuosina 2016–2017 Maatietopalvelun kyselyvastauksesta: "Kongon demokraattinen tasavalta / Kasain maakuntien tilanne" (päivätty 14.11.2017). Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

²⁷⁴ World Vision 20.9.2018; UNICEF 15.3.2019; UNICEF 5/2018.

²⁷⁵ La Libre Afrique 10.7.2019; BBC 26.6.2018.

²⁷⁶ ACLED 1.1.–31.12.2019.

²⁷⁷ ACLED 1.1.–31.5.2020.

²⁷⁸ City Population 30.9.2017.

²⁷⁹ CAID 31.3.2017j.

²⁸⁰ INS 24.5.2020.

turvallisuusjoukkojen edustajat. Iskuissa sai surmansa vain yksi ihminen²⁸¹ Keväällä 2020 (1.1.–31.5.2020) raportoitin vain joitakin mielenosoituksia, joista osaan liittyi myös viranomaisten voimankäyttöä ja levottomuuksia, mutta niistä ei raportoitu kuolonuhreja.²⁸²

Itä-Kasai (Kasai-Oriental):

Itä-Kasain maakunta sijaitsee entisen Suur-Kasain itäosassa Kongon keskiosassa. Itä-Kasai koostuu seuraavista territorioista: Kabyea Kamwanga, Katanda, Lupatapata, Miabi ja Tshilenge. Maakunnan asukasmääräksi arvioitiin vuonna 2015 noin 3 145 000²⁸³ ja vuonna 2017 noin 3 838 996.²⁸⁴ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Itä-Kasain maakunnassa oli vuonna 2019 noin 3 691 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 3 864 000.²⁸⁵

Itä-Kasain maakunnassa tapahtui vuonna 2019 kaksi (2) taistelua sekä yksi (1) siviiliväestön kohdistunut väkivallanteko, joissa sai surmansa yhteensä neljä ihmistä. Lisäksi raportoitin kahdesta strategic development -toimeksi luokitellusta välikohtauksesta, joista toisessa aseistautuneet ryhmittymät aiheuttivat vahinkoa ja tuhosivat ampumalla paikallisen radioaseman tiloja ja välineistöä.²⁸⁶ Keväällä 2020 (1.1.–31.5.) raportoitin väkivaltaisista mellakoista ja mielenosoituksista sekä yhdestä (1) siviiliväestöön kohdistuneesta väkivallanteosta, jossa poliisi pahoinpiteli ja pidätti hallituksenvastaisesta propagandasta syytettyjä toimittajia maakunnan pääkaupungissa Mbuji-Mayissa. Kuolonuhreja ei raportoitu.²⁸⁷

Kinshasa:

Kongon pääkaupunki Kinshasa sijaitsee maan länsiosassa. Pääkaupungin asukasluku on noin 7 785 965²⁸⁸, ja Kinhasan metropolialueen asukaslukuksi arvioitiin vuonna 2015 noin 11 575 000.²⁸⁹ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Kinhasan metropolialueella oli vuonna 2019 noin 13 911 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 14 566 000.²⁹⁰ Joissain lähteissä Kinhasan metropolialueen väkiluvuksi arvioidaan vuonna 2020 noin 14 342 000.²⁹¹

ACLED-konfliktitietokannan mukaan Kinhasan metropolialueella tapahtui vuonna 2019 yhteensä kaksi (2) taistelua sekä 10 siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Mellakoita raportoitin 25, ja mielenosoituksia, joihin liittyi jonkinlaista väkivaltaa (esim. viranomaisten väliintulo) tai levottomuuksia raportoitin 27. Näissä välikohtauksissa sai surmansa yhteensä 60 siviiliä.²⁹² Tarkastelujaksolla 1.1.–31.5.2020 raportoitin yksi (1) taistelu, viisi (5) siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa sekä kahdeksan (8) mellakkaa. Mielenosoituksia, joihin liittyi

²⁸¹ ACLED 1.1.-31.12.2019.

²⁸² ACLED 1.1.-31.5.2020.

²⁸³ City Population 30.9.2017.

²⁸⁴ CAID 31.3.2017k.

²⁸⁵ INS 24.5.2020.

²⁸⁶ ACLED 1.1.-31.12.2019.

²⁸⁷ ACLED 1.1.-31.5.2020.

²⁸⁸ Worldometers 9.6.2020.

²⁸⁹ City Population 30.9.2017.

²⁹⁰ INS 24.5.2020.

²⁹¹ Macrotrends 2020; CIA 11.6.2020.

²⁹² ACLED 1.1.-31.12.2019.

viranomaisten väliintulo tai levottomuuksia tapahtui yhteensä 11. Näissä välikohtauksissa sai surmansa yhteensä 15 ihmistä.²⁹³

Kinshasassa on raportoitu vuosina 2019 ja keväällä 2020 poliittiseen toimintaan liittyviä mielenosoituksia ja välikohtauksia. Esimerkiksi 17.1.2020 poliisi hajotti kyynelkaasulla hallituksenvastaisen mielenosoituksen Ndjilin työläiskaupunginosassa. Paikalla ollutta ja tapahtuman järjestämiseen osallistunutta oppositiojohtajaa Martin Fayulua estettiin osallistumasta mielenosoitukseen ja hänet pakotettiin poistumaan paikalta poliisivoimin. Tapahtuman järjestäminen oli kielletty jo etukäteen.²⁹⁴

Huhtikuussa 2020 raportoitiin Kongon poliisin joukkojen syyllistyneen mielivaltaiseen ja ylimitoitettuun väkivaltaan Keski-Kongon (Kongo-Central) provinssissa ja Kinshasan metropolialueella. Väkivallan kohteena olivat separatistiseksi määritelty uskonnollis-poliittinen ryhmittymä *Bundu dia Kongo* (BDK) ja sen jäsenet eri puolilla Länsi-Kongoa. Iskut, joissa sai surmansa ainakin 55 ihmistä sekä haavoittui lukuisia, tapahtuivat 13.–24.4.2020 välisenä aikana useissa Keski-Kongon provinssin eri kaupungeissa sekä maan pääkaupungissa Kinshasassa. Hallituksen joukot aloittivat iskut BDK-ryhmittymää vastaan sen jälkeen, kun ryhmittymän johtaja Zacharie Badiengila (kutsumanimeltään "Ne Muanda Nsemi" eli "the creative spirit") oli 12.4.2020 julkaistussa uutiskirjeessä kannustanut kannattajiaan etnisiin puhdistuksiin ja kehottanut "ajamaan pois" Keski-Kongon maakunnasta kongo-heimoon kuulumattomat "muukalaiset" eli muluba-, mulunga- ja muswhahili -heimojen jäsenet. Vastauksena BDK-ryhmän johtajan kiihotuspuheille käynnistetyt poliisiratsiat aiheuttivat 15 ihmisen kuolemaan 22.4.2020 Songololon kaupungissa Keski-Kongossa sekä 33 ihmisen kuoleman ryhmittymän johtajan Kinshasan-asuntoon kohdistuneen rynnäkönn yhteydessä 24.4.2020. Levottomuudet käynnistyivät, kun BDK:n jäsenet ja kannattajat ryhtyivät 13. ja 15.4.2020 rakentamaan tiesulkuja Boman, Kisantun, Sona-Batan, Lemban ja Songololon kaupunkien alueelle ja laulamaan etniseen puhdistukseen viittaavia kannustuslauluja. Kongon sisäministeriön virallisen mediatiedotteen mukaan Kinshasassa 24.4.2020 tapahtuneessa poliisihyökkäyksessä BDK-johtajan kotiin sai surmansa 8 ihmistä ja 43 loukkaantui, näiden joukossa kahdeksan poliisia.²⁹⁵

Keski-Kongo (Kongo-Central, Bas-Congo)

Keski-Kongo on Kongon läntisin maakunta, joka sijaitsee Kongon tasavallan rajalla. Keski-Kongoon kuuluvat seuraavat territoriot: Kasangulu, Kimvula, Lukula, Luozi, Madimba, Mbanza-Ngungu, Moanda, Seke Banza, Songololo ja Tshela. Provinssin väkiluku oli vuonna 2015 noin 5 575 000²⁹⁶, mutta vuonna 2017 vain noin 3 073 212.²⁹⁷ Toisaalta Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Keski-Kongon maakunnassa oli vuonna 2019 noin 6 531 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 6 838 000.²⁹⁸

Keski-Kongon maakunnassa raportoitiin vuonna 2019 yhteensä neljä (4) taistelua sekä kahdeksan (8), pääosin tunnistamattomaksi jääneiden aseellisten ryhmittymien suorittamaa siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Näissä välikohtauksissa sai surmansa yhteensä viisi ihmistä.²⁹⁹ Keväällä 2020 raportoitiin kahdesta taistelusta (ks. yläpuolella) eli aseellisesta

²⁹³ ACLED 1.1.-31.5.2020.

²⁹⁴ ARB 14.2.2020, s. 22581.

²⁹⁵ HRW 19.5.2020; ACLED 1.1.-31.5.2020.

²⁹⁶ City Population 30.9.2017.

²⁹⁷ CAID 31.3.2017l.

²⁹⁸ INS 24.5.2020.

²⁹⁹ ACLED 1.1.-31.12.2019.

yhteenotosta Kongon poliisiin ja BDK-separatistiryhmittymän välillä; yhteenottoon liittyen raportoitiin myös mellakoita ja joukkoväkivaltaa. ACLED:in mukaan iskuissa sai surmansa yhteensä 20 ihmistä.³⁰⁰

Kwango:

Kwangan maakunta sijaitsee Kongon lounaisosassa Angolan rajalla. Kwangoon kuuluvat seuraavat territoriot: Feshi, Kahemba, Kasongo Lunda, Kenge ja Popkabaka. Kwangan väkiluku oli vuonna 2015 arviolta 2 152 000³⁰¹ ja vuonna 2017 noin 5 171 138.³⁰² Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Kwangan maakunnassa oli vuonna 2019 noin 2 501 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 2 619 000.³⁰³

Kwangan maakunnassa ei raportoitu vuonna 2019 tai keväällä 2020 siviiliväestöön kohdistuneita iskuja tai muita merkittäviä välikohtauksia.³⁰⁴

Kwilu:

Kwilun maakunta sijaitsee Kongon länsiosassa. Kwiluun kuuluvat seuraavat territoriot: Bagata, Bulungu, Gungu, Idiofa ja Masimanimba. Kwilun väkiluku oli vuonna 2015 noin 5 490 000³⁰⁵ ja vuonna 2017 noin 7 567 180.³⁰⁶ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Kwilun maakunnassa oli vuonna 2019 noin 6 382 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 6 682 000.³⁰⁷

Kwilun maakunnassa ei raportoitu vuonna 2019 tai keväällä 2020 siviiliväestöön kohdistuneita iskuja tai hyökkäyksiä.³⁰⁸ Kwilussa järjestettiin vuoden 2019 aikana joitakin mielenosoituksia, joista osaan liittyi levottomuuksia ja virkavallan väliintulo. Lisäksi raportoitiin joistakin mellakoista, joissa loukkaantui muutamia mielenosoittajia ja poliiseja. Kuolonuhreja ei raportoitu.³⁰⁹

Lomami:

Lomamin maakunta sijaitsee Kongon keskiosassa entisen Itä-Kasain maakunnan itäosassa. Lomami koostuu seuraavista territorioista: Kabinda, Kamiji, Lubao, Luilu ja Ngandajika.³¹⁰ Lomamin maakunnan väkilukuarvio vaihtelee vuoden 2015 noin 2 443 000³¹¹ ja vuoden 2017 9 056 348 välillä.³¹² Toisaalta Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Lomamissa oli vuonna 2019 noin 2 867 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 3 002 000.³¹³ Vaihtelu on näin ollen merkittävää.

ACLED-konfliktitietokannan mukaan Lomamin maakunnassa tapahtui vuonna 2019 yksi (1) taistelu sekä kolme (3) siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Lisäksi raportoitiin

³⁰⁰ ACLED 1.1.-31.5.2020.

³⁰¹ City Population 30.9.2017.

³⁰² CAID 31.3.2017m.

³⁰³ INS 24.5.2020.

³⁰⁴ ACLED 1.1.-31.12.2019; ACLED 1.1.-31.5.2020.

³⁰⁵ City Population 30.9.2017.

³⁰⁶ CAID 31.3.2017n.

³⁰⁷ INS 24.5.2020.

³⁰⁸ ACLED 1.1.-31.12; ACLED 1.1.-31.5.2020.

³⁰⁹ ACLED 1.1.31.5.2020.

³¹⁰ CAID 31.3.2017o.

³¹¹ City Population 30.9.2017.

³¹² CAID 31.3.2017o.

³¹³ INS 24.5.2020.

väkivaltaisia mellakoita sekä siviiliväestöön kohdistuneita ryöstö- ja tuhotoimia, joihin syylistyivät aseelliset ryhmittymät. Näissä välikohtauksissa sai surmansa neljä ihmistä.³¹⁴

Keväällä 2020 (1.1.–31.5.2020) raportoitiin yhdestä (1) taistelusta, jossa sai surmansa kaksi Bena Muamba -yhteisön jäsentä. VäkivaltaisuuDET saivat alkunsa 21.5.2020 kahden paikallisen kylän välisestä maakiistasta. Yhteenoton seurauksena tehdyissä tuhopoltoissa noin 68 Bena Lwanga -yhteisön asumusta poltettiin maan tasalle, ja asukkaat joutuivat pakenemaan kodeistaan iskujen seurauksena.³¹⁵

Lualaba:

Lualaban maakunta sijaitsee Kongon eteläosassa, entisen Katangan suurprovinssin lounaisosassa Angolan ja Sambian rajalla. Lualaba koostuu seuraavista territorioista: Dilolo, Kapanga, Lubudi, Mutshatsha ja Sandoa. Lualaban väkiluku oli vuonna 2017 noin 1 791 327.³¹⁶ City Population -sivuston vuoden 2015 väestöarvio oli 2 570 000, eli asukasmäärä on pienentynyt merkittävästi vuosien 2015 ja 2017 välillä.³¹⁷ Toisaalta Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Lualabassa oli vuonna 2019 noin 3 040 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 3 002 000.³¹⁸

ACLED-konfliktitietokannan mukaan Lualaban maakunnassa tapahtui vuonna 2019 yksi (1) taistelu sekä kaksi (2) siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa, joissa kuoli yhteensä kolme henkilöä. Lisäksi 19.8.2019 Fungurumen kaivosalueella kaivosmiesten järjestämässä mellakassa kuoli yksi henkilö valtion turvallisuusjoukkojen avattua tulen mellakoitsijoita vastaan.³¹⁹ 1.1.–31.5.2020 välisellä tarkastelujaksolla tapahtui kaksi (2) taistelua sekä yksi (1) siviiliväestöön kohdistunut väkivallanteko. Näissä välikohtauksissa sai surmansa yhteensä kolme henkilöä.³²⁰

Mai-Ndombe:

Mai-Ndomben maakunta sijaitsee Kongon länsiosassa ja koostuu seuraavista territorioista: Bolobo, Inongo, Kiri, Kutu, Kwamouth, Mushie, Oshwe ja Yumbi.³²¹ City Population -sivuston vuoden 2015 väestöarvio oli 1 852 000.³²² Vuonna 2017 väestöarvio oli noin 3 202 210.³²³ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Mai-Ndombessa oli vuonna 2019 noin 2 153 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 2 254 000.³²⁴

Mai-Ndomben provinssissa tapahtui vuonna 2019 yksi (1) taistelu sekä yksi (1) siviiliväestöön kohdistunut väkivaltainen isku, joissa kuoli yhteensä kaksi ihmistä. Lisäksi Yumbin alueelta löydettiin tammikuussa 2019 yli viisikymmentä joukkohautaa. Hautoihin oli haudattu joulukuussa 2018 Yumbin alueella tapahtuneen etnisen joukkomurhan uhreja, pääosin banunu-heimon jäseniä, jotka joutuivat alueen toisen etnisen ryhmän, batendejen etnisen

³¹⁴ ACLED 1.1.-31.12.2019.

³¹⁵ ACLED 1.1.-31.5.2020.

³¹⁶ CAID 31.3.2017p.

³¹⁷ City Population 30.9.2017; CAID 31.3.2017p.

³¹⁸ INS 24.5.2020.

³¹⁹ ACLED 1.1.-31.12.2019.

³²⁰ ACLED 1.1.-31.5.2020.

³²¹ CAID 31.3.2017q.

³²² City Population 30.9.2017.

³²³ CAID 31.3.2017q.

³²⁴ INS 24.5.2020.

vainon kohteeksi.³²⁵ Keväällä 2020 ei raportoitu siviiliväestöön kohdistuneista iskuista tai muista väkivaltaisuuksista Mai-Ndomben alueella.³²⁶

Maniema:

Manieman provinssi sijaitsee Kongon itäosassa ja koostuu seuraavista territorioista: Kabambare, Kailo, Kasongo, Kibombo, Lubutu, Pangi ja Punia. City Population -sivuston mukaan vuoden 2015 väestöarvio oli 2 333 000.³²⁷ CAID-sivustolla esitettyjen territoriokohtaisten väkilukuarvioiden mukaan koko maakunnan asukasluku oli vuonna 2017 noin 3 180 415.³²⁸ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Maniemassa oli vuonna 2019 noin 2 728 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 2 856 000.³²⁹

Manieman provinssissa raportoitiin vuonna 2019 viisi (5) taistelua ja kuusi (6) siviiliväestöön kohdistunutta iskuja, joissa sai surmansa yhteensä 12 ihmistä.³³⁰ Keväällä 2020 raportoitiin seitsemästä (7) taistelusta. Muita, suoraan siviiliväestöön kohdistuneita hyökkäyksiä ei raportoitu.³³¹

YK:n turvallisuusneuvoston maaliskuussa 2020 julkaiseman raportin mukaan Manieman yleinen turvallisuustilanne oli kohtuullisen rauhallinen tarkastelujaksolla 26.11.2019–16.3.2020, mutta tietyillä alueilla turvallisuustilanne heikkeni paikallisten aseellisten ryhmittymien ja Kongon armeijan joukkojen välisten yhteenottojen seurauksena. Siviiliväestö joutui pakenemaan kodeistaan erityisesti Salamabilan kaupungissa ja sen lähialueilla. 24.2.2020 FARDC aloitti sotilasoperaatioita paikallista Mai-Mai Malaika -ryhmittymää vastaan Malaikan uhattua hyökätä Salamabiliaan.³³²

Paikalliset mai-mai -ryhmittymät sieppasivat 28.9.2019 kaksi ja 9.12.2019 yhden siviilin. Hyökkäyksistä ei raportoitu kuolonuhreja.³³³ ARB-julkaisun mukaan 11.1.2020 18 ihmisen, näiden joukossa kahdeksan lasta, raportoitiin saaneen surmansa Salamabilan kiistellyn kultakaivoksen läheisyydessä Mailaika-militian suorittamassa iskussa. Välikohtauksesta raportoi paikallinen pappi. Kongon armeijan tiedottaja kertoi sotilaiden väliintulon johtaneen kuuden hyökkääjän surmaamiseen sekä kahden vangitsemiseen. Ryhmittymä väittää ajavansa paikallisväestön intressejä ja vaatii hallitusta luovuttamaan suuremman osan kaivoksen tuloista paikallisille asukkaille. Vuonna 2017 Mailaika-ryhmittymä sieppasi lukuisia kanadalaisen Banro Corporation -kaivosyhtiön ulkomaalaisia työntekijöitä; Banro lakkautti toimintansa Salamabilassa syyskuussa 2019 työntekijöihinsä kohdistuvien ratsioiden ja häirinnän vuoksi.³³⁴

³²⁵ ACLED 1.1.–31.12.2019. Yumbin alueen etnisistä väkivaltaisuuksista löytyy listätietoa maatietopalvelun vastauksesta: "Kongon demokraattinen tasavalta / Yumbin alueen ajantasainen maatieto" (päivätty 30.10.2019) sekä esimerkiksi Human Rights Watch - ihmisoikeusjärjestön julkaisusta: <https://www.hrw.org/news/2019/12/19/dr-congo-no-justice-2018-yumbi-massacres>

³²⁶ ACLED 1.1.–31.5.2020.

³²⁷ City Population 30.9.2017

³²⁸ CAID 31.3.2017r.

³²⁹ INS 24.5.2020.

³³⁰ ACLED 1.1.–31.12.2019.

³³¹ ACLED 1.1.–31.5.2020.

³³² UNSC 18.3.2020, s. 5.

³³³ ACLED 1.1.–31.12.2019.

³³⁴ ARB 14.2.2020, s. 22587-8.

Mongala:

Mongalan provinssi sijaitsee Kongon luoteisosassa ja siihen kuuluvat seuraavat territoriot: Bongandanga, Bumba ja Lisala.³³⁵ City Population -sivuston mukaan Mongalassa oli vuonna 2015 noin 1 740 000 asukasta.³³⁶ Eri paikallishallinnollisten lähteiden perusteella koostettujen väkilukuarvioiden perusteella yhteen laskettuna Mongalan provinssin asukasluku oli vuonna 2017 jo noin 3 274 328.³³⁷ Toisaalta Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Mongalassa oli vuonna 2019 noin 2 019 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 2 114 000.³³⁸

Mongalan provinssissa ei raportoitu vuonna 2019 tai keväällä 2020 yhtäkään väkivaltaista välikohtausta.³³⁹

Pohjois-Ubangi (Nord-Ubangi):

Pohjois-Ubangin maakunta sijaitsee Kongon luoteiskulmassa Keski-Afrikan tasavallan rajalla, ja se koostuu seuraavista territorioista: Bosobolo, Businga, Mobayi-Mbongo ja Yakoma.³⁴⁰ City Population -sivuston mukaan Pohjois-Ubangissa oli vuonna 2015 noin 1 269 000 asukasta.³⁴¹ Alueen territorioiden yhteen laskettu väkiluku oli vuonna 2017 noin 1 721 908.³⁴² Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Pohjois-Ubangissa oli vuonna 2019 noin 1 473 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 1 542 000.³⁴³

Pohjois-Ubangin maakunnassa ei raportoitu vuonna 2019 tai keväällä 2020 yhtäkään väkivaltaista välikohtausta tai iskuja.³⁴⁴

Etelä-Ubangi (Sud-Ubangi):

Etelä-Ubangin maakunta sijaitsee Kongon luoteisosassa Kongon tasavallan rajalla. Etelä-Ubangi koostuu seuraavista territorioista: Budjala, Gemena, Kungu ja Libenge.³⁴⁵ City Population -sivuston mukaan Etelä-Ubangin maakunnan väkiluku oli vuonna 2015 noin 2 458 000.³⁴⁶ Provinssin väkiluvuksi arvioitiin vuonna 2017 noin 3 628 337.³⁴⁷ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Etelä-Ubangissa oli vuonna 2019 noin 2 853 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 2 987 000.³⁴⁸

Etelä-Ubangin maakunnassa tapahtui vuonna 2019 yksi (1) taistelu sekä yksi (1) avustustyöntekijöihin kohdistunut hyökkäys. Välikohtauksista ei raportoitu kuolonuhreja.³⁴⁹

³³⁵ CAID 31.3.2017s.

³³⁶ City Population 30.9.2017.

³³⁷ CAID 31.3.2017s.

³³⁸ INS 24.5.2020.

³³⁹ ACLED 1.1.–31.12.2019; ACLED 1.1.–31.5.2020.

³⁴⁰ CAID 31.3.2017t.

³⁴¹ City Population 30.9.2017.

³⁴² CAID 31.3.2017t.

³⁴³ INS 24.5.2020.

³⁴⁴ ACLED 1.1.–31.12.2019; ACLED 1.1.–31.5.2020.

³⁴⁵ CAID 31.3.2017u.

³⁴⁶ City Population 30.9.2017.

³⁴⁷ CAID 31.3.2017u.

³⁴⁸ INS 24.5.2020.

³⁴⁹ ACLED 1.1.–31.12.2019.

Keväällä 2020 Etelä-Ubangissa ei raportoitu siviiliväestöön kohdistuneita iskuja tai muita väkivaltaisuuksia.³⁵⁰

Sankuru:

Sankurun provinssi sijaitsee entisen Suur-Kasain alueen pohjoisosassa Kongon keskiosassa. Sankuru koostuu kuudesta territorista: Katoko Kombe, Kole, Lodja, Lomela, Lubefu sekä Lusambo.³⁵¹ City Population -sivuston mukaan Sankurun asukasluku oli vuonna 2015 noin 2 110 000.³⁵² Vuonna 2017 maakunnan väkiluvuksi arvioitiin territorioiden ilmoittamien asukaslukujen perusteella noin 4 362 736.³⁵³ Toisaalta Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Sankurussa oli vuonna 2019 noin 2 477 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 2 593 000.³⁵⁴

Vuonna 2019 Sankurun provinssissa tapahtui kuusi (6) taistelua ja kolme (3) siviiliväestöön kohdistunutta iskua, joissa sai surmansa yhteensä seitsemän ihmistä.³⁵⁵ 3.–9.8.2019 Lodjassa, Nambelo-Lohemben naapurustossa tapahtui joukkoratsia, jossa 142 paikallisten asukkaiden kotia käytiin läpi CCU-ryhmittymään kytköksissä oleviksi epäiltyjen militamiesten toimesta. 16.8.2019 Esudissa, Lodjassa tunnistamattomaksi jäänyt aseellinen ryhmittymä tappoi katoisen papin perheineen. Hyökkäyksessä sai surmansa kolme ihmistä.³⁵⁶

Keväällä 2020 Sankurussa tapahtui yksi (1) taistelu sekä kaksi väkivaltaista mellakkaa, joissa osallisina olivat paikalliset asukkaat. Yhteensä näissä välikohtauksissa sai surmansa yksi henkilö.³⁵⁷

Tanganyika:

Tanganyikan provinssi sijaitsee Kongon kaakkoisosassa Tanganjika-järven rannalla. Tanganyikan maakuntaan kuuluvat seuraavat territoriot: Kabalo, Kalemie, Kongolo, Manono, Moba ja Nyunzu.³⁵⁸ Vuonna 2015 Tanganyikan provinssin väkiluvuksi arvioitiin 3 062 000.³⁵⁹ Vuonna 2017 provinssin asukaslukuarvio oli noin 3 211 040.³⁶⁰ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Tanganyikassa oli vuonna 2019 noin 3 622 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 3 792 000.³⁶¹

Tanganyikan provinssissa tapahtui vuonna 2019 kaksi (2) taistelua sekä seitsemän (7) siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Lisäksi alueella raportoitiin väkivaltaisia mellakoita ja omaisuuden ryöstelyä ja tuhoamista. Väkivaltaisuuksissa sai surmansa neljä (4) ihmistä.³⁶² Keväällä 2020 (1.1.–31.5.2020) raportoitiin viisi (5) taistelua ja 14 siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa, joissa sai surmansa yhteensä 44 ihmistä.³⁶³

³⁵⁰ ACLED 1.1.–31.5.2020.

³⁵¹ CAID 31.3.2017v.

³⁵² City Population 30.9.2017.

³⁵³ CAID 31.3.2017v.

³⁵⁴ INS 24.5.2020.

³⁵⁵ ACLED 1.1.–31.12.2019.

³⁵⁶ ACLED 1.1.–31.12.2019.

³⁵⁷ ACLED 1.1.–31.5.2020.

³⁵⁸ CAID 31.3.2017w.

³⁵⁹ City Population 30.9.2017.

³⁶⁰ CAID 31.3.2017w.

³⁶¹ INS 24.5.2020.

³⁶² ACLED 1.1.–31.12.2019.

³⁶³ ACLED 1.1.–31.5.2020.

YK:n turvallisuusneuvoston (UNSC) mukaan Tanganyikan provinssin turvallisuustilannetta heikentävä etnisten ryhmien välinen vihanpito jatkuu edelleen. Twa- ja bantu-heimojen välejä hiehtävät maanomistuskisat, paikallisyhteisöjen vallanjako-ongelmat sekä pitkään jatkunut etnisperusteinen syrjintä, joita ei ole pystytty ratkaisemaan rauhanomaisin keinoin. Vuoden 2020 alkukuukausina yli 70 ihmistä on saanut surmansa väkivaltaisissa iskuissa, joiden seurauksena yli 40 000 siviiliä on joutunut pakenemaan alueen sisällä. 9.3.2020 MONUSCO:n partio joutui aseellisen hyökkäyksen kohteeksi 50 km Benderan kaupungista itään. UNSC:n raportin tarkastelujaksolla 26.11.2019–16.3.2020 kahdeksan Mai-Mai Apa Na Pale -ryhmittymän jäsentä ja 14 Kongon armeijan sotilasta sai surmansa eri välikohtauksissa. MONUSCO perusti alueelle kaksi tilapäistä tukikohtaa, minkä seurauksena yhdeksän mai-mai -johtajaa antautui ja on sittemmin pyrkinyt edistämään myös muiden alueella vielä toimivien ryhmittymien antautumista.³⁶⁴

Tshopo:

Tshopon maakunta sijaitsee entisen Orientalen provinssin eteläosassa Kongon pohjois-/keskiosassa. Tshopo muodostuu seuraavista territorioista: Bafwasende, Banalia, Basoko, Isangi, Opala, Ubundu ja Yahuma.³⁶⁵ City Population -sivuston vuoden 2015 arvio oli noin 2 352 000.³⁶⁶ Provinssin asukasluku arvioitiin vuonna 2017 noin 2 786 624.³⁶⁷ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Tshopossa oli vuonna 2019 noin 2 703 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 2 830 000.³⁶⁸

Tshopon maakunnassa tapahtui vuonna 2019 yhteensä 12 taistelua, lukuisia väkivaltaisia mellakoita sekä kolme (3) siviiliväestöön kohdistunutta väkivallantekoa. Näissä välikohtauksissa sai surmansa yhteensä 16 ihmistä.³⁶⁹ Keväällä 2020 raportoitiin yksi (1) taistelu ja yksi (1) siviiliväestöön kohdistunut isku, joissa sai surmansa yksi ihminen.³⁷⁰

Tshuapa:

Tshuapan provinssi sijaitsee Kongon länsiosassa, keskellä maata. Provinssi muodostuu seuraavista territorioista: Befale, Boende, Bokungu, Djolu, Ikela ja Monkoto.³⁷¹ City Population -sivuston mukaan Tshuapan väestöarvio oli vuonna 2015 noin 1 600 000.³⁷² Vuonna 2017 väkiluvuksi arvioitiin noin 2 049 586.³⁷³ Kongon tilastokeskuksen (INS) esittämien väestöennusteiden mukaan Tshuapassa oli vuonna 2019 noin 1 857 000 asukasta; vuoden 2020 väestöarvio on 1 945 000.³⁷⁴

Tshuapan provinssissa tapahtui vuonna 2019 yksi (1) siviiliväestöön kohdistunut väkivaltainen isku, jossa sai surmansa yksi ihminen.³⁷⁵ Keväällä 2020 ei raportoitu siviiliväestöön kohdistuneita väkivallantekoja.³⁷⁶

³⁶⁴ UNSC 18.3.2020, s. 5.

³⁶⁵ CAID 31.3.2017x.

³⁶⁶ City Population 30.9.2017.

³⁶⁷ CAID 31.3.2017x.

³⁶⁸ INS 24.5.2020.

³⁶⁹ ACLED 1.1.–31.12.2019.

³⁷⁰ ACLED 1.1.–31.5.2020.

³⁷¹ CAID 31.3.2017y.

³⁷² City Population 30.9.2017.

³⁷³ CAID 31.3.2017y.

³⁷⁴ INS 24.5.2020.

³⁷⁵ ACLED 1.1.–31.12.2019.

³⁷⁶ ACLED 1.1.–31.5.2020.

1.55. Humanitaarinen tilanne, maan sisäisesti siirtymään joutuneet (IDP) ja pakolaisuus

Viimeisimpien, kesäkuussa 2020 esitettyjen arvioiden mukaan tällä hetkellä noin 5,5 miljoonaa kongolaista on maan sisäisessä paossa (IDP / Internally displaced persons), näistä arviolta 3,2 miljoonaa on lapsia.³⁷⁷ YK:n turvallisuusneuvoston maaliskuussa 2020 julkaiseman raportin mukaan pelkästään vuonna 2019 lähes miljoona ihmistä oli joutunut pakenemaan maan sisäisesti heikon turvallisuustilanteen vuoksi. Vuoden 2020 alkupuolella noin 250 000 siviiliä on joutunut pakenemaan kodeistaan Iturin maakunnassa.³⁷⁸ Helmikuussa 2020 julkaistun arvion mukaan keväällä 2020 yli miljoona kongolaista oli paennut maan heikkoa turvallisuustilannetta naapurimaihin Sambiaan, Ugandaan, Burundiin, Tansaniaan ja Angolaan sekä muihin eteläisen Afrikan maihin.³⁷⁹ Toisaalta Kongossa oleskelee myös muista keskisen Afrikan maista tulleita pakolaisia, mm. burundilaisia, keskiafrikkalaisia, ruandalaisia sekä eteläsudanolaisia.³⁸⁰ Elokuussa 2019 raportoitii noin 8500 pakolaisen lähteneen Lóvuun pakolaiskeskitymästä Angolan Lunda Norten provinssista. Pakolaisten tarkoituksena oli palata koteihinsa Kongon demokraattisen tasavallan puolelle. Paluuta siivittivät uutiset turvallisuustilanteen paranemisesta tietyillä pakolaisten lähtöalueilla Kasain maakunnissa.³⁸¹

Freedom House -järjestön mukaan Kongon perustuslaki takaa kansalaisille vapaan liikkumisoikeuden maan sisällä, mutta käytännössä laki ei toteudu aseellisen konfliktin ja muiden merkittävien turvallisuusongelmien vuoksi. Lukuisat aseelliset ryhmittymät ja hallituksen joukot pitävät tiesulkuja ja tarkastuspisteitä ja vaativat rahaa niiden hallinnassa olevien alueiden läpi kulkevilta matkustajilta.³⁸² Kongon sotien aikana tuhoutunutta tieverkostoa ei ole pystytty kunnostamaan käynnissä olevan konfliktin vuoksi, ja toisaalta maan sisäistä matkustamista vaikeuttavat myös maan valtava pinta-ala, jo ennen sotia liikkumista vaikeuttanut puutteellinen tieinfrastruktuuri, matala väestötiheys, laajat metsä- ja viidakkoalueet sekä risteilevä jokiverkosto.³⁸³

YK:n humanitaaristen asioiden koordinaatiotoimisto OCHA:n ja WFP:n mukaan keväällä 2020 noin 15,6 miljoonaa kongolaista maan 109 territoriossa oli edelleen puutteellisen elintarviketurvan piirissä ja ruoka-avun tarpeessa.³⁸⁴ OCHA:n mukaan noin 7,5 miljoonaa kongolaista oli saanut humanitaarista apua vuonna 2019³⁸⁵, ja vuonna 2020 humanitaarista (erit. ruoka-) apua on tarkoitus tarjota 7,6 miljoonalle.³⁸⁶ Akuutisti aliravittuja lapsia on WFP:n mukaan 3,4 miljoonaa, näistä noin 1,1 miljoonaa vakavasti aliravittuja.³⁸⁷ YK:n mukaan Kongossa vallitsee edelleen korkeimman eli kolmannen tason humanitaarinen kriisi, ja WFP:n hätäsuunnitelman toteutusta onkin jatkettu jälleen kuudella kuukaudella lokakuuhun 2020 asti. Suurin osa humanitaarisen avun tarvitsijoista oleskelee maan väestörikkaimmilla ja

³⁷⁷ OCHA 3.6.2020.

³⁷⁸ UNSC 18.3.2020, s. 6-7.

³⁷⁹ UNHCR 6.2.2020. Vuoden 2019 lopussa noin 4,5 kongolaisen arvioitiin olevan maan sisäisessä paossa (IDP) ja yli 890 000 kongolaisen oleskelevan maan ulkopuolella pakolaisina tai turvapaikanhakijoina (HRW 14.1.2020), mutta heti vuoden 2020 alkupuolella arviot IDP:iden määrästä olivat nousseet yli viiteen miljoonaan (UNHCR 6.2.2020; WFP 3/2020a).

³⁸⁰ UNSC 18.3.2020, s. 6-7.

³⁸¹ UNHCR 23.8.2019.

³⁸² Freedom House 4.3.2020.

³⁸³ Foster 1.3.2011. Ks. myös van Reybrouck 2013.

³⁸⁴ OCHA 3.6.2020; WFP 4/2020; WFP 30.4.2020.

³⁸⁵ OCHA 3.6.2020.

³⁸⁶ WFP 4/2020; WFP 30.4.2020.

³⁸⁷ WFP 3/2020b.

konfliktiherkimmillä alueilla itä-Kongon sekä Tanganyikan, Ylä-Katangan ja Suur-Kasain maakunnissa.³⁸⁸

Maailmanpankin arvioiden mukaan tällä hetkellä vain noin 43 %:lla kongolaisista kotitalouksista on käytössään puhdasta juomavettä (69 % kaupunki- ja 23 % maaseutualueilla), ja vain 20 %:lla kongolaisista on käytössään riittävä sanitaatio.³⁸⁹ Arviot kongolaisten keskimääräisestä eliniästä vaihtelevat jonkin verran lähteittäin: naisten keskimääräiseksi eliniäksi arvioidaan noin 62,8³⁹⁰, 63,2³⁹¹ tai 64,4³⁹²; miehillä vastaavasti 59,3³⁹³, 60,0³⁹⁴ tai 60,4³⁹⁵ vuotta. Kongolaisten naisten keskimääräinen hedelmällisyysluku on tällä hetkellä yli 6, mikä on selvästi korkeampi kuin Saharan eteläpuolisessa Afrikassa keskimäärin (4,8).³⁹⁶ Lapsikuolleisuuden osalta Kongon tunnusluvut ovat parantuneet merkittävästi viimeisten 30 vuoden aikana. Kun imeväiskuolleisuus oli vuonna 1990 jopa 92,5 /1 000 vastasyntyntä lasta, vuonna 2017 vastasyntyneitä kuoli 51,7 /1 000 syntyntä kohti.³⁹⁷ Viimeisimpien arvioiden mukaan alle 1-vuotiaita kuolee noin 59,7³⁹⁸–64,5³⁹⁹ / 1 000 syntyntä lasta kohti. Lapsikuolleisuus alle 5-vuotiaiden keskuudessa vaihtelee niin ikään lähteittäin: 81,9⁴⁰⁰–91,2⁴⁰¹ / 1 000 lasta. Kongolaisten koulunkäyntiaste vaihtelee niin ikään eri lähteissä: joidenkin arvioiden mukaan vuonna 2013 odotettu kouluvuosien määrä oli keskimäärin 10 vuotta (pojilla 11, tytöillä 9 vuotta)⁴⁰², mutta vuonna 2017 kouluvuosien määräksi arvioitiin vain 7 vuotta.⁴⁰³ Kongolaisista luku- ja kirjoitustaitoisia oli vuonna 2016 77 %, mutta miesten osuus luku- ja kirjoitustaitoisista oli huomattavasti naisia korkeampi. Miehistä 88 % oli tuolloin luku- ja kirjoitustaitoisia, naisista 66,5 %.⁴⁰⁴

Kongossa käynnissä olevassa ebola-epidemiassa on meneillään jo yhdestoista tautihuippu, joka julistettiin 1.6.2020 sen jälkeen, kun uusia tartuntatapauksia oli todettu maan luoteisosissa Équateurin provinssissa Mbandakan alueella.⁴⁰⁵ 11. tautihuippu julistettiin vain joitakin viikkoja sen jälkeen, kun viranomaiset olivat valmistautuneet julistamaan epidemian kymmenennen tautihuipun päättyneeksi Pohjois-Kivussa ja Iturissa.⁴⁰⁶ Ebolan kymmenes epidemia-aalto alkoi keväällä ja kesällä 2018 Iturissa ja Pohjois-Kivussa (epidemia julistettu 1.8.2018). Epidemia on levinnyt edelleen maan itäosissa, mikä vaikutti myös joulukuun 2018 presidentinvaaleihin. Toukokuuhun 2020 mennessä on diagnosoitu 3462 tautitapausta (näistä varmoja 3317; kuolleisuusaste n. 66 %). WHO:n ja MSF:n mukaan pahimmat ebola-alueet keväällä 2020

³⁸⁸ WFP 4/2020; WFP 30.4.2020.

³⁸⁹ World Bank 4.5.2020.

³⁹⁰ CIA 11.6.2020.

³⁹¹ Worldometers 2020.

³⁹² IHME 2017.

³⁹³ CIA 11.6.2020.

³⁹⁴ Worldometers 2020.

³⁹⁵ IHME 2017.

³⁹⁶ World Bank 4.5.2020.

³⁹⁷ IHME 2017.

³⁹⁸ Worldometers 2020.

³⁹⁹ CIA 11.6.2020.

⁴⁰⁰ IHME 2017.

⁴⁰¹ Worldometers 2020.

⁴⁰² CIA 11.6.2020.

⁴⁰³ IHME 2017.

⁴⁰⁴ CIA 11.6.2020. Kongossa lukutaito määritellään kyvyksi lukea ja kirjoittaa joko maan virallista kieltä ranskaa tai jotain seuraavista kansallisista kielistä: lingla, swahili (kingwana) tai tshiluba (CIA 11.6.2020).

⁴⁰⁵ MSF 4.6.2020.

⁴⁰⁶ MSF 4.6.2020; WFP 30.4.2020.

olivat Pohjois-Kivun ja Iturin provinseissa mm. Beni, Butembo, Kalunguta, Katwa, Mabalako; Mandima; yksittäisiä tapauksia raportoitiin myös Etelä-Kivussa.⁴⁰⁷ Ebolaan sairastuneiden hoito ja tartuntojen ennaltaehkäisy on vaikeaa muun muassa heikon turvallisuustilanteen ja kongolaisten perinteisten hautajaiskäytänteiden vuoksi. Itä-Kongossa toimivat kapinallisryhmittymät ovat pyrkineet hyötymään epidemian aiheuttamasta epävakaudesta, ja myös avustustyöntekijöiden ja hoitohenkilökunnan sekä ebola-potilaita hoitavien sairaaloiden ja hoitoyksiköiden kimppuun on hyökätty.⁴⁰⁸

Ebolan lisäksi Kongossa on käynnissä maan historian pahin tuhkarokkoepidemia, johon on tammikuun 2019 ja tammikuun 2020 välisenä aikana kuollut yli 6 000 ihmistä, pääosin lapsia; sairastuneita on raportoitu lähes 320 000. Myös koleratapausten määrä on pysynyt valtakunnallisesti korkeana: 1.1.–26.1.2020 välisellä ajanjaksolla oli rekisteröity yli 2 650 tauti- ja 43 kuolemantapausta. Myös malaria on merkittävä terveysongelma: vuonna 2019 rekisteröitiin lähes 16,5 miljoonaa tautitapausta ja 17 000 malariakuolemaa.⁴⁰⁹ Kongossa oli UNAIDS:in mukaan vuonna 2018 noin 450 000 HIV-tartunnan saanutta. Työikäisestä väestöstä (15–49 -vuotiaat) noin 0,8 % oli tuolloin HIV-positiivisia. Naisten osuus HIV:iin sairastuneista on merkittävästi suurempi kuin miesten: HIV-positiivisista aikuisista jopa 71,8 % oli vuonna 2018 naisia. Nuorten naisten (15–24 -vuotiaat) saamien uusien tartuntojen määrä oli niin ikään merkittävästi korkeampi kuin samanikäisten miesten: jopa nelinkertainen miehiin verrattuna. Myös naisten hoitoprosentti on alhaisempi kuin miesten: HIV:iä sairastavista aikuisista naisista noin 58 % saa antiretroviraalista hoitoa; miehistä 73 %. UNAIDS:in mukaan vuonna 2018 noin 62 % HI-viruksen kantajista tiesi tartunnastaan ja 57 % kaikista HIV-potilaista oli hoidon piirissä. Yli 15-vuotiaista aikuisista noin 62 % sai tuolloin hoitoa sairauteensa, lapsista (0–14 -vuotiaat) kuitenkin vain noin 25 %. Äiti-lapsi -tartunnan mahdollisuus on Kongossa suhteellisen suuri: noin 44 % raskaana olevista naisista sai UNAIDS:in mukaan vuonna 2018 antiretroviraalista hoitoa. Vastasyntyneiden varhaisvaiheen diagnosointi oli niin ikään heikkoa: vain noin 20 % HI-virukselle raskauden ja synnytyksen aikana altistuneista lapsista testattiin virustartunnan varalta ennen kahdeksatta elinviikkoa. Kokonaisuudessaan Kongon HIV-tilanne on kuitenkin parantunut huomattavasti: vuoden 2010 jälkeen AIDS-kuolemat ovat vähentyneet 60 %:lla ja vastaavasti uusien HIV-tartuntojen määrä on laskenut noin 39 %:lla.⁴¹⁰

Kevään 2020 koronaviruspandemia ei ole vielä vaikuttanut merkittävästi Kongon tilanteeseen. 22.6.2020 mennessä oli rekisteröity 5 826 tartuntaa ja 130 kuolemantapausta. Parantuneita oli rekisteröity 841.⁴¹¹

1.6 Lähteet:

AA (Anadolu Agency)

31.1.2020. *DR Congo: Rebels kill at least 21 civilians in Beni.*

<https://www.aa.com.tr/en/africa/dr-congo-rebels-kill-at-least-21-civilians-in-beni/1719722> (käyty 21.2.2020).

6.12.2019. *306 Rwandan rebels surrender in DR Congo.*

<https://www.aa.com.tr/en/africa/306-rwanda-rebels-surrender-in-dr-congo/1665333> (käyty 15.6.2020).

⁴⁰⁷ MSF 16.4.2020; WHO 7.5.2020;

⁴⁰⁸ Maxmen / Nature 11.9.2019; MSF 4.6.2020; Gercama & Jones / NPR 2.4.2020.

⁴⁰⁹ UNSC 18.3.2020, s. 7.

⁴¹⁰ UNAIDS 2018.

⁴¹¹ Worldometers 22.6.2020.

8.7.2019. ICC: Congolese warlord guilty of war crimes.

<https://www.aa.com.tr/en/africa/icc-congolese-warlord-guilty-of-war-crimes/1526015>

(käyty 20.2.2020).

31.10.2017. RDC: les principaux groupes armés encore actifs dans l'Est du pays.

<https://www.aa.com.tr/fr/afrique/rdc-les-principaux-groupes-arm%C3%A9s-encore-actifs-dans-lest-du-pays/952281> (käyty 16.6.2019).

ACLED (The Armed Conflict Location and Event Data Project)

3.6.2020. Regional overview: Africa 17-30 May 2020.

<https://acleddata.com/2020/06/03/regional-overview-africa17-30-may-2020/> (käyty 4.6.2020).

1.1.–31.5.2020. Democratic Republic of Congo. Data Export Tool. Available Data [excel]. <https://acleddata.com/data-export-tool/> (käyty 16.6.2020).

21.5.2020. Regional overview: Africa 10-16 May 2020.

<https://acleddata.com/2020/05/21/regional-overview-africa10-16-may-2020/> (käyty 4.6.2020).

2020. Year in Review. file:///M:/ACLED_AnnualReport2019_WebV2020.pdf tai:

<https://acleddata.com/2020/03/02/acled-2019-the-year-in-review/> (käyty 16.5.2020).

1.1.–31.12.2019. Democratic Republic of Congo. Data Export Tool. Available Data [excel]. <https://acleddata.com/data-export-tool/> (käyty 16.6.2020).

25.7.2019. Fact Sheet: Conflict in the DRC. <https://www.acleddata.com/2019/07/25/fact-sheet-conflict-in-the-drc/> (käyty 16.5.2020).

1.1.2018–31.12.2019. Democratic Republic of Congo. Events over year.

<https://www.acleddata.com/dashboard/#180> (käyty 11.2.2020).

1.1.2016–31.12.2017. Democratic Republic of Congo. Data Export Tool. Available Data [excel]. <https://acleddata.com/data-export-tool/> (käyty 4.6.2020).

Africa Center 25.9.2017. A Medley of Armed Groups Play on Congo's Crisis.

<https://africacenter.org/spotlight/medley-armed-groups-play-congo-crisis/> (käyty 17.6.2020).

Africa Confidential 23.1.2020. More trickle-down please. https://www.africa-confidential.com/article-preview/id/12848/More_trickle-down_please

[edellyttää kirjautumista] (käyty 31.1.2020).

AfricaNews 1.11.2019. L'INS présente l'annuaire statistique 2017.

<https://www.africanewsrdc.net/actu/ins-presente-annuaire-2017/> (käyty 25.2.2020).

The Africa Report 23.1.2020. The chimaera of the DRC's Balkanisation.

<https://www.theafricareport.com/22553/the-chimaera-of-the-drcs-balkanisation/> (käyty 28.2.2020).

AI (Amnesty International)

8.4.2020. Democratic Republic of the Congo 2019.

<https://www.amnesty.org/en/countries/africa/democratic-republic-of-the-congo/report-democratic-republic-of-the-congo/> (käyty 9.6.2020).

24.1.2020. DRC: One year since Tshisekedi took office, insecurity and impunity still imperil human rights. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/01/drc-one-year-since-tshisekedi-took-office-insecurity-and-impunity-still-imperil-human-rights/> (käyty 31.1.2020).

ARB (Africa Research Bulletin)

14.2.2020. DR Congo. Army Crackdown. Revenge attacks by under-pressure militant groups become commonplace. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1467-825X.2020.09256.x> [edellyttää kirjautumista] (käyty 21.2.2020).

ARC (Asylum Research Centre) 8/2019. Democratic Republic of the Congo (DRC). The Situation in North Kivu, South Kivu, and Ituri. Saatavilla: Ecoi-net -tietokannassa https://www.ecoi.net/en/file/local/2014135/DRC+Country+Report_Kivus+Ituri_August+2019_Final.PDF (käyty 31.1.2020).

BBC (British Broadcasting Company)

8.7.2019. Bosco Ntaganda - the Congolese 'Terminator' <https://www.bbc.com/news/world-africa-17689131> (käyty 20.2.2020).

26.6.2018. DR Congo's Kasai crisis: War crimes committed by both sides, UN says. <https://www.bbc.com/news/world-africa-44613147> (käyty 9.6.2020).

BCNUDH (Le Bureau Conjoint des Nations Unies aux Droits de l'Homme) / MONUSCO (Mission de l'Organisation des Nations Unies pour la stabilisation en RD Congo)

30.1.2020. NOTE DU BCNUDH SUR LES PRINCIPALES TENDANCES DES VIOLATIONS DES DROITS DE L'HOMME AU COURS DE L'ANNÉE 2019. https://monusco.unmissions.org/sites/default/files/bcnudh_-_communiqu%C3%A9_de_presse_-_note_annuelle_2019.pdf (käyty 11.2.2020).

1/2020. Rapport public sur les conflits en territoire de Djugu, province de l'Ituri. Décembre 2017 à septembre 2019. <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/RDC/RDCRapportpublicDjugu.pdf> (käyty 19.2.2020).

Beevor, Eleanor / IISS (The International Institute for Strategic Studies) 16.1.2019. The Allied Democratic Forces: the DRC's most deadly jihadist group? <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2019/01/adf-jihadist-group-drc> (käyty 4.6.2020).

Bertelsmann Stiftung 2020. BTI 2020 Country Report – Congo, DR. https://www.bti-project.org/content/en/downloads/reports/country_report_2020_COD.pdf (käyty 18.6.2020).

CAID (Cellule d'Analyses des Indicateurs de Développement)

31.3.2017a. Province du Nord-Kivu. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-nord-kivu/?donnees=fiche> (käyty 17.2.2020).

31.3.2017b. Province du Sud-Kivu. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-sud-kivu/?donnees=fiche> (käyty 17.2.2020).

31.3.2017c. Province de l'Ituri. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-ituri/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).

- 31.3.2017d. Province de Bas-Uele. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-bas-uele/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017e. Province de l'Équateur. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-equateur/?donnees=fiche> (käyty 17.2.2020).
- 31.3.2017f. Province du Haut-Katanga. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-haut-katanga/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017g. Province du Haut-Lomami. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-haut-lomami/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017h. Province de Haut-Uele. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-haut-uele/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017i. Province du Kasai. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-kasai/?donnees=fiche> (käyty 9.6.2020).
- 31.3.2017j. Province du Kasai-Central. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-kasai-central/?donnees=fiche> (käyty 9.6.2020).
- 31.3.2017k. Province du Kasai-Oriental. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-kasai-oriental/?donnees=fiche> (käyty 9.6.2020).
- 31.3.2017l. Province du Kongo-Central. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-kongo-central/?donnees=fiche> (käyty 9.6.2020).
- 31.3.2017m. Province de Kwango. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-kwango/?donnees=fiche> (käyty 9.6.2020).
- 31.3.2017n. Province du Kwilu. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-kwilu/?donnees=fiche> (käyty 9.6.2020).
- 31.3.2017o. Province de Lomami. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-lomami/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017p. Province de Lualaba. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-lualaba/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017q. Province de Mai-Ndombe. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-mai-ndombe/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017r. Province du Maniema. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-secteur-de-developpement/province-de-maniema/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017s. Province de Mongala. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-mongala/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017t. Province de Nord Ubangi. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-nord-ubangi/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017u. Province de Sud Ubangi. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-sud-ubangi/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).
- 31.3.2017v. Province de Sankuru. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-sankuru/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).

31.3.2017w. Province de Tanganyika. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-tanganyika/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).

31.3.2017x. Province de Tshopo. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-tshopo/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).

31.3.2017y. Province de Tshuapa. <https://www.caid.cd/index.php/donnees-par-province-administrative/province-de-tshuapa/?donnees=fiche> (käyty 8.6.2020).

CFR (Council on Foreign Relations) 3.6.2020. *Global Conflict Tracker. Violence in the Democratic Republic of Congo.* <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/violence-democratic-republic-congo> (käyty 4.6.2020).

CGP (Center for Global Policy) 26.5.2020. *ISIS in Africa: The Caliphate's Next Frontier.* <https://cgpolicy.org/articles/isis-in-africa-the-caliphates-next-frontier/> (käyty 16.6.2020).

CIA (US Central Intelligence Agency) 11.6.2020. *The World Factbook: Congo, Democratic Republic of the.* <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/cg.html> (käyty 12.6.2020).

City Population 30.9.2017. *Congo (Dem.rep). Democratic Republic of the Congo (formerly Zaïre).* <https://www.citypopulation.de/CongoDemRep-Cities.html> (käyty 17.2.2020).

Countries and their Cultures [päiväämätön]. *Democratic Republic of the Congo.* <https://www.everyculture.com/Bo-Co/Democratic-Republic-of-the-Congo.html> (käyty 12.6.2020).

CRG (Congo Research Group)

13.5.2020. *For the Army, with the Army, like the Army? The Rise of Guidon Shimiray and the NDC-Rénové in Eastern Congo.* <http://congoresearchgroup.org/lubero/report-for-the-army-with-the-army-like-the-army-guidon-ndcr-rdc.pdf> (käyty 10.6.2020).

23.3.2020. *TSHISEKEDI – KABILA : LA BATAILLE AUTOUR DES SERVICES DE SÉCURITÉ AURA-T-ELLE LIEU EN RDC ?* <http://congoresearchgroup.org/tshisekedi-kabila-la-bataille-autour-des-services-de-securite-aura-t-elle-lieu-en-rdc/?lang=fr> (käyty 8.6.2020).

2.3.2017. *AS VIOLENCE ESCALATES ACROSS THE CONGO, WHO IS TO BLAME?* <http://congoresearchgroup.org/6209/> (käyty 10.6.2020).

12/2015. *Cartographie des groupes armés dans l'est du Congo.* <http://congoresearchgroup.org/wp-content/uploads/2015/11/GEC-Groupes-arme%CC%81s-en-RDC2.pdf> (käyty 17.6.2020).

The Defense Post 18.4.2019. *ISIS claims first attack in DR Congo, saying it killed soldiers near Uganda border.* <https://www.thedefensepost.com/2019/04/18/isis-killed-dr-congo-soldiers-kamango-uganda/> (käyty 15.6.2020).

DW (Deutsche Welle) 13.12.2019. *Une centaine de groupes armés actifs dans l'est de la RDC.* <https://www.dw.com/fr/une-centaine-de-groupes-arm%C3%A9s-actifs-dans-lest-de-la-rdc/a-51664664> (käyty 16.6.2020).

Europa World Plus [päiväämätön]. *Area and Population (The Democratic Republic of the Congo).* Saatavilla Europa World online -tietokannasta: <http://www.europaworld.com/entry/cd.ss.2> [edellyttää kirjautumista] (käyty 28.2.2020).

Expert-comptable(-international.info) 5/2019. République Démocratique du Congo: le context économique. www.expert-comptable-international.info/fr/pays/democratic-republic-of-congo/economie-3 (käyty 28.2.2020).

Foster, Vivien 1.3.2011. *The Democratic Republic of Congo's Infrastructure: A Continental Perspective*. Saatavilla: https://www.researchgate.net/publication/228304326_The_Democratic_Republic_of_Congo%27s_Infrastructure_A_Continental_Perspective (käyty 18.6.2020).

Freedom House

4.3.2020. *Freedom in the World 2020. Democratic Republic of the Congo*. <https://freedomhouse.org/country/democratic-republic-congo/freedom-world/2020> (käyty 1.6.2020).

4.2.2019. *Freedom in the World 2019. Congo, Democratic Republic of (Kinshasa)*. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2019/congo-democratic-republic-kinshasa> (käyty 31.1.2020).

GardaWorld

5.5.2020. *DRC: FPIC rebels attack security forces in Irumu territory (Ituri province) May 4*. <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/338986/drc-fpic-rebels-attack-security-forces-in-irumu-territory-ituri-province-may-4> (käyty 5.6.2020).

24.4.2020. *DRC: Militiamen target civilian convoy in Virunga National Park (North Kivu province) April 24*. <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/336011/drc-militiamen-target-civilian-convoy-in-virunga-national-park-north-kivu-province-april-24> (käyty 15.6.2020).

Gercama, Ingrid & Jones, Theresa / NPR 2.4.2020. *Alternative Mourning Rituals Offer Comfort And Closure During An Outbreak*. <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2020/04/02/793951420/new-mourning-rituals-offer-comfort-and-closure-during-an-outbreak?t=1591720147020> (käyty 9.6.2020).

GLOBALIS / Verdensbanken 2019. *Työttömyys i Kongon demokraattinen tasavalta*. <https://www.globalis.fi/Tilastot/Tyoettoemyys?country=268> (käyty 16.6.2020).

Global Security 19.1.2019. *Congo Civil War*. <https://www.globalsecurity.org/military/world/war/congo-4.htm> (käyty 15.6.2020).

GRIP (Groupe de Recherche et d'information sur la paix et la sécurité) 3.1.2018. *Est du Congo: à qui profite la prolifération des groupes armés?* <https://www.grip.org/fr/node/2500> (käyty 28.2.2020).

The Guardian

31.1.2020. *Militia raids kill dozens as DRC plunges deeper into instability*. <https://www.theguardian.com/world/2020/jan/31/militia-group-raids-villages-in-eastern-drc-after-army-crackdown> (käyty 14.5.2020).

7.11.2019. *DRC warlord Bosco Ntaganda gets 30 years for war crimes*. <https://www.theguardian.com/law/2019/nov/07/drc-militia-leader-bosco-ntaganda-terminator-30-years-war-crimes-icc> (käyty 20.2.2020).

Harmon Snow, Keith / Global Research (Centre for Research on Globalization) 9.6.2015. *Western-Backed Terrorism in The Congo: Where Is General Laurent Nkunda?* <https://www.globalresearch.ca/western-backed-terrorism-in-the-congo-where-is-general-laurent-nkunda/5457170> (käyty 20.2.2020).

HRW (Human Rights Watch)

19.5.2020. *DR Congo: Bloody Crackdown on Political Religious Group.* <https://www.hrw.org/news/2020/05/19/dr-congo-bloody-crackdown-political-religious-group> (käyty 1.6.2020).

14.1.2020. *World Report 2020. Democratic Republic of Congo. Events of 2019.* <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/democratic-republic-congo> (käyty 31.1.2020).

19.12.2019. *DR Congo: No Justice for 2018 Yumbi Massacres.* <https://www.hrw.org/news/2019/12/19/dr-congo-no-justice-2018-yumbi-massacres> (käyty 1.6.2020).

2.7.2019. *Q&A: Bosco Ntaganda, DR Congo, and the ICC.* <https://www.hrw.org/news/2019/07/02/qa-bosco-ntaganda-dr-congo-and-icc> (käyty 18.6.2020).

22.3.2019. *RD Congo : Il faut enquêter sur deux anciens responsables des services de renseignement.* <https://www.hrw.org/fr/news/2019/03/22/rd-congo-il-faut-enqueter-sur-deux-anciens-responsables-des-services-de> (käyty 11.6.2020).

17.1.2019. *World Report 2019. Democratic Republic of Congo. Events of 2018.* <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/democratic-republic-congo> (käyty 19.2.2020).

IBT (International Business Times)

22.2.2017a. *Battle for control of the DRC: Who are the Democratic Forces for the Liberation of Rwanda (FDLR)?* <https://www.ibtimes.co.uk/battle-control-drc-who-are-democratic-forces-liberation-rwanda-fdlr-1526271> (käyty 15.6.2020).

22.2.2017b. *Battle for control of the DRC: Who are the Nyatura rebels?* <https://www.ibtimes.co.uk/battle-control-drc-who-are-nyatura-rebels-1526277> (käyty 15.6.2020).

IEP (Institute for Economics & Peace) / GPI (Global Peace Index) 6/2019. *Global Peace Index 2019: Measuring Peace in a Complex World.* <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2019/06/GPI-2019-web003.pdf> (käyty 1.6.2020).

IHME (Institute for Health Metrics and Evaluation) 2017. *Democratic Republic of the Congo.* <http://www.healthdata.org/democratic-republic-congo> (käyty 22.6.2020).

ILO (International Labour Organization) 2012. *Congo, Democratic Republic of the.* https://www.ilo.org/gateway/faces/home/ctryHome?locale=EN&countryCode=COD&adf.ctrl-state=zca1gvc9x_9 (käyty 16.6.2020).

INS (Institut National de la Statistique)

24.5.2020. *Publications Statistiques Démographiques et Sociales. TROIKA - Projections démographiques 2019-25 [excel-tiedosto].* Saatavilla:

<http://ins.mkbco.pro/Statistiques/Statistiques-D%C3%A9mographiques-et-Sociales/Publications-statistiques-d%C3%A9mographiques-et-sociales/id/46/publications-statistiques-demographiques-et-sociales> (käyty 16.6.2020).

2017. *Présentation de la République Démocratique du Congo. 1.2. Organisation politico-administrative.* <http://ins.mkbco.pro/> (käyty 25.2.2020).

International Crisis Group

5/2020. *Crisis Watch. Democratic Republic of Congo. May 2020.*
<https://www.crisisgroup.org/crisiswatch> (käyty 15.6.2020).

4/2020. *Crisis Watch. Democratic Republic of Congo. April 2020.*
<https://www.crisisgroup.org/crisiswatch#democratic-republic-of-congo> (käyty 4.6.2020).

3/2020. *Crisis Watch. Democratic Republic of Congo. March 2020.*
<https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/april-alerts-and-march-trends-2020> (käyty 15.6.2020).

2/2020. *Crisis Watch. Democratic Republic of Congo. February 2020.*
<https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/march-alerts-and-february-trends-2020#democratic-republic-of-congo> (käyty 15.6.2020).

1/2020. *Crisis Watch. Democratic Republic of Congo. January 2020.*
<https://www.crisisgroup.org/crisiswatch#democratic-republic-of-congo> (käyty 13.2.2020).

29.1.2020. *De-escalating Tensions in the Great Lakes.*
<https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/democratic-republic-congo/de-escalating-tensions-great-lakes> (käyty 13.2.2020).

23.1.2020. *Averting Proxy Wars in the Eastern DR Congo and Great Lakes.*
<https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/democratic-republic-congo/b150-averting-proxy-wars-eastern-dr-congo-and-great-lakes> (käyty 13.2.2020).

12/2019. *Crisis Watch. Democratif Republic of Congo. December 2019.*
<https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/crisiswatch-january-2020-alerts-and-december-2019-trends> (käyty 13.2.2020).

4.12.2019. *A New Approach for the UN to Stabilize the DR Congo.*
<https://www.crisisgroup.org/africa/central-africa/democratic-republic-congo/b148-new-approach-un-stabilise-dr-congo> (käyty 28.5.2020).

IRRI (The International Refugee Rights Initiative) 1/2018. *Conflict and Displacement in the Kasai.* Saatavilla: Reliefweb-tietokannassa
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Kasai-report-IRRI-ENG.pdf> (käyty 9.6.2020).

Al Jazeera 5.6.2020. *UN: 1,300 civilians killed in DRC violence, half a million flee.*
<https://www.aljazeera.com/news/2020/06/1300-civilians-killed-dr-congo-million-flee-200605091341816.html> (käyty 11.6.2020).

Jeune Afrique

25.11.2019. RDC: Félix Tshisekedi veut reprendre en main les services qui gèrent sa sécurité. <https://www.jeuneafrique.com/mag/860564/politique/rdc-craignant-pour-sa-securite-felix-tshisekedi-veut-placer-ses-proches/> (käyty 10.6.2020).

6.11.2019. RDC: un rapport de l'ONU propose un retrait des Casques bleus sur trois ans. <https://www.jeuneafrique.com/852338/politique/rdc-un-rapport-de-lonu-propose-un-retrait-des-casques-bleus-sur-trois-ans/> (käyty 13.12.2019).

19.5.2019. RDC: Félix Tshisekedi en terrain miné au milieu des chefs militaires nommés par Joseph Kabila. <https://www.jeuneafrique.com/mag/776649/politique/rdc-felix-tshisekedi-en-terrain-mine-au-milieu-des-chefs-militaires-nommes-par-joseph-kabila/> (käyty 12.6.2020).

13.5.2019. RDC: Félix Tshisekedi et Joseph Kabila, un mariage de raison. <https://www.jeuneafrique.com/mag/773221/politique/rdc-felix-tshisekedi-et-joseph-kabila-un-mariage-de-raison/> (käyty 12.6.2020).

22.3.2017. RD Congo: qui sont les groupes armés qui sévissent au Nord-Kivu? <https://www.jeuneafrique.com/mag/411744/politique/rd-congo-groupes-armes-sevissent-nord-kivu/> (käyty 17.6.2020).

8.1.2016. Carte: groupes armés et autres milices pullulent (encore) dans l'est de la RDC. <https://www.jeuneafrique.com/291852/politique/carte-groupes-armes-autres-milices-pullulent-est-de-rdc/> (käyty 17.6.2020).

Karuhanga, James / The New Times 16.12.2019. DR Congo hands over close to 300 anti-Rwanda militia fighters. <https://www.newtimes.co.rw/news/dr-congo-hands-over-close-300-anti-rwanda-militia-fighters> (käyty 16.6.2020).

Kombo Yetilo, Jéthro 2010. "La sous-administration territoriale en République démocratique du Congo. Etat des lieux et perspectives". Pyramides, vol. III, no. 19, s. 105-128. Saatavilla: <https://journals.openedition.org/pyramides/711#quotation> (käyty 24.2.2020).

KST (Kivu Security Tracker)

16.6.2020. Kivu Security Tracker [etusivu]. <https://kivusecurity.org/> (käyty 16.6.2020).

4/2020. Foreign Incursions and Clashes. <https://kivusecurity.nyc3.digitaloceanspaces.com/reports/34/KST-monthly-Report-n30-April20.pdf> (käyty 15.6.2020).

3/2020. Marked Drop in the Number of Civilians Killed. <https://kivusecurity.nyc3.digitaloceanspaces.com/reports/33/KST%20Monthly%20Report%20N29%20March%202020.pdf> (käyty 20.5.2020).

2.3.2020. Congolese Army's Optimism Undermined by New ADF Massacres. <https://blog.kivusecurity.org/congoese-armys-optimism-undermined-by-new-adf-massacres/> (käyty 20.5.2020).

2/2020. Masisi Territory, a New Epicenter of Violence. <https://kivusecurity.nyc3.digitaloceanspaces.com/reports/32/KST%20Report%20February%202020.pdf> (käyty 20.5.2020).

1/2020. Congolese Army Overwhelmed.

<https://kivusecurity.nyc3.digitaloceanspaces.com/reports/31/KST%20Report%20January%202020.pdf> (käyty 20.5.2020).

12/2019. Civilian Deaths Set a New Record. Monthly report - December 2019.

<https://kivusecurity.nyc3.digitaloceanspaces.com/reports/30/KST%20Report%20December%202019.pdf> (käyty 21.2.2020).

29.4.2019. Is the era of armed groups over? <https://blog.kivusecurity.org/is-the-era-of-armed-groups-over/> (käyty 16.6.2020).

14.2.2019. After the elections, a shifting military landscape in the Kivus.

<https://blog.kivusecurity.org/after-the-elections-a-shifting-military-landscape-in-the-kivus/> (käyty 28.2.2020).

[päiväämätön]. Armed Groups. <https://kivusecurity.org/about/armedGroups> (käyty 28.5.2020).

LAHT (Latin American Herald Tribune) 18.6.2019. Recent Attacks in DR Congo Leaves over 225 Dead in 1 Week. <http://www.laht.com/article.asp?ArticleId=2479972&CategoryId=12395> (käyty 16.6.2020).

La Libre Afrique 10.7.2019. RDC: Kasai: les experts de l'Onu s'inquiètent de l' « impunité » et de la milice Bana Mura. <https://afrique.lalibre.be/38786/rdc-kasai-les-experts-de-lonu-sinquietent-de-limpunite-et-de-la-milice-bana-mura/> (käyty 9.6.2020).

Leclerc, Jacques / CEFAN (Chaire pour le développement de la recherche sur la culture d'expression française en Amérique du Nord) / ULaval (Université Laval Québec) 28.11.2016. Congo-Kinshasa (République démocratique du Congo). <http://www.axl.cefan.ulaval.ca/afrique/czaire.htm> (käyty 12.6.2020).

Maatietopalvelu

19.12.2019 Kongon demokraattinen tasavalta / Pohjois-Kivun ja erityisesti Benin territorion (ja kaupungin) turvallisuustilanne ja siinä tapahtuneet muutokset 2018–2019 [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

30.10.2019. Kongon demokraattinen tasavalta / Yumbin alueen ajantasainen maatiето [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

14.11.2017. Kongon demokraattinen tasavalta / Kasain maakuntien tilanne [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

21.3.2017. Kongon demokraattinen tasavalta - turvallisuustilanne kevät 2017 [raportti]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

Macrotrends 2020. Kinshasa, Republic of Congo Metro Area Population 1950-2020. <https://www.macrotrends.net/cities/20853/kinshasa/population> (käyty 9.6.2020).

Le Matin 5.6.2020. Horreurs. L'ONU PARLE DE CRIMES CONTRE L'HUMANITÉ AU CONGO (RDC). <https://www.lematin.ch/monde/onu-parle-crimes-lhumanite-congo-rdc/story/17366793> (käyty 11.6.2020).

Maxmen, Amy / Nature 11.9.2019. Exclusive: Behind the front lines of the Ebola wars. <https://www.nature.com/articles/d41586-019-02673-7> (käyty 14.5.2020).

Mediacongo.net 2.11.2019. *Population: La RDC compte une estimation de plus de 91 millions d'habitants (INS)*. <https://www.mediacongo.net/article-actualite-58889-population-la-rdc-compte-une-estimation-de-plus-de-91-millions-d-habitants-ins.html> (käyty 14.5.2020).

Merriam-Webster [päiväämätön]. *Balkanize*. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/balkanized> (käyty 28.2.2020).

MONUSCO (Mission de l'Organisation des Nations Unies pour la stabilisation en RD Congo)

7.6.2019. *Dans la région du Kasai, "la situation est sous contrôle. Elle reste volatile."* <https://monusco.unmissions.org/dans-la-r%C3%A9gion-du-kasa%C3%AF-%C2%AB-la-situation-est-sous-contr%C3%B4le-elle-reste-volatile%C2%BB> (käyty 10.2.2020).

[päiväämätön]. *Human Rights. What is the UNJHRO's mandate?* <https://monusco.unmissions.org/en/human-rights> (käyty 19.2.2020).

MSF (Médecins Sans Frontières)

4.6.2020. *Crisis update - June 2020. New outbreak declared in Equateur province*. <https://www.msf.org/drc-ebola-outbreak-crisis-update> (käyty 9.6.2020).

16.4.2020. *DRC Ebola outbreaks: Crisis update - 16 April 2020*. Saatavilla: Reliefweb-tietokannassa <https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/drc-ebola-outbreaks-crisis-update-16-april-2020> (käyty 4.6.2020).

The New Humanitarian

5.5.2020. *Rebel splits and failed peace talks drive new violence in Congo's Ituri*. <https://www.thenewhumanitarian.org/feature/2020/05/05/Ituri-Congo-Hema-Lendu-CODECO-demobilisation> (käyty 16.6.2020).

13.8.2019. *Mystery militia sows fear – and confusion – in Congo's long-suffering Ituri*. <https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2019/08/13/militia-sows-fear-confusion-congo-long-suffering-ituri> (käyty 16.6.2020).

(The) NY (New York) Times

25.4.2020. *12 Rangers Among 17 Killed in Congo Park Ambush*. <https://www.nytimes.com/2020/04/25/world/africa/congo-virunga-national-park-attack.html> (käyty 15.6.2020).

7.11.2019. *Congolese Warlord Sentenced to 30 Years for War Crimes*. <https://www.nytimes.com/2019/11/07/world/africa/congo-warlord-the-hague.html> (käyty 20.2.2020).

Nyenyezi Bisoka, Aymar; Vlassenroot, Koen & Hoebeke, Hans / LSE (London School of Economics) 28.4.2020. *The limits of President Tshisekedi's Security Strategy in the Democratic Republic of Congo*. <https://blogs.lse.ac.uk/crp/2020/04/28/the-limits-of-president-tshisekedis-security-strategy-in-the-democratic-republic-of-congo/> (käyty 4.6.2020).

(UN) OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

3.6.2020. *DR Congo. Rapport de situation*. <https://reports.unocha.org/fr/country/democratic-republic-congo> (käyty 8.6.2020).

29.2.2020. Democratic Republic of the Congo. Key Figures.
<https://m.reliefweb.int/country/75/cod> (käyty 20.2.2020).

10/2019. Rapport d'analyse mensuelle. Cluster Protection, Région KASAI (Kasai/Kasai Central/Kasai Oriental/Lomami) Octobre 2019.
https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/analyse_mensuelle_cp_kasai_oct_2019.pdf (käyty 10.2.2020).

OFPPRA (Office français de protection des réfugiés et apatrides) 23.4.2019. Situation sécuritaire au Kasai (2016-2019).
https://www.ofpra.gouv.fr/sites/default/files/atoms/files/2019-cod-situation_kasai.pdf (käyty 10.2.2020).

OHCHR (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights) 19.3.2019. Présentation orale par la 40ème session du Conseil des droits de l'homme.
<https://www.ohchr.org/FR/HRBodies/HRC/Pages/NewsDetail.aspx?NewsID=24358&LangID=F> (käyty 10.2.2020).

PAX (for peace) 25.3.2019. Reigniting Ituri? Towards a reading of the 2018 Djugu violence.
<https://www.paxforpeace.nl/publications/all-publications/reigniting-ituri-towards-a-reading-of-the-2018-djugu-violence> (käyty 16.6.2020).

Permanent Mission on France / UN (United Nations) 24.3.2020. UN Security Council elements to the press on DRC - 24 March 2020. <https://onu.delegfrance.org/UN-Security-Council-elements-to-the-press-on-DRC> (käyty 4.6.2020).

Political Handbook of the World 2018–2019. Uganda. Saatavilla:
<https://books.google.fi/books?id=oSJoDwAAQBAJ&pg=PA1646&lpg=PA1646&dq=political+handbook+of+the+world+ADF+uganda&source=bl&ots=VQNMKBPFep&sig=ACfU3U2xCL-sfUOSBfNCM2ZINK9OB5Ncxg&hl=fi&sa=X&ved=2ahUKEwjo8NGrrivqAhWiw6YKHSffCyUQ6AEwAXoECAkQAQ#v=onepage&q=political%20handbook%20of%20the%20world%20ADF%20uganda&f=false> (käyty 4.6.2020).

Pringle, Robert / Encyclopaedia Britannica 9.4.2018. Balkanization.
<https://www.britannica.com/topic/Balkanization> (käyty 28.2.2020).

Radio Okapi

15.6.2020. Résultat de la recherche "FDLR".
https://www.radiookapi.net/recherche?search_api_views_fulltext=FDLR (käyty 15.6.2020).

2.6.2020. Nord-Kivu: le village de Kinyandoni vidé de sa population suite à l'incursion des FDLR. <https://www.radiookapi.net/2020/06/02/actualite/securite/nord-kivu-le-village-de-kinyandoni-vide-de-sa-population-suite> (käyty 15.6.2020).

18.5.2020. Nord-Kivu: 2 morts dans une attaque d'hommes armés à Rutshuru.
<https://www.radiookapi.net/2020/05/18/actualite/securite/nord-kivu-2-morts-dans-une-attaque-dhommes-armes-rutshuru> (käyty 15.6.2020).

27.4.2020. Nouvelles tueries dans le parc national des Virunga.
<https://www.radiookapi.net/2020/04/27/emissions/dialogue-entre-congolais/nouvelles-tueries-dans-le-parc-national-des-virunga> (käyty 15.6.2020).

25.4.2020. La société civile dénonce la violation des droits humains lors de la traque des FDLR à Rutshuru. <https://www.radiookapi.net/2020/04/25/actualite/securite/la-societe-civile-denonce-la-violation-des-droits-humains-lors-de-la> (käyty 15.6.2020).

24.4.2020. Nord-Kivu: 13 écogardes et 4 civils tués dans une attaque au Parc national des Virunga. <https://www.radiookapi.net/2020/04/24/actualite/securite/nord-kivu-13-ecogardes-et-4-civils-tues-dans-une-attaque-au-parc> (käyty 15.6.2020).

6.1.2020. Ituri: l'armée dit avoir tué 16 miliciens à Ngongo et Lipri. <https://www.radiookapi.net/2020/01/06/actualite/securite/ituri-larmee-dit-avoir-tue-16-miliciens-ngongo-et-lipri> (käyty 13.2.2020).

RDC (République démocratique du Congo) 7.10.2008. Loi organique n° 08/016 du 07 octobre 2008 portant composition, organisation et fonctionnement des Entités Territoriales Décentralisées et leurs rapports avec l'Etat et les Provinces. <http://www.leganet.cd/Legislation/Droit%20Public/Administration.ter/L.08.16.17.10.2008.htm> (käyty 28.2.2020).

Reuters 18.6.2019. More than 300,000 flee Congo violence in two weeks - UNHCR. <https://af.reuters.com/article/commoditiesNews/idAFL8N23P26W> (käyty 16.6.2020).

[van Reybrouck, David 2013. Kongo: historia. Siltala, Helsinki.](#)

Roser, Max & Ortiz-Ospina, Esteban 2013. Global Extreme Poverty. Saatavilla: Our World in Data -tietokannassa <https://ourworldindata.org/extreme-poverty#all-charts-preview> (käyty 12.6.2020).

RTBF (La Radio-télévision belge de la Fédération Wallonie-Bruxelles) 6.11.2019. RDC: un rapport de l'ONU propose un retrait des Casques bleus sur trois ans. https://www.rtbf.be/info/monde/detail_rdc-un-rapport-de-l-onu-propose-un-retrait-des-casques-bleus-sur-trois-ans?id=10359272 (käyty 4.6.2020).

TRAC (Terrorism Research & Analysis Consortium) [päiväämätön]. Alliance of Patriots for a Free and Sovereign Congo (APCLS). <https://www.trackingterrorism.org/group/alliance-patriots-free-and-sovereign-congo-apcls> (käyty 16.6.2020).

UNAIDS 2018. Democratic Republic of the Congo. <https://www.unaids.org/en/regionscountries/countries/democraticrepublicofthecongo> (käyty 22.6.2020).

UN (United Nations) / MONUSCO (Mission de l'Organisation des Nations Unies pour la Stabilisation en RD Congo) 3/2020. MONUSCO FACT SHEET. <https://peacekeeping.un.org/en/mission/monusco> (käyty 4.6.2020).

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees)

6.2.2020. Democratic Republic of the Congo Refugee Crisis Explained. <https://www.unrefugees.org/news/democratic-republic-of-the-congo-refugee-crisis-explained/#Where%20are%20refugees%20from%20the%20DRC%20going?> (käyty 14.5.2020).

23.8.2019. Des milliers de réfugiés de RDC rentrent chez eux dans la région du Kasai depuis l'Angola. <https://www.unhcr.org/fr/news/briefing/2019/8/5d5ffb0aa/milliers-refugies-rdc-rentrent-region-kasai-langola.html> (käyty 10.2.2020).

UNICEF (the United Nations Children's Fund)

15.3.2019. *The Kasai crisis: Snapshots of resilience.*

<https://www.unicef.org/stories/kasai-crisis-snapshots-resilience> (käyty 9.6.2020).

5/2018. *Kasai: les enfants, premières victimes de la crise.*

https://www.unicef.org/publications/files/UNICEF_DRC_Kasai_Children_in_Crisis_2018_FR.pdf (käyty 10.2.2020).

UN News 10.1.2020. *Killings and violence targeting ethnic group in DR Congo 'may amount to crimes against humanity'.* <https://news.un.org/en/story/2020/01/1055141> (käyty 19.2.2020).

UNSC (United Nations Security Council)

18.3.2020. *United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo. Report of the Secretary-General.*

https://monusco.unmissions.org/sites/default/files/s_2020_214_e.pdf (käyty 5.6.2020).

19.12.2019. *Security Council, Unanimously Adopting Resolution 2502 (2019), Extends Mandate of Stabilization Mission in Democratic Republic of Congo.*

<https://www.un.org/press/en/2019/sc14059.doc.htm> (käyty 9.6.2020).

14.10.2019. *Security Council Press Statement on Situation in Democratic Republic of Congo.* <https://www.un.org/press/en/2019/sc13985.doc.htm> (käyty 8.6.2020).

7.3.2019. *United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo. Report of the Secretary-General.* Saatavilla: ecoi.net-tietokannassa https://www.ecoi.net/en/file/local/2004122/S_2019_218_E.pdf (käyty 10.2.2020).

29.10.2014. *FORCES DEMOCRATIQUES DE LIBERATION DU RWANDA (FDLR).*

<https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/1533/materials/summaries/entity/force-s-democratiques-de-liberation-du-rwanda-%28fdlr%29> (käyty 15.6.2020).

USDOS (United States Department of State)

11.3.2020. *Democratic Republic of the Congo 2019 Human Rights Report.*

<https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/03/CONGO-DEM-REP-2019-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> (käyty 8.6.2020).

13.3.2019. *Democratic Republic of the Congo 2018 Human Rights Report.*

<https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/03/Democratic-Republic-of-the-Congo-2018.pdf> (käyty 28.2.2020).

Verweijen, Judith / RVI (Rift Valley Institute) 2019. *Violent Cities, Violent Society Analyzing urban violence in the eastern Congo.* <http://riftvalley.net/sites/default/files/publication-documents/Violent%20Cities%2C%20Violent%20Society%20by%20Judith%20Verweijen%20-%20RVI%20Usalama%20Project%20%282019%29.pdf> (käyty 8.6.2020).

Vlassenroot, Koen; Mudinga, Emery & Hoffmann, Kasper / RVI (Rift Valley Institute) 2016. *Contesting Authority Armed rebellion and military fragmentation in Walikale and Kalehe, North and South Kivu.* <https://riftvalley.net/sites/default/files/publication-documents/Contesting%20Authority%20by%20Koen%20Vlassenroot%2C%20Emery%20Mudinga%20and%20Kasper%20Hoffmann%20-%20RVI%20PSRP%20Usalama%20Project%20%282016%29.pdf> (käyty 15.6.2020).

WFP (World Food Programme)

30.4.2020. WFP Democratic Republic of Congo. Emergency Situation Report #18.

Saatavilla Reliefweb-tietokannassa:

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/WFP%20DRC%20Emergency%20Situation%20Report%20-%20April%202020.pdf> (käyty 18.5.2020).

4/2020. WFP Democratic Republic of Congo. Country Brief April 2020.

https://docs.wfp.org/api/documents/WFP-0000115192/download/?_ga=2.153060029.504680066.1589788822-155288831.1589788822 (käyty 18.5.2020).

3/2020a. Democratic Republic of the Congo.

<https://www.wfp.org/countries/democratic-republic-congo> (käyty 18.5.2020).

3/2020b. Emergency Dashboard / March 2020. Democratic Republic of Congo.

https://docs.wfp.org/api/documents/0175d303fe7a49fdafaea0fa52a6015e/download/?_ga=2.2949744.1546089325.1589455352-308963785.1589455352 (käyty 18.5.2020).

2/2020. WFP Democratic Republic of Congo. Country Brief February 2020. Saatavilla

Reliefweb-tietokannassa: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/WFP-0000113414.pdf> (käyty 18.5.2020).

WFUNA (World Federation of United Nations Associations) / WIMUN (WFUNA International model UN) 7.1.2020. Situation in the Democratic Republic of Congo. Report of the Secretary-General. https://wfuna.org/files/inline-files/sc_sg_report_situation_in_the_democratic_republic_of_the_congo.docx_0.pdf (käyty 9.6.2020).

WHO (World Health Organization) 7.5.2020. Ebola virus disease – Democratic Republic of the Congo: Disease outbreak news, 7 May 2020. Saatavilla: Reliefweb-tietokannassa

<https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/ebola-virus-disease-democratic-republic-congo-disease-outbreak-101> (käyty 4.6.2020).

(The) World Bank

4.5.2020. The World Bank in DRC. Overview.

<https://www.worldbank.org/en/country/drc/overview> (käyty 12.6.2020).

2019. Unemployment, total (% of total labor force) (modeled ILO estimate). Congo,

Dem. Rep. <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=CD> (käyty 16.6.2020).

Worldometers

22.6.2020. DR Congo. Coronavirus Cases.

<https://www.worldometers.info/coronavirus/country/democratic-republic-of-the-congo/> (käyty 22.6.2020).

9.6.2020. DR Congo Population (LIVE). <https://www.worldometers.info/world-population/democratic-republic-of-the-congo-population/> (käyty 9.6.2020).

2020. DR Congo Demographics.

<https://www.worldometers.info/demographics/democratic-republic-of-the-congo-demographics/#sources> (käyty 25.2.2020).

World Vision 20.9.2018. *Top 5 things to know about the violence in the Kasai region.*
Saatavilla: Reliefweb-tietokannassa <https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/top-5-things-know-about-violence-kasai-region> (käyty 9.6.2020).

YLE (Uutiset)

18.6.2019. *Satoja tuhansia ihmisiä pakenee väkivaltaa Kongossa.*
<https://yle.fi/uutiset/3-10837395> (16.6.2020).

19.4.2019. *ISIS kertoo laajentaneensa Keski-Afrikkaan – väittää taistelijoidensa tappaneen kolme kongolaista sotilasta.* <https://yle.fi/uutiset/3-10748506> (käyty 15.6.2020).

Vastuuvapauslauseke:

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected, publicly available sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been crosschecked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to refugee status or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political statement whatsoever.